3 1761 05987863 7

PURCHASED FOR THE

University of Toronto Library

FROM THE

Joseph and Gertie Schwartz
Memorial Library Fund

FOR THE SUPPORT OF

Jewish Studies

ד) בוימער-בלומען און טרערן

	זייטע
עייטען — — — — — — — — — —	קיג.
דער איינזאמער דעמב — — — — — —	קטו.
רויזען — — — — — — — — — —	קכב.
פון צוויי ברעגעס — — — — — — —	קכז.
אין ליליען-בעכער — — — — — — —	קכח.
די בלינדע געטלערין — — — — — —	קכט.
געפאלענע שטערן — — — — — — —	קלד.
ביים זון-פערגאנג — — — — — — —	קלה.
אין געפענגניש — — — — — — — —	קלו.
א בוים — — — — — — — — — —	קלז.
א פערשאלטענער שפין — — — — — —	קלט.
דער מוטערס טרערן און א שמעטערלינג —	קמא.

ה) יוגענד

יוגענד — — — — — — — — — —	קמז.
צום ברייטען וועג — — — — — — —	קנו.

תרפ"ז—ע"ג

LIBRARY Jewish Teachers Seminary NEW YORK

אינהאלט.

זייט:

א) וואַנדערער-טרוימען — — — — — — — — — — ה.

ב) צווישען טאָג און נאַכט

צווישען טאָג און נאכט — — — — — — — נה.

זומער פארנאכט — — — — — — — — — — נח.

נאכט און ים — — — — — — — — — — — סג.

ס'איז בלויז אחלום געווען — — — — — — סח.

פייערלעך — — — — — — — — — — — עב.

אין פעלד — — — — — — — — — — — — עה.

שפיל דו, מלאך מיינער — — — — — — — עט.

ג) פערלאַנגען.

פריהלינג — — — — — — — — — — — — פה.

ביים ים — — — — — — — — — — — — — פז.

צוויי וועלטען — — — — — — — — — — — צ.

ביים קאָפירען — — — — — — — — — — — צה.

הערבסט — — — — — — — — — — — — — צח.

דער רויזענקראנץ — — — — — — — — — קא.

פערלאנגען — — — — — — — — — — — — קז.

וואַנדערער.

די גאַנצע וועלט נעהמט ער אַרום און דאָס אומגליק רוהט אויף יעדען טריט.

עמנואל.

גלייך צו די בערג געה איך. פון וואַנען דאָס געוויין טראָגט זיך. (געהט אַרויס פון גאָרטען).

זמירה.

הערט, אויף אַלע בּרעגען פון דער וועלט האָב איך גערטנער געפלאַנצט. רוהיגע הייליגע ליכטיגע גערטנער. און קיינער מערקט זיי ניט. טויב ווערען זיי געוואָרען און הערען שוין ניט מעהר דאָס געוואַנג, וואָס דאָס מינדעסטע אַרום זינגט און רופט צום לעבען. בלינד ווערען זיי געוואָרען און זעהען ניט דאָס, וואָס עס לעבט אייביג, וואָס בליהט אייביג און וועלקט ניט.

וואַנדערער (פאַלט פאַרבלענדט).

זמירה (שטאָלץ).

אַך, שטאַרבּען איז ער אַהער געקומען! זיין גסיסה-ליד איז ער געקומען אַהער זינגען... וואו טויט — איז קיין לעבען ניטאָ... (קוקט זיך אַרום) אייביג, אייביג וועל איך צווישען זיי אומבלאָנדזשען: אייביג וועל איך צווישען זיי מיינע גערטנער פלאַנצען, מיינע בריניטער גראָבען און זיי וועלען עס ניט וויסען, קיינמאָל ניט... קיינמאָל ניט. (זי געהט אַרויס פון גאָרטען פאַרביי דעם ברו-נעם. מיט איהר פערשווינדען ווערט אַלץ פינסטערער און פינסטערער אַרום).

פוצט מיט בליהענדיגע הדסים... איך הער, ווי די ערד אַליין זינגט און בעגריסט זיך מיט דעם הימעל... פערלאַז, דו געטין, דיין שטילען ווינקעל. טראָג דיין האַרץ צווישען די בערג אַוועק. צערייס דיין האַרץ און וואַרף עס אויף אַלע וועגען, אויף אַלע שטעגען. צערייס דיין האַרץ, דו שענע געטין, זאָלען פון דאָרט אַלע שענע וועלטען אַרויסקומען; זאָלען זיך אין דיין האַרצען אַלע וועלטען אַריינגיסען.

ע מ נ ו א ל.

זמירה, וועלטען וויינען צווישען די בערג.

ז מ י ר ה.

ווי שרעקליך, ווי שרעקליך איז דאָס וויינען...

וו אַ נ ד ע ר ע ר.

איך זעה ווידער מיין היים אונטער דעם בלויען הימעל פעסט אויף דער ערד געבויט... פערלאַז, דו געטין, דיין איינזאַמען, פערוואָרפענעם ווינקעל, טראָג דיין האַרץ צום ברייטען וועג אַרויס. זאָל דיין האַרץ זיין אַ בית-המקדש, וואו מיעדע וואַנדערער וועלען זייערע תפילות אויסגיסען.

ז מ י ר ה.

ווי שרעקליך, ווי שרעקליך איז דאָס וויינען.

וו אַ נ ד ע ר ע ר.

איין ציגעל זוכט דעם אַנדערען אויף און מיינע צעבראָכענע וועלטען ווערען אויף דאָס ניי געבויט... פערלאַז, דו געטין, דיין איינזאַמען ווינקעל, זאָל דיין האַרץ ווי די ליכטיגע זון בעלויכטען די חורבות, וואָס זענען אויף אַלע וועגען צעשפרייט.

ע מ נ ו א ל.

זאָג מיר, וואַנדערער, וואו איז דער ברייטער וועג?

זמירה.

זאָג מיר, װאַנדערער, װער האָט דיך אַהער געבראַכט?

װאַנדערער.

דער לעצטער פונק פון מײן האַרצען, װאָס האָט נאָך געגליהט, האָט מיר דעם װעג בעלױכטען.

עמנואל.

איך האָב דאָס געזעהן, װאָס טראָגט זיך אַהער צװישען די בערג. זמירה, צעבראָכענע װעלטען ליגען דאָרט און װײנען: װעלטען, װאָס האָבען זײער האַרץ פערלאָרען... פערלאָז דײן שטילען גאָרטען מיט זײן כשוף-ברונעם.

זמירה.

װי שרעקליך איז דאָס װײנען. װעלטען װײנען... שטום קוקט איהר מיר אָן, איהר בײמער, בלומען, הימעל און ערד. שטום איז די ליבע ערד, װאָס האָט מיך אין איהר שױס דערצױגען; שטיל זענען געװאָרען ארום מיר די פריהלינגס-קלאַנגען. גרױ זענען געװאָרען די טױ-טראָפּען אױף די בלומען-בע-כער... װאָס קלאַפּט מיר אַזױ מײן האַרץ... װאַנדערער, פון װאַנען ביזטו געקומען?

װאַנדערער.

איך געה מײן גאַנץ לעבען.

זמירה.

דו האָסט דעם טרױער אַהער געבראַכט. פון פרעמדע װעלטען האָסטו איהם אַהער געבראַכט. (זי זעצט איהם אױף א גראָז-באַנק אַנידער) אױף אײביג פער-געס פון װאַנען דו ביזט געקומען. געדענק נאָר, אַז דאָ בעדאַרפסטו בלײבען.

װאַנדערער.

איך זעה װידער מײן װיג-בעט געפלאָכטען פון גרינע פּאַלמען און בע-

האָט דיר דעם גיפט געשענקט, וואָס האָט פון דיינע אויגען געטריפט אין מיין הארצען אַריין?

וואַנדערער.

וועלטען בין איך אויסגעגאַנגען און אין ערגעץ שיינט ניט די זון אַזוי לויטער ווי דאָ. העלער ווערט מיין געדאַנק. רעדט צו מיר, איך הער וואָס איהר רעדט... וואָרום זענען אַזוי אַייערע געזיכטער פינסטער געוואָרען מיט מיין אָנקומען אַהער? וואָס האָב איך דען אַזעלכס געבראַכט מיט זיך? קיין טרערען נישט. איך האָב זיי ביסלעכווייז פערגאָסען אויף די אַלע וועגען, וואו נאָר כ'בין פערוואָגעלט געווען; אויף יעדען שטיין, וואו כ'האָב מיין קאָפּ אָנגעשפּאַרט. וואָרום האָט זיך ווי אַ וואָלקען אויף דיין פנים פערצויגען?.. (צו זמירה'ן)

עמנואל.

זאָג מיר, וואַנדערער, אויף וואָס פאַר אַ וועגען ביזטו געגאַנגען?

וואַנדערער.

איך בין ניט געגאַנגען; איך בין פון איין וועלט אויף דער אַנדערער געפאַלען. קיינער האָט מיך נישט געשטויסען און איך בין אַלץ שווערער און שווערער געפאַלען. ווי שטיל און רוהיג איז ביי אייך. אַייער גאָרטען איז מיט הויכע בערג אַרומגערינגעלט. אַזוי ליב איז דאָ ביי אייך. און דאָרט, אויף יענער זייט בערג, אויף דעם גרויסען וועג, ליגען אַזוי פיל צובראָכענע וועלטען, אפשר צו אייך האָבען זיי זיך געצויגען, זענען זיי אויפ'ן וועג צושמעטערט געוואָרען.

עמנואל (כאפּט איהם פאר'ן האַנט).

דעם ברייטען וועג... זאָג, וואו האָסטו איהם געזעהן?

וואַנדערער.

אָן אַ זייט פון ברייטען וועג ציהען זיך שפּיציגע, שטיינערדיגע בערג, דאָרט, צווישען יענע בערג—האָט זיך דער טרויער פון אַלע וועלטען אויסגעגאָסען

עמנואל (צו זמירהן).
ביסט מיט, זמירה, פון דאַנען. אויב פאַר מיר איז דער גרויזאַמער טויט
באַשערט — בלייב מיט צו אים: אויב פאַר מיר איז דאָרט דאָס לעבן באַשערט,
טראָג מיר עס.
זמירה.
און מיין האַרצן ליגן אַלע דערלעבן אינגאַנצן פאַרבאָרגן. אַריבער
נעמט.
וואַנדערער.
דער נאָר, — פון היכל גיבן זיך דיינע ווערטער.
זמירה.
ניט פון היכל און ניט פון דער ערד — פון האַרצן. וואו היכל און
ערד אינגאַנצן ליגן פאַרבאָרגן.
עמנואל (צום וואַנדערער).
בלייב מיט אים, וואו דו ביסט מיר געוואָרן... זאָג מיר, זמירה, פאַר
וואָס ווערט מיר אַלץ פינצטערער און פינצטערער אויס; ווער האָט דעם גאָרטן
בייטער און בליטן [illegible]; ווער דינט עס דאָרט פון ברענגען אַרויס; זעט,
די בליטן האָבן ווייטער פאַר פאַרלאָרען. פון ברענגען אַרויס ווייניק עס...
[illegible] די דאָס ווייניק!.. זאָג מיר, וואו איז דער אָרט, וואו לעבן און טויט
[illegible] [illegible]
זמירה ([illegible]).
[illegible] איז דאָס ווייניק... איך האָב דיר, עמנואל, מיין ברוסט אויס-
געפּראַוועט, [illegible] איך איהר געשפּיגן: איך האָב דיר מיין נשמה איבער-
געגעבן, די זאָל דיך העכער איבער דעם ברייטן וועג טראָגן. וואָס האָסטו
[illegible] אויף מיין ברוסט געוואָכן; ווער האָט דיך ווייניק געלערנט; ווער

עמנואל.

פון וואַנען ביזטו געקומען? איך וועל מיט אַלע מיינע כחות אַהין לויפען. מיר האָט שוין די שטילקייט באַלד ביז צום טויט דערשלאָגען.

זמירה.

ווי אויסגעמאַטערט איז דיין געזיכט, וואַנדערער, ווי איך זעה, ביזטו גע-גאַנגען לעבען זוכען און דער טויט האָט דיך בעגלייט.

עמנואל.

אפשר ביזטו מיט'ן ברייטען וועג געקומען?

וואַנדערער.

איך מערק ווי אַייערע ליפען בעוועגען זיך; איהר רעדט צו מיר און איך הער נישט. איך בין פערטויבט. רוהען וויל איך.

עמנואל (שרייט).

זאָג, צי האָסטו וואו דעם ברייטען וועג בעגעגענט?

וואַנדערער.

איך הער ווי אַ געררויש פון פליגעל איבער מיין קאָפּ.

זמירה (צערטליך).

איך וועל דיר דאָס לעבען שענקען. דאָ, אין דעם רוהיגען ווינקעל, וועט דיין נשמה וויעדער בעגייט ווערען.

וואַנדערער.

איך האָב דאָס לעבען געזוכט און בין אין אַ ים טרערען אַריינגעפאַלען, וואו כ'האָב מיינע אויגען אויך אויסגעווייינט... דו קוקסט אין מיינע אויגען; איך הער נישט דיינע ווערטער, נאָר מיין האַרץ שפירט זיי. רעד נאָך, אפשר וועל איך זיי נאָך דערהערען.

עמנואל [illegible]
[illegible]

צפירה [illegible]

דאָס שרעקליכסטע און דאָס גרויליכסטע איז געשען. ברענענדיגע טראָ־פּנס פֿאַלן פֿון דײַנע אויגן און ברענען מײַן האַרץ. דאָס שרעקליכסטע און דאָס גרויליכסטע איז געשען. עמנואל...

א וואַנדערער [illegible]
[illegible]

עמנואל [illegible]

איך שטאַרב נאָך בענקענדיק אַרום אײַך.

צפירה [illegible]

ווער איז עס דערשינען? האָט איהם דײַן מײַנען אַרויסגערופֿען אָדער מײַן פֿרויער האָט איהם געבראַכט? ווער איז דאָרט?

וואַנדערער.

ליבע געטרײַע. אַז אינגאַנצן טיף בין איך שוין געוואָרען אין דעם געדרענג. דאָס האָט מיך מײַן גאַנץ לעבען נאָכגעיאָגט. נאָר דאָ בײַם ברונעם האָט מײַן אויער גן־עדן־געזאַנג פֿאַרנומען. [illegible]

עמנואל.

פֿון וואַנען ביזטו געקומען? ווער האָט דיר דעם וועג געוויזען?

וואַנדערער.

עס ווײַסט מיר שטאַרק אין מײַן קאָפּ. איך הער ניט, וואָס דו רעדסט. פֿאַרוואָס האָט מיך דער געטשעפּעט.

זמירה.

איך וועל דיר אויף מלאכים-פליגלען אַרויפזועצען און צווישען הימעל און ערד וועלען מיר זיך טראָגען. העכער, איבער די בערג וועלען מיר שוועבען; העכער, איבער דעם ברייטען וועג וועל איך פאַר דיר אַ וועג מאַכען.

עמנואל.

אַלץ שטילער און שטילער; אַלץ איינזאַמער און איינזאַמער. עס שטיקט מיר מיין האַלז... עס ווערען פייכט מיינע אויגען.

זמירה.

ווי דיין קול ציטערט!

עמנואל.

מיין האַרץ ווערט מיר צוריסען. און מיינע אויגען...

זמירה.

דו וויינסט, עמנואל! צווישען די בערג ביזטו געווען. זעה, עס ווערט פינסטערער אַרום אונז. מיט אַ שוואַרצען וואָלקען ווערט דער הימעל פערצויגען, עמנואל, די זון לעשט זיך! עס פאַלען די בליהטען פון די בוימער אַראָב. זעה, די ערד ווערט אַיינגעשרומפּען און שלינגט אַיין אַלע געוויקסען, וואָס האָבען איהר צוגעדעקט... איך בעשווער דיך, עמנואל, ביי מיין האַרץ, וואָס טראָגט לעבען פאַר דיר און פאַר אַלעמען; איך בעשווער דיך ביי דעם ליכט, וואָס האָט דיר געלויכטען און דורך וואַלד און פעלד צו מיר געבראַכט — זאָלסט ניט וויינען... הער, עמנואל, פון ברוגעס זינגט! האָסט מיט דיין וויינען דעם טאָג אויסגעלאָשען. האַלבע נאַכט איז געוואָרען. וואָס האָסטו אַזעלכס געבראַכט מיט זיך פון צווישען די בערג? ביזטו אפשר אויך אַ פערוואָגעלטע נשמה, וואָס האָט שוין לאַנג צווישען די בערג געבלאָנדזשעט...

זמירה.

אך, גאָר ניט שטיל איז עס דאָרט. יעדע האַלבע נאַכט הויבט אָן דער ברומען די דינען. דעם גאַנצן גאָרטן נעמט דאָס געזאַנג אַרום. מיר וועלן בייַנאַכט אויסשטעלן דאָס געזאַנג צו הערן.

עמנואל.

מאָרגן. נאָך איידער די זון וועט אויפגיין, וועל איך דעם ווינקעל שטרייכלען.

זמירה.

איך וויל דיר די בערג פון ברייטסטן וועג אהער ברענגען. אלץ אין דער וועלט וויל איך פאר דיר אהער ברענגען. אך, די ווייסט עס גארניט. טייערער, וועלכן האָט דער ליבער גאָט בעשאפן און ווי אלע האָט ער אין זיינע הענט איבערגעגעבן. אין מיין הארצן בעהאלטן, צו מיר, עמנואל, גע- הער דער הימל און די ערד. דער ברייטער וועג פירט גלייך צו מיר. געדענק, עמנואל, אז דער ברייטער וועג האָט דיך צו מיר געבראכט. די האסט זיך איבער בערג און טאָל, דורך וואלד און פעלד געלאָזט — אָבער דאס אלץ האָט דיך צו מיר געבראכט. דער מיין טייערער נשמות, עמנואל. בלאָנדזשען אום צווישן די בערג און ווייטן. שרעקליך מוז דאס ווייטן זיין. זאָג מיר, ווי קלינגט עס דער קול פון געוויין? ניט גרויל מוז עס קלינגען... וועה, די ליב- טינע זון שיקט אלע איזרע ליכטיגסטע שטראהלען גלייך צו אונז אראָב. איבער אונזערע קעפּ וועבן זיך ליכטיגע נעצן. דאָרט צווישן די בערג מוז גאָר די זון ניט שיינען.

עמנואל.

ניט רעד מער אזוי, זמירה...

ע מ נ ו א ל.

ווי זאָל איך די שטילקייט פערטראָגען.

ז מ י ר ה.

געה ניט מעהר אַליין צווישען די בערג. דאָרט בלאָנדזשען נשמות אַרום; נשמות, וואָס האָבען זייער היים פערלאָזען, זייער היים פערלאָרען: זיי זענען אַוועק אין דער וועלט אַריין זוכען און מעהר ניט געקענט שוין צוריק אַהיים זיך דערשלאָגען. זיי וואָגלען צווישען די בערג אַרום און וויינען און קלאָגען אין דער שטיל, שילטען דעם טאָג, וואָס זיי האָבען זייער היים פערלאָזען. געה ניט מעהר צו די בערג.

ע מ נ ו א ל.

מיין שלאָף איז גערויבט פון מיר. יעדע נאַכט, ווי נאָר איך שליס מיינע אויגען, רייסט מיך אַ שטימע און וועקט, איך זאָל ניט פערשלאָפען; איך זאָל זיך אין וועג אַריינלאָזען. קום דו אויך מיט מיר, לאָמיר אינאיינעם געהן זוכען דעם ברייטען וועג.

ז מ י ר ה.

אָט אַזוי וועל איך דיר צו מיין האַרץ דריקען. פערגעס, פערגעס אָן אַלץ.

ע מ נ ו א ל.

עס שווינדעלט מיר מיין קאָפּ.

ז מ י ר ה.

אָט אַזוי; איך וועל דיר דיינע אויגען פערמאַכען. איצטער הער, איך וועל דיר אַ מעשה דערצעהלען; זעהסט דאָרט דעם ברונעם, וואָס נעבען שטיבעל?

ע מ נ ו א ל.

קבר-שטילקייט ציהט פון ברונעם.

עמנואל.

ווען איך שלאָף, חלומ'ט זיך מיר דער פרייסטער וועג. נאָר ניט ווייס מיר ער זיין פון ראַנגען. איך ווייס, ווי אַזוי איהם ציהען זיך די טאָג אויף נאַכט פייערדיגער כּנִרשען — אַליין געהען, געהען.

זבירה (ענטפערט נישט, זעהט אויף זיין שטערן).

די שלאָפען, וואָס האָבען פון ווייטען געוואונקען צו מיר — רינגלען מיך אַרום. די בעסט־קלאַנגען, וואָס כ'האָב אין חלום געהערט — שאַלען איצט אויף דער וועלט. ניט פּשוט איז איצטער אַרום אונז, עמנואל. טריומפענדער פריקען שלאָגען אַרום אונז. פון טריומפענדער כלי־זמר רייסען זיך מעלאָדיען און צווישען אונז. אויף דער ערד ווינען מיר, עמנואל. די ערד איז אזוי ליב, אזוי ווערבאַרעכטיג.

עמנואל.

ווען איך האָב זיך פון מיין שטילער היים אַרויסגעריסען, האָב איך זיך פון דער ערד אָבגעריסען. איצטער בלאָנדזשע איך צווישען הימעל און ערד אָדער הימעל אָדער ערד — איך קען מיין כּעהר אין לופטען ניט הענגען.

זבירה.

ניט אין הימעל און ניט אויף דער ערד וואָלסטו זיין, עמנואל. איך וועל דיך אין מיין האַרצען באַהאַלטען: איך וועל דיך אין מיין נשמה בעזעצען. הימעל און ערד אינאיינעם וועסטו דאָרט געפינען. וואָל מיין האַרץ זיין פאַר דיר גלייך צו אַן איינוואָהנען איטוטל, וואָס הענגט צווישען הימעל און ערד. רייס זיך פון וועב איטוטל ניט אָב. ער איז דיר וועניג שען — וועל איך דיר איהם מיט גן־עדן־בלומען פערציערען; איז ער דיר וועניג ליכטיג — וועל איך איהם מיט נשמה־ליכטיגקייט בעלייכטען

עמנואל.

פרעמד איז עס מיר געוואָרען. איך בין צו די בערג געגאַנגען. איך האָב דעם ליכטיגען טאָג געוואָלט בעגריסען אויפ'ן הויכען באַרג שטעהענדיג. כ'האָב געקוקט, אפשר וועל איך פון הויכען באַרג דעם ברייטען וועג דערזעהן.

זמירה.

דעם ברייטען וועג?

עמנואל.

אָבגעריסען און דערווייטערט האָט מען מיך פון ברייטען וועג. פון איין שטילער מדינה בין איך אין דער צווייטער פערוואָרפען געוואָרען. מיין האַרץ האָט געשפירט, אַז ערגעץ ווייט זידט און קאָכט דאָס לעבען; טויזענדער קוואַ-לען קוועלען און שיסען ביז אין הימעל אַריין און נאָך דעם רופען פון מיין אייגענעם האַרצען האָב איך מיר, דורך באַרג און טאָל, וואַלד און פעלד גע-לאָזט דעם וועג זוכען—ביז כ'בין צו דיר געקומען. אָבער שטיל איז עס דאָ; נאָך טויזענדער מאָל שטילער. איך קען די שטילקייט ניט פערטראָגען.

זמירה.

ניין, ניט שטיל איז דאָ אַרום. הערסטו דען ניט, ווי אַלץ אַרום אונז בעוועגט זיך? אָט הער, ווי די געוויקסען שלייכען זיך פון דער ערד אַרויס.

עמנואל.

וואו איז דער פייער, וואָס האָט פון ווייטענס מיינע אויגען געבלענדעט? וואו זענען די פלאַמען, וואָס האָבען פון ווייטען מיין האַרץ געברענט?

זמירה.

די פלאַמען רינגלען דיך אַרום, אין זונענשטראַהלען האָט זיך דאָך דיין געזיכט פערביטען. ניט לאָז זיך פון דאַנען; פינסטער קען דאָרט דיין וועג זיין.

צום ברײטען העג.

[illegible]

זמירה (שטעהט נעבען אַ ביים, קוקט אין די בליהטען).

עמנואל (קומט צו [illegible]).

זמירה.

איך הער פון ווײַטען, ווי ס'האַרץ דײַנס קלאַפּט. מיט וואָס זענען אזוי דײַנע געדאַנקען פערנומען?

עמנואל.

איך האָב אײַנגעזען מײַן געדאַנק פערלאָרען.

זמירה.

זעה, ווי עס בײַסען זיך די פאַרבען אין די טוי־טראָפּענס, וואָס אויף די בליהטען. (קוקט אין זײַנע) פערמאַך דײַנע אויגען: הערסט, ווי די קנאָספּען קנאַקען און עפענען זיך.

עמנואל.

נײַן, מײַן אויער פערנעהמט עס ניט.

זמירה.

הער, ווי דאָס לעבען רײַסט זיך פון יעדער גרעזעלע, דורך יעדער בלעטעלע.

„אַך, די יוגענד—זי וועט רייסען
זון און שטערען און בעצווינגען
און זיי ברייגען צו די מענשען
אין דער נידער, אין דער נידער".

און מיט שטאָלצע טריט געשטויגען
האָט די עלטער אויפ'ן פעלזען;
אויסגעברייט ווייט האָט דער טרוימער
זיינע אָרעמס, ווי צוויי פליגעל.

און זיין קאָפּ דער גרוי־בעלאָקטער,
האָט געשטרעבט אַלץ הויך און העכער —
צוואַנציג טויזענד זונענטרעגער
האָבען העל זיין וועג בעלויכטען.

פֿון פּריזאַן.

און דאָס ליכט האָט דורכגעשטאָכן
ביז צום פֿינסטערן קבר־האַרצן:
אויפֿגעגייסטערט האָט נאָך יונגער
דער צעקנייטשטער אַלטער פּנים.

און דאָס גרינע טיפֿע בענקען
האָט געבליקט ווײַך. איז געוואַקסן
אין דײַן האַרצן, אין דײַן הײַזן —
ס'האָט געקוקט פֿון דײַנע אויגן.

און פֿאַרשטאַונטן פֿון דײַן האַרצן
איז דער שטן, גזל און חושך.
בײַ דער הענגענדער הײַך פֿון סעליוען
כידן בענײַסטער בליק געטרונקען.

„בײַ דער יונגער, בײַ דער יונגער—
האָט דײַן אויגן האַרץ געריסן ...
העלער. העלער ווערט דאָס פֿײַער.
דײַנע אויגן — הימל־פֿלאַמען.

„כאַ־כאַ, כאַ־כאַ ...“ פֿלאַכט די יונגער
און די הערץ אויף צווײַגער־פֿליגעל.
שפּאַרקער. שפּאַרקער ווערט דאָס בענקען.
ס'וויל צעצנײַסטע האַרץ צושפּרינגען.

און בײַ׳ם שמײכעל פון פריהמאָרגען,
צו דער העכסטער הויך פון פעלזען,
וואו דאָרט אונטען רוהט די עלטער,
האָט דער יונגלינג אויפגעשטויגען.

צוואַנציג טויזענד זונענטרעגער
האָבען איהם אַרומגערינגעלט —
שענער, שענער האָט געשימערט,
האָט געשטראַהלט דער יוגענד-פּנים.

כאַ—כאַ, כאַ—כאַ! האָט געקלונגען
אין דער לופטען העל זײַן שטימע,
ווי פון טויזענד זילבער-גלאָקען
האָט געהילכט זײַן יונג געלעכטער:

„כאַ—כאַ, כאַ—כאַ, הויך און נידער
האָט בעשאַפען גאָט דער ליבער—
איבער דעם גאָר שוועבּט דאָס לעבען,
בּויט עס וועלטען צויבער-פּרעכטיג!”...

און פון יונגלינגס יוגענד-אויגען
האָט דאָס מאָרגען-ליכט געצויגען
צו די פיס פון הויכען פעלזען,
אויפ׳ן קאָפּ פון אַלטען טרוימער.

ווײַנענדיג פריידיג ריזיג רייטן.
זינגען אים פֿאַרױס געגאַנגען.

•

קרעכץ ווײַט און ווײַטער מדבר.
ווײַט פון מענטשן. שטעהט א זעלזען
און דיין הויכער קאָפּ, דער שטאָלצער,
ווינקט און לאַכט צו זון און שטערן.

ביי די פעלזן-פיס די הארטע
ווײַט דער אַלטער שטרענגער, ביטערס.
זיך געצוויגען און דערשראָגן
איז דיין קאָפּ דער גרוי בעלאָקטער.

בײַ די פעלזן-פיס די קאַלטע
האָט דער פחד אים געוואָרפן.
און די עלטער און דער עלנד
האָבן האַנט זיך האַנט געגעבן.

•

פיס א כבוד דינענסטראַהלען
האָט געפלייצט דער כורח-היכל
און דער מדבר האָט געלייכטן
און דעם שטייבל פון פריהבאַרגען.

צוואַנציק טויזענד רוחות-ריזען,
גרויל און פחד צו פערשפרייטען.

אין זיין האַרצען האָט געצויגען
טרויער-שטימען, יאָמער-קלאַנגען —
טעגליך, טעגליך איז געוואַקסען
אָט דער גרויסער מתים-פּאַלאַץ.

און די שרעק אין אַלטען האַרצען
האָט געפּלייצט פון איהרע ראַנדען,
ביז אַ שוואַרצער פּחד-פייער
האָט צופלאַקערט זיינע אויגען.

„געה זוך יוגענד!" — האָט אַ שטים איהם
אין זיין האַרצען אויסגערופען —
דאָרט ווי יוגענד אייביג שטראַהלען
אַלע שטראַהלען אין בעגינען".

און דאָס רופען, ס'ווייטע רופען,
האָט זיין האַרצענס-גרויל פערטאָפּעלט.
און דער פּחד-פייער, גרויזאַם,
האָט די עלטער אויפגעהויבען.

און דער גרויסער מתים-פּאַלאַץ
האָט דעם קעלער שטיל פערלאָזען —

האָט געצײכנט שטיל דער שאָטן
פֿון דײַן קאָפּ דעם גרוי·באַלאָקטן.

ס'איז דײַן בליק דער קאַלטער, שטאַרער
צו דער נידער נאָך געפֿאַלן,
צו דעם קאַלטן, נאַסטן באָדן
איז דײַן קערפּער אײַך געזונקען.

אין פֿון קאַלטן נאַסטן באָדן
האָבן בילדער שטיל געשטריגן:
טרויער·בילדער, גיהנום·קינדער
אײַנגעהילט אין טרויער·מאַנטלען.

ג ר ו י ל צו ח ו ש ך האָט געווינקען:
„קאָכיר געצען פֿאַר איהם חעבען,
ווײַל דײַן קאָפּ נאָך ביטער דנקען,
ווײַל דײַן לעבן וויסטער ווערען".

אין דײַן קאַלטן, אַלטן הארצן,
ווי אין גרייסטן מתים·פּאַלאַץ,
האָט בעזעצט אלײַן דער שטן
פּחד·בילדער, גיהנום קינדער.

אין דעם גרייסטן מתים·פּאַלאַץ
האָט בעזעצט אלײַן דער שטן

„פאָרווערטס !" „העכער !" — האָט אַ שטים איהם
אין זיין האַרצען אויסגערופען —
„טאָל און נידער אייביג גרינען,
ווען דאָס ליכט פון הויך זאָל שטראַהלען !"

און דאָס רופען, ווי מיט שופרות
פון אַ שטורעם-ווינט געבלאָזען —
האָט פון אָרט איהם אָבגעריסען,
פון דעם טאָל — די שענע יוגענד.

און דער גרויסער „צויבער-פּאַלאַץ"
האָט דעם גרינעם טאָל פערלאָזען —
צוואַנציג טויזענד זונען-טרעגער
האָבען העל זיין וועג בעלויכטען...

*

אין אַ טיפען, נאַסען קעלער,
איינגעהילט אין שאָטען-שלייער
האָט געלעבט אַן אַלטער טרוימער
טיף זיין רוקען איינגעבויגען.

אין דעם טיפען קעלער איינזאַם
אויף די פייכטע ווענט, פערגעלטע,

אין זײַן ליכטיג, יונגען האַרצען,
זי אין גרויסען צײַבער־פּאַלאַץ.
פֿאַנטאַסיעס האָט גאָט דער ליבער
טרוימען־בילדער — היכל־קינדער.

אין געריקטען איז אין פּאַלאַץ
צװאַנציג טויזנט שטאָלצע רויזען;
צװאַנציג טויזנט װאָגען־טרעגער:
פּתּית, פּתּות סידה־רעגער.

און געקרײַזלט איז אין האַרצען
כאָרגען־סטיכען, האַרמאָניען —
טעגליך, טעגליך איז געװאַקסען
אַט דער גרויסער האַרצענס־פּאַלאַץ.

סדאָס געטראָגען דער פֿרײדבאַרגען
דײַנע געצען איזם צו פֿאַנגען —
דײַנע געצען, שטראַהלען־געצען
פֿיס געזאַנגען אײַנגעהאַספּטען.

און דאָס ליכט פֿון יונגער־האַרצען
האָט געפֿליצט פֿון אידרע ראַנדען —
ביז דאָס גרויסע, געטליך פֿײַער
האָט געשטראַהלט פֿון דײַנע אויגען.

יוגענד.

(א מעשה׳לע)

אין אַ גרינעם טאָל, גאָר איינזאַם,
ביי אַ ליכטיג, רוישיג וואַסער,
האָט געבליהט אַ בוים גאָר פּרעכטיג,
האָט געלעבט אַ שענער יונגלינג.

אויף די וואַסער־כוואַליעס, איינזאַם,
האָט געציטערט שטיל זיין שאָטען;
און עס האָט זיין בליק געשמייכעלט
צו דעם ליכטיגען פריהמאָרגען.

מיט די גרינע, פעסטע פלאַנצען
איז זיין שטאָלצער וואוקס געשטויגען;
ווי דער טאָג אין זיין בעגינען
איז זיין יוגענד אויפגעגאַנגען.

ווי דעם טאָג אין זיין בעגינען,
פול מיט יוגענד, מלאך־שירה,
ט׳אָנגעפילט זיין ריינעם האַרצען
הימעל־שענקייט גאָט דער ליבער.

ה) יוגענד.

אַריין די נשמה פון מיין מוטער צום נעכטיגען ברענגען, וועל איך זיך קענען מיט איהר בעהעפטען און אַזוי וועל איך ווידער אָנהויבען צו לעבען אין דער נשמה פון מיין מוטער...

— פאַר וואָס אָבער האָט די מוטער אַזוי פיל געוויינט?

— אין הימעל בעדאַרף מען האָבען דער מוטערס טרערען — האָט די נשמה געענטפערט — גאָט בעדאַרף האָבען דער מוטערס טרערען. די טרערען קלייבען זיך פאַר איהם אין אַ גרויסען ברונעם פון הימעל-געוועב און מיט פינקלענדיגע שטערענדלעך אויסגעפלאַסטערט, און אין דעם טרערען-ברונעם האָט גאָט ליב יעדען פריהמאָרגען זיין פנים צו שפּיגלען.

דער שמעטערלינג איז אַנטשוויגען געוואָרען אויפ'ן ראַנד פון גלאָז שטעהענדיג און די נשמה'לע האָט זיך אינ'ם ריינעם וואַסער אַראָבגעלאָזען.

ווען זי האָט זיך אויסגעבאָדען, האָט זי צום שמעטערלינג געזאָגט:

— זיי וויסען, דו האָסט דער איינציגער זוכה געווען פון דעם סוד זיך צו דערוויסען, ווייל דיך האָט אַזוי דער מוטערס געוויין געריהרט. און זעה, דו זאָלסט קיינעם פון דיינע ברידער דעם סוד ניט איבערגעבען...

— — — — —

אויף מאָרגען, אַז די מוטער איז אויפגעשטאַנען און געוואָלט דאָס וואַסער אין גלאָז איבערבייטען, האָט זי אַ דערטרונקענעם שמעטערלינג אין וואַסער געפונען...

דאָס קינד איז אויסגעגאַנגען.

— — — — — — — איך פֿאַרגעס האָט מען דאָס קינד פֿון שטוב ציגעציגען. די מוטער האָט נשמה־ליכט אָנגעצונדן. און איך דעם קליינעם פֿענצטערל, וואָס מען האָט איינגעגראָבן, האָט די אַ גלאָז ריינע וואַסער אַנידערגעשטעלט פֿאַר איזר קינדס נשמהלע זיך צו באָדן.

אַז די נשמהלע איז די ערשטע נאַכט זיך באָדן געקומען, האָט די איס׳ן ראַנד פֿון גלאָז געטראָפֿן שטעהענדיג דעם שמעטערלינג. וואָס האָט איבער׳ן ווינקל געוואַכט, ווען דאָס קינד איז אויסגעגאַנגען.

— די האָבען זיך ביידע דערקענט.

— ערשט איצטער ביזט געקומען — האָט דער שמעטערלינג אָנגעהויבען — ווען און שטוב איז שטיל געוואָרען און די מוטער האָט שוין איהרע נאַגעטע טרערען אויסגעוויינט, די ליגט דאָרט ווי אַ טויטע, ניט האָבענדיג שוין מעהר קיין כח צו וויינען. וואו ביזטו פֿריהער געווען, ווען די לויטע האָט דאָ פֿון געוויין געציטערט?...

— און איצטער?

— איך האָב עס שוין מעהר ניט געקענט פֿערטראָגען. איך האָב מיר שוין געוואָלט דאָ און וואַסער דאָס לעבען נעמען. איז די אָנגעשטייגען געוואָרען, ווען איך האָב זיך איס׳ן ראַנד פֿון גלאָז אָבגעשטעלט... האָסט געמאַכט, דער מוטערס טרערען וואָלטען דאָ אויך פֿיל פֿערגאָסען ווערען. און איצטער ביזט געקומען זיך באָדען אהער...

— די מוטער אַליין האָט דאָך ס׳וואַסער פֿאַר מיר דאָ געשטעלט. איך וואָל מיך דערין באָדען — האָט די נשמה געענטפֿערט — און אַז כ׳וועל מיך זיבען נעכט דורכאַגאַנד אינ׳ם וואַסער באָדען, ערשט דעמאָלט וועל איך געהנוג לייכטער זיין. און איך דער אָבטער נאַכט, ווען דער מלאך וועט אין הימעל

דער מוטערס טרערען און א שמעטערלינג.

א מעשה׳לע.

אין ענגען קעלער־שטוב האָט געהערשט אַ טויטע שטילקייט. אַ קליין לעמפעל האָט מיט זיין רויטען, מידען שיין די שטילקייט נאָך שווערער געמאַכט. און נעבען איהר קינדס וויגעלע איז געשטאַנען אַ יונגע מוטער, צו איהר קינד איבערגעבויגען.

איהר געזיכט האָט אויסגעדריקט שרעק און אונרוהיגקייט. מיט אַנ׳איינגעהאַלטענעם אָטעם האָט זי געקוקט צו איהר קינד, ווי פון זיין מיילכעלע בלעזעלט זיך אַ ווייסער שוים.

און אויפ׳ן שטריק, איבער׳ן וויגעלע, איז אין דער צייט א ווייס און בלוי־געשפרענקעלטער שמעטערלינג געשטאַנען. אונבעוועגליך איז ער געשטאַנען, גלייך ווי ער וואָלט געוועזן צוגעקלעבט צום שטריקעל פון וויג.

אַזוי איז עס דער גורל פון אַ שמעטערלינג: אויסגעפאַלען אין יענעם טאָג, דורך אַ צובראָכענער שויב, פון קליינעם פענסטערעל, אינאיינעם מיט׳ן מאָרגען־ליכט, אין קעלער־שטוב צו פערבלאָנדזשען.

פלוצלינג האָט דער שמעטערלינג אַ פלאטער געטאָן מיט זיינע פליגעלעך און איז אַוועקגעפלויגען.

די מוטער האָט אויפגעציטערט און נאָך מעהר צום וויגעלע זיך איבער־געבויגען:

דאָס קינד איז אויסגעגאַנגען — — — — —

אַ שטומער וועהטאָג האָט איהר געזיכט פערקרימט. ווי אַ צושראָקענע טויב האָט זי זיך איבער׳ן וויג געוואָרפען, זי האָט זיך די באַקען געקנייפט און די האָר פון קאָפּ געריסען און פאַר שרעק איז זי שטום געוועזן.

דער פליג איז דאָס לעבען שווער געוואָרען: די וועלט פינסטערער געוואָרען. די פליגלען בעוועגען זיך ניט. צו לאַסט איז אידר געוואָרען דער טאָג און די נאַכט האָט קיין רוה ניט געבראַכט.

— — — האָט ד' זיך אין שפּינוועבס אריינגעוואָרפען, וואָס איז געווען אין א פינסטערען ווינקעל פערצויגען.

שפּינען ווייסען ניט קיין אונטערשייד, אויב ווער רויב פאַלט אין נעץ אריין מיט געוואַלד, אָדער מיט גוטען ווילען ברענגט מען ווי דאָס לע- בען פאַר א קרבן.

— — — — — — — — — — — — — —

— — און נאָך ניט צו וואס האָט דער שפּין פון זיין קרבן גענאָגט. און שפּעטער איז איהם מיט א מאָל זיין געמיט געוואָרען, און לאָזענדיג אין מיטען נעץ זיין קרבן, נאָך האַלב ביי'ם לעבען, האָט ער מאַכטלאָז און טרויעריג צוריק צו זיך אין ווינקעל זיך אומגעקערט. מעהר האָט ער זיין ווינקעל קיינמאָל ניט פערלאָזען.

צוטערט-איך די נעץ פון נייעם פליגען-רויב און ער זיצט אין זיין פינסטערען ווינקעל שטום.

אבפערען זיך זיינע קרבנות אין זיינע אלטע נעצען, שלאָגען זיך פון די כוחות אריום און שטאַרבען - און דער פערשאָלטענער שפּין זיצט און קוקט צו דעם אלעמען שטום און ריהרט זיך פון זיין אָרט ניט.

לעבען קען ער ניט און זיין טויט איז ווייט פון איהם...

און אַז איך בין שפּעטער אין יאָהרען אַרום צו יענעם אָרט ווידער געקומען, האָב איך שוין יענעם בוים ניט געפונען. אויף זיין אָרט זענען קיילעכדיגע, צאַרטע, שלאַנקע אָליכען-בוימלעך געוואַקסען און צווישען זיי האָט זיך געשוואַרצט נידריג ביי דער ערד אַ ברייטער אָבגעהאַקטער צופלאַצטער שטאַם.

דער פערשאָלטענער שפּין.

איך קען אַ הויז אין דער טיף געוועלבט, נאַס און פינסטער איז דאָרט שטענדיג, און מענשען וואוינען דאָרטען. און זיפצען רייסען זיך דאָרט פון די הערצער ביי די מענשען, טרערען קייקלען זיך דאָרט פון אויגען אין דער שטיל, פאַלען אָהן אַ ציל און אַ בעטייט...

איז אַ טרער, אַ פּערעל-טרער, פון אַ מוטערס אויג געקוואָלען, איבער׳ן באַק זיך געקייקעלט, אַ רגע זיך פערהאַלטען אין דעם יסורים-קנייטש, וואָס ביים מויל-ווינקעל – אַ טייל פון דער טרער האָט אַ פליג געטרונקען און דאָס איבעריגע איז צו דער ערד געפאַלען.

אַ קערענדעל, ווען עס פאַלט צו דער ערד אַראָב, און דער ווינט פערטראָגט איהם און פערדעקט איהם מיט שטויב, פּרוכפּערט ער זיך און בליהט ווידער אויף; טרערען אָבער לאָזען אויף די באַקען צייכענס, אונטער די אויגען – שפּורען. פאַלען זיי צו דער ערד אַראָב ווערט זייער שפּור אויף אייביג פערלאָרען.

נאָר די פליג, די אונשולדיגע פליג, וואָס האָט פאַר דורשט פון דער מוטערס טרערען געטרונקען – – – אָ, וועה צו דעם וואָס וויל מיט מוטערטרערען זיין דורשט לעשען...

קלט

הוידעס איבעריק שפּיגל פֿון וואַסער. אין הערבסט פֿליִען ווי טרערן פֿער-
גיסן, און די טרערן ווערן אין סוף אַריינגעפֿאַלן.

צווישן די ווערבעס איז געוואַקסן אַ הויכער אָליכצן-בוים. מיט זיין שוואַרצן שטאַם האָט ער געשטיינט ביז צו די הימלען אַרויסגעוואַקסן און אויף דינע פֿעסטע, צעוואַרפֿענע שוואַרצע צווייגן האָבן זיך געוויגט טונקעל-גרינע פֿעטע בלעטער. פֿאַרבאָרגענע קראַפֿט האָט זיך געדעקט אונטער זיין שוואַרצער הויט. און דאָך, ווען ס'איז געוואָרן אַ ווינט און דרויסן און די ביימער האָבן זיך געטומלט הינטן אויף אַלע זייטן, האָט דער מעכטיגער בוים קרעכצן אָנגעהויבן.

אין די שטורמישע נאַסע אָסיען-נעכט האָט מען געקענט מיינען, צווישן די ביימער קרעכצט אַ פֿאַרוואונדעטער. צייטנווייז האָט עס מיט געוויין געקלונגען און כ'האָב געמיינט, אויסגעצער ווינט פֿון וואַסער אַרויס, אָדער אַ קליין קינד איז אין דעם בוים פֿאַרשפּאַרט און ס'קען ניט אַרויס די ליכטיגע וועלט זען - ווינט עס.

אַמאָל איז דאָס קרעכצן געווען ענלעך צום קרעכצן פֿון אַן אַלטן מאַן. דאָס האָט אין זיך די גאַנצע יוגנט באַהאַלטן און דאָך מוז ער שטאַרבן און די יוגנט ווינט עס פֿון דעם אַלטן קערפּער אַרויס...

- דאָס ווינט דער בוים? - האָב איך אַמאָל מיין מוטער געפֿרעגט.

די האָט געשוויגן. צו נאָהנט איז איר געווען צום האַרצן דאָס לעבן פֿון די ביימער.

- דאָס ווינט דער בוים? - האָב איך מיין פֿאָטער געפֿרעגט.

- דאָס סקריפּעט ער - האָט מיין פֿאָטער שמייכלענדיק געענטפֿערט. - ער איז בעל-גוף; פֿון אַ שטורעם אָדער אַ דונער, האָט ער אין רעכטן האַרצן אַ פּלאַץ געקריגן.

געליבטער געהאַנגען. וואָס ווייטער איז געווען, געדענק איך שווער. אַנטשלאָפען בין איך געוואָרען. נאָר ווען כ׳האָב אויפגעוואַכט, האָב איך דערשפירט, איך געפין מיך גאָר אינ׳ם האַרצען ביי דער מיידעל. פון דעם האַרצען האָב איך גלייך אין איהרע אויגען פערבלאָנדזשעט. דורכ׳ן אויגען-נעץ האָב איך שוין די פרייע וועלט געזעהן, נאָר געפאַנגען בין איך געווען.

די מיידעל איז אַ גאַנצע נאַכט געשטאַנען ביי׳ם פענסטער פון איהר איינזאַמען צימער און געוואַרט אויף איהר געליבטען, וואָס האָט איהר די בלום געבענדיג צוגעזאָגט ביינאַכט אין פענסטער אָנצוקלאַפען, נאָר ערשט ביי׳ם פריהמאָרגען איז ער געקומען. און קוקענדיג אויף איהר געזיכט האָט ער אויסגעשריען:

— ווי לייכטען דיינע אויגען אין בעגינען!

און צו איהר זיינע הענט אויסגעשטרעקט.

די מיידעל האָט גאָרניט געענטפערט. מיעד פון ערוואַרטונג האָט זי זיך פונ׳ם פענסטער אַרויסגעבויגען, אַרום זיין האַלז געקניפט און שטיל זיך צעוויינט...

און מיט די טרערען בין איך אויף דער פרייער וועלט אַרויס...״

אַ בוים.

נעבען מיין היים איז אַ טייך געווען און אַרום טייך האָבען וויינענדיגע ווערבעס געוואַקסען, איבערגעבויגען אין וואַסער אַריין. מיט גרינע אַראָבגעלאָזענע צווייגען, ווי לאָקען אַרום אַ גרויסען קאָפּ צעוואָרפען, האָבען זיי זיך גע-

געשטאָרבען? — איך האָב דאָך היינט בעגעגנט דער שוועסטער איך איהר האַרץ
אָנגעקלאַפּט, ווען זי האָט נאָך פון דער נאַכט אַ בעטריעסטע געדרעמעלט. איך
האָב דער שוועסטער איהר האַרץ געטעסטעט. אַרום האַלבען טאָג נאָך האָט זי
דער געריסענער אָבגעפּייניגטען און זיין אַלטען הער דערלאַנגט. נאָר דער הער
ווינער, ניט האָבענדיג רעכטס בוזים מיט דער בלום צו בעצירען, האָט
ער מיט איהר זיין עס־טיש בעפּוצט, וואו זי איז פערוועלקט געוואָרען...
די לעצטע שוועסטער האָט פון דער שמעטערלינג ניט געהערט און דער
שטראַהל האָט געוואָלט די זון צו דעריאָגען.

אײן געשעעניש.

— ברודערל ליכטיגער, ברודערל מײנער, וואָס ציטערסטו אַזוי? וואָס
ביזטו אַזוי בלאַס? — האָט אײן שטראַהל דעם צװײטען געפרעגט נאָכדעם,
װי זײ האָבען זיך אַ טאָג ניט געזעהן.
האָט דער שטראַהל דערצעהלט:
„נעכטען פאַרנאַכט האָב איך זיך ערגעץ אין אַ בלומען־גאָרטען צװישען
די בלעטעלעך פון אַ רויטער רויז פערקליבען. בין איך פון דעם רויזען־דופט
שיכור געװאָרען און דעם װעג צום אַרויסגאַנג ניט געטראָפען. און װען ס'איז
פינסטער געװאָרען, האָט זיך די רויז אײנגעצויגען פערמאַכט און מיך אין איהר
האַרצען פערשלאָסען. פּלוצלינג האָב איך דערשפּירט, װי די רויז האָט אַ ציטער
געטאָן, און ס'האָט זיך דערהערט אַן אונרוהיג קלאַפּען פון אַ האַרץ. כ'האָב דאָס
אונרוהיגע, צערטליכע קלאַפּען פון אַ מיידעל־האַרץ דערקענט און האָב פער־
שטאַנען: דאָס האָט אַ יונגלינג די רויז געריסען און אויפן ברוסט פון זײן

און פאַלען אין דער נידער – ווייסט: דאָס זענען שטערען, וואָס האָבען דער זון מקנא געווען און ווי זי געוואָלט גרויס און ליכטיג זיין.

ביים זונפערגאַנג.

די זון האָט שוין כמעט אַלע איהרע שטראַהלען אויפגעזאַמעלט און געקליבען זיך צו פערגעהן.

און אין דעם שאָטען פון אַ בלוי-ווייסע כריזאַנטעמע איז געלעגען אַ שמעטערלינג, גוסס, און געוואַרט אויף דער לעצטער רגע. פלוצלינג האָט זיך אַ פאַרשפעטיגטער שטראַהל פון בלום אַראָבגעגליטשט און אויף דעם גאָלד-בעשפרענקעלטען פליגעלע פון שמעטערלינג געפאַלען. דער שמעטערלינג האָט ווי אויפגעוואַכט אויף אַ ווײַלע און שטיל, מיט די לעצטע קרעפטען אָנגעהויבען:

„דאָרט, אין דעם אַנדערען עק גאָרטען... וואו ס׳וואַקסען די גרויסע שאָטענדיגע לינדענבוימער, ניט ווייט פון צוים, בליהט אַנ׳איינזאַמע רויז. ערשט היינט האָט זי איהר האַרץ געעפענט... פינסטער איז איהר דאָרט... פערשטעלט איז דאָס ליכט פון איהר... האָב איך דעם גאַנצען טאָג מיינע שוועסטער געזוכט, און אַזוי איז מיין לעבען אַריבער; כ׳קען זי שוין מעהר ניט זעהן... מאָרגען בעגינען וועסטו ווידער אויפגעהן, זוך זי דאָרט... בעלייכט איהר דאָרט דעם פינסטערען ווינקעל... זאָג איהר: מיין גאַנצען לעבען האָב איך וועגען איהר געטראַכט און דער לעצטער חלום מיינער איז זי געווען“...

– די רויז דאָרט, נעבען די לינדענבוימער... – האָט דער שטראַהל

געפאלענע שטערן.

„ווי די זון וויל איך גרויס און ליכטיק זיין; ווי זי וויל איך לייכטן אויף מיין אויפגאנג און אונטערגאנג זאל די גאנצע נאטור ווארטן —

— ווי די זון וויל איך ווערן אריסטאקראטן, איך וויל שוין מער ניט זיין אין הימעל-בלוי איינגעפאסט".

אזוי האט אין א קאלטער ווינטער-נאכט א שטערנדל געציטערט און פאר דער מוטער לבנה זיך בעקלאגט.

די לבנה איז נאך בלאסער געווארן און גאר ניט געענטפערט.

האט עס א צווייט שטערנדל דערהערט און זיך צום ערשטן גע-ווענדעט:

— לאמיר זיך פון הימעל ארויסרייסן און אליין פאר זיך פון דאנען דעם וועג מאכן.

אבער ווי נאר די האבן זיך פון הימעל ארויסגעריסן, האט זיך פאר די דער פינסטערער אבגרונד געעפנט, וואוהין זיי זענען אלץ טיפער און שנעלער געזונקען.

האבן די פארבליבענע שטערן דערזעהן די שנירעלעך פייער, וואס די געפאלענע האבן הינטער זיך געלאזט, האבן זיי איינער צום אנדערן ווינקען אנגעהויבן:

— זעהט נאר, ווי שיין איז ווייטער וועג! לאמיר אויך אזוי...

און איינציגווייז פון הימעל זיך געריסן.

•

אז איהר זעהט א מאל ביינאכט, שטערן רייסן זיך פון הימעל-בלוי

און קושענדיג האָט זי מיר די אויגעלעך ארויסגענומען. דערנאָך איז זי מיט מיר ערגעץ אין אַ וויטען וועג געלאָפען, ביז זי איז מיעד געוואָרען, האָט זי זיך ביי׳ם זייט וועג געזעצט, מיך צום האַרצען געטוליעט און האָט געזונגען:

שענקט אויף מילך פאַר אַנ׳אָרים קינד.

שענקט אויף מילך פאַר אַ בלינדע קינד.

— און דיינע גאָלדענע הערעלעך וואו זענען? — האָט דאָס קינד געפרעגט דערשראָקען.

— מיינע גאָלדענע הערעלעך... קיינער האָט וועגען זיי ניט דערמאָנט, האָב איך פערגעסען, אַז כ׳האָב אַ מאָל גאָלדענע הערעלעך געהאַט... איצט איז מיין קאָפּ הויל... זעהסט?

שטיל. פון אַ בוים איז אַ בלעטעלע אַראָבגעפאַלען און אָן דער ערד זיך אָבגעקלאַפּט.

— זעהסט, באָבע, אַ בלעטעלע איז געשטאָרבען. — האָט דאָס קינד געזאָגט — כ׳האָב מורא, בלעטעלעך פאַלען פון די בוימער אַראָב. היינט, באָבע! זאָלסטו ניט שלאָפען הינטער׳ן טויער פון בית-עולם. איך וועל דעם טאַטען בעטען, ער וועט דיך אויפ׳ן בית-עולם אַרויפלאָזען. קום, איך וועל דיך פיהרען.

און ווי אַ פויגעלע פון איהר נעסט איז דאָס קינד פון אונטער דער אַלטערס פֿוך אַרויסגעלאָפען און זי פאַר׳ן האַנד גענומען. מיט קליינע און שנעלע טריט איז די אַלטע דעם קינד נאָכגעגאַנגען מיט׳ן וועג, וואָס פיהרט צום בית-עולם, און ס׳איז אין דער פינסטער שווער געווען אונטערצושיידען, ווער פון וועמען איז גרעסער, ווער פון וועמען איז עלטער...

פון הימעל האָבען זיך ווידער מיט אַ מאָל צוויי שטערענדלעך אַרויסגעריסען און פאַלענדיג געלאָזען הינטער זיך צוויי ליכטיגע שנירעלעך פייער...

— אין אַ טיפֿן קעלער האָט מען מיך געבראַכט. גאָלדענע הערעלעך האָב איך געהאַט און אינגעלעך ליכטיגע, ווי די צוויי שטערנדלעך. די אינגעלעך זענען געווען צו דער מאַמעס געגליכענע און די הערעלעך אין טאַטנס געראָטן.

האָבן זיך שטענדיק געקריגט דער טאַטע מיט דער מאַמען. שטענדיק בײַ מיר צוקאָפּנס:

— „די אינגעלעך ווי מײַנע! נאָר מיך וועט די ליבע האָבן" — זאָגט די מאַמע געוויינט.

— „די הערעלעך זענען מײַנע און מיך וועט די ליבע האָבן — האָט דער טאַטע געזאָגט.

„צו לאַנג מיר בײדע וואַרטן ביז אונדזער קינד וועט אָנהייבן רעדן,
וועלן מיר עס פֿרעגן" — האָבן זיי בײדע אָפּגערעדט.

אַ מאָל האָט זיך דער טאַטע מיט דער מאַמען איבער דעם אַזוי שטאַרק געקריגט, בײדע זענען פֿון שטוב אַרויסגעלאָפֿן און בײדע האָבן די קעלער-טיר אָפֿן געלאָזט. איז אַרײַנגעקומען אַנטלאָפֿן בעטלערין און האָט מיך פֿון װיגל אַרויסגענומען.

האָב איך אָנגעהויבן וויינען, האָט זי מיר אַ לעקעכל אין מויל אַרײַנגע-לייגט און איז מיט מיר אין אַ וואַלד אַרײַנגעלאָפֿן. דאָרט האָט זי מיך איבער די הערעלעך געגלעט און מײַנע גאָלדענע ליכטיגע אינגעלעך געקושט. זי האָט געקושט און געביסן און געזאָגט:

„גאָלדענע אינגעלעך, ליכטיגע שטערנדלעך, קומט אַרויס, קומט אַרויס".

איך האָב אָנגעהויבן וויינען און זי האָט מײַנע טרערן אויסגעטרונקען און אַלץ געזאָגט:

„אינגעלעך ליכטיגע, שטערנדלעך גאָלדענע, קומט אַרויס, קומט אַרויס"... — — — —

און די בלינדע בעטלערין האָט דאָס קינד אונטער דער טוך אַרונטער־גענומען.

— דער טויער פון בית־עולם פערמאַכט?

— ס'האָט איהם דער טאַטע פערשלאָסען.

— נאַ דיר, מיין קינד, אַ לעקעכיל. ס'האָט מיר איהם אימיצער אין דער האַנט געלעגט. כ'האָב עס אַ לעק געטאָן, זיס איז עס. היינט האָט מען אויפ'ן בית־עולם קיין קברים ניט געגראָבען; מאָרגען וועט שוין ווידער קיינער מיט'ן וועג ניט דורכגעהן, און איך וועל אומזיסט דעם גאַנצען טאָג ביים וועג אָבזיצען.

— אז דו וועסט שטארבען, באָבע, וועל איך בעטען מיין טאַטען, ער זאָל לאָזען אַ טירעלע אָפען צו דיר אין קבר אַריין און איך וועל קומען צו דיר...

שטיל. פון הימעל האָבען זיך מיט אַמאָל צוויי שטערענדלעך ארויסגעריסען און פאַלענדיג אין דער פינסטערער נאַכט אַריין האָבען זיי געלאָזען הינטער זיך צוויי פייערדיגע שנירעלעך.

דאָס קינד האָט אַ ציטער געטאָן און צוגעטוליעט זיך צו דער אַלטער.

— וואָס איז, מיין פויגעלע?

— צוויי שטערענדלעך זענען פון הימעל געפאַלען...

— די שטערענדלעך זענען אויגעלעך פון מלאכים.

— צוויי שטערענדלעך זענען געפאלען; אַ מלאך'ל אויףביידע אויגעלעך איז בלינד געוואָרען... דיינע אויגעלעך האָבען אַמאָל אויך ווי שטערענדלעך געלויכטען?

די אַלטע האָט דאָס קינד נאָך בעסער צו זיך צוגעטוליעט און האָט אָנגעהויבען:

געשלאָסן זײַנען אויך די רינגע טירערן פֿאַר לעבעדיקע און טויטע.

און בײַם ווײַסן טויער, אונטער אַ בוים, מיטן פּנים צום בית־עולם, זיצט אַן אַלטע בעטלערין, אײַנגעוויקלט מיט אַ שוואַרצער טוך. דאָס פּנים אײַנגעקנייטשט און גרויס ווי אַ פֿויסט. די האַנט אײַנגעבויגן מיט אַן אָפֿענע שטרעקט זי אויס און מיט אַ שטיל־ציטעריקע שטימע זינגט זי איר בעטלער־תּפֿילות.

דאָס איז אַ שטימע פֿון אַן אַלטע פֿרוי. דאָס האָט זיך צוריק צו איר קינדהײט אומגעקערט, און אָנגעהויבן צו ווײַנען קינדיש. זינגט זי מיט אַ דינע שטימע פֿון אַ קליין קינד. דאָס ליגט נאָך אין איר. בלינד איז זי און ווייסט נישט אַרויף קלאָר, צי די זון איז שוין פֿאַרגאַנגען.

איך לאָז מיך שטיל אַוועק ניט ווײַט פֿון איר אונטער אַ צווייטן בוים.

פּלוצלינג האָבן זיך דערהערט טריט, קינדערישע באָרוועסע טריט. מיטן וועג פֿון בית־עולם איז אַ קינד געלאָפֿן אין אַ ווײַס קליידעלע. גלײַך צו דער בעטלערין איז עס געלאָפֿן און געוואָרפֿן זיך דער אַלטער אויפֿן האַלדז. און די בלינדע אַלטע, וואָס האָט איר גאַנצע טאָג בײַם טויער תּפֿילות געזונגען מיט אַן אויסגעשטרעקטער האַנט, בײַם ווײַסן טויער שטייענדיק — האָט פֿעסט דאָס קינד אַרומגענומען און מיט אַ זינגענדיקער שטימע אָנגעהויבן:

— די מאַמע מײַנע ניט געזען!

— כ'האָב זיך שטיל פֿון בית־עולם אַרויסגעכאַפּט.

— שײַן [illegible] פֿענצטער אַרום!

— מיט שטערנדלעך דער הימל פֿול.

— [illegible] די לבֿנה און [illegible]!

— נאָר די שטערנדלעך לויכטן.

און טיילען פון אַלטען ברעג פאַלען איין און זייער אָרט ווערט מיט וואַסער פערנומען.

— — — — — און איין מאָל אין אַ פינסטערער נאַכט זענען די צוויי בוימער איינער דעם אַנדערן אין די אָרעמס אַריינגעפאַלען.

דאָס וואַסער האָט זיך אונטער זייערע וואָרצלען פערקליבען. וואַסער־גייסטער האָבען פלינק, מיט אַ נאַאיווען וואַסער־קלאַנג, צווישען די וואָרצלען געגראָבען און זיי פון דער ערד בעפרייט; פון דער ערד אַרויסגעוואַשען, און געקניפּט איינער צום אַנדערען זענען די צוויי בוימער אין רעכטען מיטען שטראָם אַריינגעפאַלען.

און געקניפּט איינער צום אַנדערען, האָט זיי דער שטראָם אין ברייטען ים אַריינגעטראָגען.

די בלינדע בעטלערין.

קינדערשעס.

וואוהין פיהרט איהר מיך, שטילע, ליבע זומער־אָווענדען?!..

איך בלאָנדזשע אום הינטער דער שטאָדט, ערגעץ אויפ'ן וועג, וואָס פיהרט צו אַ בית־עולם. אַ קרומער וועג קלייבט זיך דורך צווישען פעלדער און איז מיט גראָז בעוואַקסען.

גאַנץ לאַנגזאַם געהען דאָ מענשען איבער דעם וועג און די גראָז איז גאַנץ געבליבען. פון ווייטען, אין אַ טאָל, זעהט זיך אַ בית־עולם, איבערגע־דעקט מיט אַ געדיכטען שאָטען און מיט אַ הויכען צוים אַרומגערינגעלט:

געגאַנגען, איז דאָס וואַסער אין טײַכל שפּיגל־גלאַט געלאָפֿען און די ביימער, נאָך מעהר פֿערבענקט, האָבען אײנער דעם אַנדערנס שאָטען דערבליקט.

•

טאָג אײן טאָג אויס — אַ נאַכט געקומען, אַ נאַכט פֿערשוואונדען — און טרייסטען קיין רוה ניט די ביימער.

שטאַרקער און שטאַרקער איז געוואָרען זייער בענקען און ביידע האָבען אין האַרצען תּפֿילה געטאָן צום שטורעם־ווינט, ער זאָל ווידער קומען און ווידער זיי דערנעהנטערן. אָבער אַן אַנדערער וואונדער איז געשעהן — אין אַ הערבסט־נאַכט איז עס פֿערלאָפֿען:

דער טײַך האָט פּלוצלינג אין זיך נײַע כּוחות דערשפּירט. פּלוצלינג אָנגעהויבען צו וואַקסען און זײַנע אַלטע ברעגעס זענען איהם ענג געוואָרען.

געקומען איז עס פֿון דעם, וואָס ערגעץ ניט ווייט האָט זיך אַ צווייטער טײַך צום ים פֿערבענקט. ער האָט דעם ים אין חלום געזעהן און צו איהם זיך פֿערבענקט. און צערײַסענדיג בריקען און גרעבליעס, האָט ער דורך פֿעלדער און וועלדער געשטראָמט, און צווייגען זיך צופֿלאָסען און ווידער זיך פֿעראייניגט, ביז ער האָט אינ'ם נאָענטסטען טײַך אַריינגעשטראָמט, צונויפֿגעגאָסען זיך און מיט דאָפּעלטע קרעפֿטען צום ים געשטרעבט...

דאָפּעלטע קרעפֿטען, און דאָפּעלט אונרוהיג.

און דער שפּיגעל פֿון וואַסער האָט געציטערט און געציטערט, מאַכענדיג ציטערן דאָס האַרץ פֿון די צוויי ביימער. ביידע האָבען אין דער שטיל אָנגעהויבען צו שפּירען: די שעה קומט און זיי וועלען זיך דערנעהנטערן.

און דעם טײַך ווערט אַלץ ענגער און ענגער צווישען זײַנע אַלטע ברעגעס. ער וויל זיין וועג זיך ברייטער צומאַכען. ער שווענקט, רייסט און גראָבט

— און בלומען וואַקסען דאָרט ביי אייך אויף דער לבנה? — האָט נאָך פון שלאָף די ביהן געפרעגט...

מען האָט איהר שוין מעהר ניט געענטפערט.

פון צוויי ברעגעס.

א מעשה'לע.

צוויי בוימער זענען געוואַקסען, איינער קעגענאיבער דעם אַנדערען, נאָר צווישען זיי איז א טייך געלאָפען.

לאַנג זענען זיי געוואַקסען, יעדערער אויף זיין ברעג, איבער'ן טייך זיך אַרויסגעהויבען, אין וואַסער האָט איינער דעם צווייטענס שאָטען דערזעהן און איינער האָט דעם צווייטענס שאָטען געליבט.

יאָהר איין יאָהר אויס, אויף צוויי ברעגעס געוואַקסען און פון צוויי בע-זונדערע ברעגעס, איבער'ן וואַסער איינער צום אַנדערען זיך געצויגען.

און איין מאָל, אין אַ פינסטערער, רעגענדיגער הערבסט-נאַכט, האָט זיך אַ ווינט-כוואַליע פון ערגעץ געבראַכט צו טראָגען, ווילד זיך פערגאַנגען, די בוימער אומגעארעמט און איינעם צום אַנדערען געבויגען און דערנעהנטערט:

אין דער פינסטערער שטורעם-נאַכט האָבען זייערע צווייגען זיך בעריהרט און זיך דערשפירט.

דער שטורעם איז פאַראיבער און זייביידען צושיידט.

ביז טאָג האָבען זיי דעם שטורעם-ווינט געבעטען, ער זאָל ווידער צו זיי קומען, אָבער אַלץ שטילער און שטילער איז געוואָרען. אַז די זון איז אויפגע-

די וואָרט פאַר דיך פריי דעם בינענשטאַק עפענען! — אַזוי האָט דער ערשטער שטראַהל געזאָגט.

— ניין — האָט די ביזן געענטפערט — איך וויל בעסער פריי צווישען די בליטען אומשוועבען. איידער צו זיין אַ קעניגין און אין דעם פינסטערען בינענשטאַק פערשפּאַרט צו ווערען.

— אונז האָט די מוטער, די לבנה, געשיקט די טראָפּענס אָנצוצינדען און בעלייכטען אין, אַז די נאַכט וועט אריבער, וועט זי אונז צו זיך צוריק רופען — ווילסט, מיר וועלען דיך שפּעטער צו אונז אויף דער לבנה אַרויפ־נעהמען! —

אַזוי האָט דער צווייטער שטראַהל געזאָגט.

— צו אייך, אויף דער לבנה? ניין, איך וויל ניט — האָט די ביזן גע־ענטפערט — אַ ווען די זונענשטראַהלען וואָלטען מיך וועלען צו זיך אויף דער זון אַרויפנעהמען... אַ, די זון...

— ניט רעד פון דער זון, ניט רעד פון דער זון! — האָט דער דריטער שטראַהל געציטערט — אונזער מוטער האָט אָנגעזאָגט, מיר זאָלען איהר נאָמען ניט דערמאָנען און מיט איהרע שטאָלצע שטראַהלען זאָלען מיר זיך ניט שפּילען — קיינמאָל ניט שפּילען...

— ניט רעדט מיט איהר, ניט רעדט מיט איהר — האָט דער ערשטער שטראַהל דערשראָקען געציטערט.

— לאָמיר בעסער... ססס... די שלאָפט, לאָמיר שווייגען — האָט דער צווייטער געזייקען. —

— ססס... די שלאָפט. לאָמיר זיך פאַר אונזער אַרבייט נעהמען — האָט דער דריטער געבלאַנקט...

און שטיל האָבען זיי זיך גענומען איבער די טוי־טראָפּענס גליטשען —

אינ׳ם ליליענבעכער.

א מעשה׳לע.

דריי לבנה־שטראַהלען האָבען זיך אַראָבגעלאָזען אין אַ ליליענבעכער אָנצוצינדען דאָרט די טוי־טראָפּענס, וואָס זענען אויפ׳ן דעק פונ׳ם בעכער אַיינגעפּאַסט געווען.

פּלוצלינג האָבען זיי זיך אָנגעשלאָגען אָן אַ יונגע ביהן, וואָס האָט זיך אין בלום אַריין שלאָפען פערקליבען.

דערשפּירענדיג דאָס ליכט, האָט די ביהן פון שלאָף אַ ציטער געטאָן מיט איהר האָריג פיסעלע די אויגעלעך אויסגעווישט און געפרעגט:

— איז שוין טאָג? איך בין נאָך שלעפעריג.

— שלאָף נאָך, שלאָף; מיר זענען לבנה־שטראַהלען און אָנצינדען די טוי־טראָפּענס זענען מיר געקומען; פאַר וואָס אָבער ביזטו אין דיין ביהנשטאָק שלאָפען ניט געגאַנגען?...

— ניט בליצט מיר אַזוי אין די אויגען,— האָט זיך די ביהן געבעטען — איך בין ניט שולדיג, וואָס די אַלטע האָבען מיך היינט געשיקט צום ערשטען מאָל האָניג זאַמלען צווישען די בליטען פון די לינדענבוימער און האָבען מיר ניט דערצעהלט, אַז בלומען־גערטנער זענען פאַרהאַנען. אַזוי שוועבענדיג האָב איך דעם דאָזיגען בלומען־גאָרטען געטראָפען, מיט׳ן ווינטעלע האָב איך זיך פערשפּילט, דער טאָג איז אַריבער און איך האָב קיין האָניג ניט געזאַמעלט. איצטער האָב איך מורא אַהיים זיך אומצוקעהרען, די אַלטע זאָלען מיך ניט בעשטראָפען...

— ווילסטו, וועל איך דיר דיינע אויגען אָנצינדען און שוועב צו דיין ביהנשטאָק, וועט מען דאָרט מיינען, צו זיי איז אַ יונגע קעניגין געקומען, וועלען

אָנגעטאָניטען און איך האָב אַ ביטער געטאָן, האָבען זיי זיך דערשראָקען, מיין הארץ האָבען זיי פערלאָזען און מעהר זיך שוין צו מיר ניט אומגעקעהרט...

אזוי האָט די צווייטע נשמה בערייערט.

— און איך האָב נאָך יעסאָלים פון גאָרניסט געוואוסט — האָט די דריטע נשמה אָנגעהויבען — ווען איך האָב אויסגעוואַכט, בין איך שוין און ועם ראָוי גען גאָרטען ניטס געווען. איך בין שוין געווען געבונדען און אויסגעריבעלט מיט ציטרינגע, הימעל־בלויע בליכעלעך, וואָס האָבען ביז דער לעצטער מינוט אלץ פון פעלד־פריגעלעך געשעפּטשעט, פון גאָלדענע פליגען געמורמעלט... און איך... איך האָב אליין ניטס געוואוסט. נאָך וואָס איך בענק און וואָס כ'האָב פערלאָרען...

פּלוצלינג האָט די יונגע רויז פון שלאָף אַ ביטער געטאָן.

— די וועקסט זיך, די וועקסט זיך — לאָמיר שווייגען — האָט די ערשטע געזאָגט.

— ס'איז איהר לעצטע נאַכט, זאָל זי חלומ'ען — האָט די צווייטע געזאָגט.

— די האָט ווידער אַ ביטער געטאָן, לאָמיר שטיל זיין — האָט די דריטע געזאָגט.

פון ווייטען האָט זיך דערטראָגען דער נאַכטיגאַל־געטריללער. אין גאָרטען איז אַ שטילע, געהיימניספולע און פער'חלומ'טע בעוועגונג געוואָרען. צווישען די בליטען און פון שלאָף האָבען זיי זיך אלע געצויגען אהין, פון וואַנען דאָס געזאַנג איז אָנגעקומען — — —

— — — שטיל האָבען די נשמות דעם שטורען פערלאָזען.

ווען די בלומען אין זייערע קראַנצען זענען פערוועלקט געוואָרען און יעדער שפור לעבען אין זיי איז אויסגעגאַנגען, האָבען זיך זייערע נשמות אין דעם אייגענעם גאָרטען און אויף דעם אייגענעם שטרויך געטראָפען...

ס'איז געווען אַ לבנה-נאַכט. געדרעמעלט האָבען שטיל אַלע בלומען אין גאָרטען און איבער זיי האָט די לבנה איהרע בלאַסע שטראַהלען געגאָסען און געגאָסען. דאָס בלומען-קינד, וואָס דער גערטנער האָט אויפ'ן שטרויך איבער־געלאָזט, האָט זיך שוין אינגאַנצען פון איהרע גרינע בלעטלעך אַרויסגע־וויקעלט, האָט זיך שוין פון דעם ליכט פון טאָג דערוואוסט; האָט זיך מיט'ן שמעטערלינג בעקאַנט און האָט געציטערט, ווען די בין האָט זשומענדיג זיך האַסטיג צווישען איהרע בלעטעלעך מיט איהרע האָריגע פיסעלעך דורכגע־שלייכט... איצטער האָט זי מיעד און צופרידען געדרעמעלט, לייכט פער־שלאָסען, און אויף איהר האָבען געבלאַנקט ביים לבנה-שיין טוי-טראָפענס.

די נשמות האָבען זיך, יעדע אויף איהר פריהערדיגען אָבגעשניטענעם שטענגעלע, אַראָבגעלאָזען; שטיל, ווינקענדיג, האָבען זיי בעדויערט די אונ־שולדיגע רויז, וואָס שלאָפט נאָך אַזוי רוהיג און זיכער און ווייסט ניט, וואָס איהר וואַרט אין בעגינען...

— אפשר וועט מען זי מאָרגען אויך אָבשניידען, אויף אַ שאַרפען דראָט אָנשטעכען, צווישען נאַרישע כריזאַנטעמען אַיינפלעכטען און לעגען ערגעץ אין אַנ'ענגען, פערשטיקטען צימער און בעלויכטען מיט געלבע פלאַמען פון געלבע ליכט וועט זי דאָרט וועלקען, וועלקען...

אַזוי האָט די ערשטע נשמה בעדויערט.

— זי זעהט איצטער אויך געוויס דאָס אייגענע, וואָס איך האָב די לעצ־טע נאַכט אין חלום געזעהן... זונע-שטראַהלען האָבען זיך יעמאָלט אין מיין האַרצען אויף איבערנאַכט אָבגעשטעלט און ווען מען האָט מיך פון שטרויך

רויזן.

דריי רויזן, ווײַסע רויזן, זענען אויף איין שטרויך געוואַקסן און אין איין טאָג האָט זיי דער גערטנער אָבגעשניטן.

די ערשטע רויז איז שוין געווען רעכט פונאַנדערגעבליט: איבערגע-וועטיקט האָט זיך איר האַרץ מיטן ליכט פונ'ם טאָג און אויך בײַנאַכט איז איר האַרץ אָפן געבליבן: טיף און דורשטיג דעם טוי געזאָפּט. — איר האָט דער גערטנער צווישן ווײַסע כריזאַנטעמען אײַנגעפּלאָכטן אין א קראַנץ פאַר אַנ'אַלטע פרוי, וואָס איז געשטאָרבן, צו איר לויה צוגעגרייט.

די צווייטע רויז האָט ערשט הײַנט בעגינען אויפגעוואַכט פון איר בליִען-חלום און קינדיש איר האַרץ פאַר די ערשטע זונענשטראַהלן גע-עפנט. איר חלום האָט זיך נאָך געשפּונען, ווען מען האָט זי אָבגעשניטן...

איר האָט דער גערטנער צווישן גאָלדענע מאַרגאַריטן און שניי-ווײַסע גלעקלען אײַנגעפּלאָכטן אין א קראַנץ פאַר א כלה צו איר חופה צוגעגרייט.

די דריטע רויז איז נאָך גאָר יונג געווען, האָט זיך נאָר וואָס אָנגעהויבן פון קנאָספּ אַרויסצופּיקן. בלויז איין חלום האָט זי דאָס ליכט פון פריה-מאָרגן געזען און ווען דער ערשטער שטראַהל האָט אויף איר האַרץ אָנגע-קלאַפּט, האָט זי נאָך ניט פאַרשטאַנען, וואָס עס בעדײַט...

איר האָט דער גערטנער צווישן הימעל-בלויע קאָרן-בלומען און קינ-דיש-נאַאיווע „פאַרגעס-מיך-ניט" אײַנגעפּלאָכטן אין א קראַנץ פאַר א קינד, וואָס איז געשטאָרבן, צו זײַן לויה צוגעגרייט.

בלויז איין קנאָספּ, וואָס אין איר איז נאָך גאָר א יונגע בלום געווען פאַרפּײַקעלט און נאָענט צו דער ערשטער רויז געוואַקסן — איר האָט דער גערטנער פאָרזיכטיג אויסגעמיטן און דאָס בלומען-קינד אויף דעם שטרויך געלאָזן.

נאָך מיט די נעצען, ווילען איהם פאַנגען, — בעהאַלט זיך דאָס ווינטעל צווי־
שען זיינע צווייגען, קלעטערען די וואַלד־מיידלעך צוריק אויף זיין שטאָם
ארויף... אין דער רגע אָבער איז דאָס ווינטעל פערשוואונדען געוואָרען, און
די וואַלד־מיידלעך בלייבען זיצען, פערטייען זיך צווישען זיינע צווייגען מיט
די נעצען אין די הענט און וואַרטען, פערגאַפטע, אויפ׳ן ווינטעל, ער זאָל
ווידער קומען רייצען זיך מיט זיי. און דערווייל איז איהם אַזוי ליעב —
וואַרעם. די וואַלד־מיידלעך טוליען זיך צו איהם מיט די צאַרטע, אויפגערעגטע
לייבער, פרעסען־צו זייער צאַפּעלדיגע ברוסט צו זיינע קיהלע בלעטער, און איינס
נאָכ׳ן אַנדערען דרעמלען זיי איין, אַזוי זיצענדיג אויף דיינע צווייגען, בע־
רוישטע, קינדעריש־פעשטיפטע, מיט די נעצען אין די הענט...

און די לבנה גיסט נאָך אַלץ פון דער הויך איהר בלאַסען שיין און די
וואַלד־מיידלעך דרעמלען אַלץ אויף זיינע צווייגען, דריקענדיג זיינע גרינע
פייכטע בלעטער צו זייערע לייבער..

אַלץ אַרום שלאָפט־איין. נאָר ער איינער איז וואַך. ער וואַכט און וואַרט
ביז די זון וועט אויפגעהן. ער וועט דער ערשטער זעהן, ווי די זון וועט
אויפגעהן. — — — — — — — —

———

אַ טרוקענער צווייג, אויף וועלכען ס׳האָבען זיך צופיל קראָהען אָנגע־
זעצט, האָט זיך מיט אַ טרוקענעם קנאַק אָבגעבראָכען. פלוצלינג און מיט אַ
מאָל האָבען זיך אַלע קראָהען אויפגעכאַפּט, און אויף אַלע זייטען מיט אַ
צושראָקענעם קראַאַק־קראַאַק — צופלויגען...

— — — און דער איינזאַמער דעמב האָט נאָך אַלץ גע׳חלומ׳ט...

שײַן פֿאָטעגס אַרױס — אױף דײַן קאָפּ שפּילן נאָך די שטראַלן פֿון דער זון, װאָס פֿאַרגײען. און ער גײט דײַן קאָפּ צו מערב. װוּ לעצטן אָבשײדס־װינק... און דאָס װינטעל, װאָס טראָגט זיך. צװישן טאָג און נאַכט, איבער באַרג און טאָל, ברענגט אים דעם ערשטן גרוס, און אונטן, בײַ װײַטע פּיס, װאַקסן יונגע בײמלעך... טוליען זיך צו אים...

א בלױע װעטער־נאַכט. א קיהלער טױ האָט אַלץ אָבגעפּרישט נאָכן הײסן טאָג. די יונגע בײמלעך װעגן שױן אַלע אײַנגעשלאָפֿן, נאָר די עלטערע, די הױכערע טוליען זיך נאָך אײנער מיטן אַנדערן: קוקן צו די שטערן אין'ם הײסן שטילן הימל... און פֿון אַלע זײַטן קומען אָן װאַלד־גײַסטער. װאַלד, מײדלעך מיט פֿונקל־גרינע לאָקן שפּרינגען פֿון פֿינסטערניש אַרױס. װײַסע לאָקען װיקלען זיך, שלענגלען זיך אַרום װײַסע דורכזיכטיקע צאַפּלדיגע קערפּער גליה־װערימלעך פֿינקלען און װײַסע לאָקן, פֿינקלען און לעשן זיך, פֿינקלען און לעשן זיך. און די מײדלעך שװעבן, שלײַכן זיך דורך צװישן די בײמער: אײנע װױס די צװײַטע. אײנע באַהאַלט זיך פֿאַר דער אַנדערער, און װײַסע אױגן ברענען. די טוליען זיך צו אים. כאַפּן אים אַרום מיט די שלאַנקע אָרעמס, קלעטערן איבער אים: אָט װעגן זי צװישן זײַנע צװײַגן, און די אױגן בליצן, די שפּרינגען פֿון צװײַג צו צװײַג, זעצן זיך אױס אױף זײַן קרױן...

פּלוצלינג שײַנט אַרױס די לבֿנה און גיסט מיט שטראָמען זילבער־כּאָסע שטראַלן... כאַפּן די װאַלד־מײדלעך די שטראַלן און ציִען זײ, ציִען פֿון דער בלאַסער לבֿנה אַרױס, און שפּינען זײ און פֿלעכטן געשװינד צװישן די דינע פֿינגער, און װיקלען די שטראַלן אַרום זיך און װעבן נעצן װײַס... און יאָגן זיך מיט די נעצן נאָכן װינטעל, װאָס האָט זיך שטיפֿעריג אין װאַלד אַרײַנגעשלײַכט: דער װינט רײַסט זיך מיט זײ, גיט זײ א בלאָז צװישן די לאָקן, איבערן נאַקעטן לײַב — און פֿאַרשװינדט. לױפֿן זײ אים

און שטעלען זיך איינציגווייז אויפ׳ן אַלטען דעמב. און אויסגעזעצט זיך אויף אַלע צווייגען אַרום, אויף דער קרוין און וואו ס׳איז נאָר אַנ׳אָרט געווען צו זיצען. טוליענדיג זיך איינער צום אַנדערען, האָבען זיי זיך צוגעהערט צום ווינט, וואָס האָט מיט פראָסט געבלאָזען.

דעם אַלטען דעמב איז וואַרעם געוואָרען. שוין לאַנג, אַז ער האָט ביי זיך אַזוי-פיעל ליבע געסט ניט געהאַט; שוין לאַנג-לאַנג האָבען פויגעל זיינע צווייגען ניט געוואַרעמט.

די וואָלקען זענען ביסלעכווייז איינגאַנצען פערשוואונדען. ברייט האָט זיך געצויגען דער טיף-בלויער הימעל און אין איהם האָבען געפינקעלט אָהן אַ צאָהל שטערן. צווישען די קראָהען האָט נאָך וואָס׳ערע אַנ׳אונרוהיגען קראַ געטאָן, באַלד אָבער איז שטיל געוואָרען. זיי זענען איינציגווייז אַיינגעשלאָפען, טוליענדיג זיך צו די גאָלע צווייגען.

און דער אַלטער בוים האָט אַ ווײַלע זיין עלענד פערגעסען. אַ ליבע וואַרעמקייט פליסט אַרויס פון די שלאָפענדיגע פויגעל און צוגיסט זיך איבער זיין אַלטען, קאַלטען שטאַם, איבער זיינע צווייגען. און נאָך אַ לאַנגער צייט פון וואַכען, האָט ער אויך אָנגעהויבען דרעמלען. דער אַלטער דעמב איז אַיינגעשלאָפען און איהם האָט זיך אָנגעהויבען צו חלום׳ען:

ער איז יונג און גרין. זיינע פעסטע צווייגען זענען געדיכט מיט בלעטער בעוואַקסען, און ער וואַקסט אין דער מיט פון אַ גרויסען יונגען וואַלד. אַלערליי בוימער רינגלען איהם אַרום פון אַלע זייטען, נאָר ער איז העכער פאַר אַלע. פליהען פויגעל דורך, שטעלען זיי זיך צום ערשטען אָב אויף איהם. צווישען זיינע צווייגען זענען פיל נעסטען פאַרהאַן און אין די נעסטען ווערט געזונגען און געשאַלט. געהט-אויף די זון — פאַלען איהרע ערשטע שטראַהלען אויף זיין גרינעם, בלעטערדיגען קאָפּ... פערגעהט די זון — אונטען קריכען

בליטשלעך זענען צוריק פֿאַרטריקנט געוואָרן. אַנדערע בליטשער האָבן זיך גאָר ניט געאײַלט אַרויסצוקריכן פֿון די קנאָספּן. און ווען דער הייסער זומער איז אָנגעקומען, פֿאַרטריקנטע – האָבן די צווײַגן פֿון זיך געטאָן אַראָפּ־וואַרפֿן פֿאַר שפּעטערן דאָס לעצטע קלייד – ווײַסע קאָרע – עס האָט זיך ווײַטער נאַקעט ווײַס לײַב באַווײַזן. דאָס לײַב איז פֿון דער ברענענדיקער זון געל־בלוי געוואָרן. — — — — —

ס'איז געווען אַ פֿאַרנאַכט אין הערבסט. גרויע, פֿײַכטע וואָלקן האָבן זיך געשלעפּט אין לופֿטן. שוין לאַנג ווי די ערד האָט די זון ניט געזען. דער ווינט האָט געפֿײַפֿט, ווילד געריסן, האָט אָנגעזאָגט: „דער ווינטער געהט. דער ווינטער געהט!" און פּלוצלינג האָט ער זיך דורכגעטראָגן. פֿאַרשײַט, אַריבערן קאָפּ פֿון דעם דעמב. די יונגע פֿאַרטריקנטע צווײַגן געבראָכן און צו דער ערד געוואָרפֿן. און שפּעטער אַ ביסל, ווען ס'איז פֿינסטערער געוואָרן, האָט זיך באַווײַזן אײַן אַלטע פֿרוי אין שוואַרצן אָנגעטאָן מיט אַ זאַק אויף די פּלייצעס. זי האָט די אָנגעבראָכענע צווײַגן אין זאַק אַרײַנ־געלייגט און איז שטיל אַוועקגעגאַנגען...

אַ שוידער איז דורכגעלאָפֿן דײַן אַלט לײַב און ער האָט זיך פֿאַרטיפֿט אין דײַנע געדאַנקען.

ווען ס'איז רעכט נאַכט געוואָרן, האָט דער ווינט אויפֿגעהערט צו פֿײַפֿן. די גרויע וואָלקן זענען ווײַסער געוואָרן, די טרערן צעריסן, און שטיקער בלוי־אויסגעשטערנטער הימל האָבן זיך צווישן די וואָלקן־שטיקער באַווײַזן. דער ווינט האָט טרוקן אַ בלאָז געטאָן, און געבראַכט אויף דײַנע פֿליגל – פֿראָסט. אַלץ אַרום האָט דעם אָטעם אײַנגעהאַלטן...

פּלוצלינג האָט זיך אין דער לופֿט אַ גערויש פֿון פֿליגל דערהערט: אַ גרויסע מחנה שוואַרצע קראָהען טראָגן זיך ערגעץ פֿון די נאָהנטע פֿעלדער

לאָזען זיי די קעפּ אַראָפּ און דרעמלען־איין. און די שטאַמען בייטען איין ווייס קלייד אויפ׳ן אַנדערן. ווערט זיי די ווייסע פאַרב דערעסען — בּעקליידען זיי זיך אין ווייס מיט טונקעל־בלוי געשפּרענקעלט; פּערבּעטען צו זיך דעם ווינט, און ער וויגט זייערע יונגע קעפּ, קרייזעלט זייערע גרינע, צו דער ערד אַראָבּגעהאַנגענע לאָקען, בּרענגט זיי גרוסען פון דער אויפגעהענדער זון און פון דעם נייעם טאָג, פון דעם זונפערגאַנג און פון דער נאַכט, וואָס קומט אָן.

ווינט אַיין, ווינט אויס — און יעדער ווינט בּרענגט אַנ׳אַנדער בּשורה און צו יעדער בּשורה הויבּט זיך דער יונגער וואַלד אַלץ מעהר פון דער ערד אַרויס.

און דער עלענד פון דעם איינזאַמען דעמב איז אַלץ שטאַרקער געוואָרען. די צווייגען זיינע האָבּען זיך אַלץ שטאַרקער געריסען צו מזרח־זייט, ער אַליין האָט זיך אויך מיט זיין גאַנצען אַלטען שטאַם גענומען בויגען אין דער זייט, וואוהין זיינע צווייגען האָבּען געשטרעבּט. די נאַכט האָט איהם שוין מעהר ניט געקענט פערשלעפערן און זיין עלענד איז געוואַקסען.

איינמאָל האָט זיך אָבּגעשטעלט איין אַלטער שפּאַרבּער צווישען זיינע צווייגען און האָט דערצעהלט, אַז אין דעם יונגען וואַלד האָבּען זיך צו־זאַמענגעקליבּען פון אַלע זייטען זינגפייגעל און בּיי יעדען זונאויפגאַנג ווערט דאָרט געזונגען און געטאַנצט. — האָבּען עס די צווייגען דערהערט, און האָבּען בּעשטימט, מעהר זיך ניט אָנצוקליידען אין גרינעם. נאָך אין מיטען זומער האָבּען די בּלעטער גענומען וועלקען. און ווען דער נייער פריהלינג איז אָנגעקומען, זענען זיי נאַקעט געבּליבּען. איינינגע יונגע, לייטכטזיניגע צווייגען, וואָס האָבּען זיך נאָך געוואָלט מיט גרינע בּלעטער פערפּוצען, האָבּען בּאַלד חרטה געהאַט, קוקענדיג אויף זייערע עלטערע נאַקעטע בּרידער: די יונגע

— ווי אַזוי דער וואַלד איז געוואָרן, געדענקט ער:

איינמאָל, ווען דער הייסער זומער איז אָנגעקומען און די פֿעלדער אַרום האָבן זיך אין גאָלד־געלע קליידער פֿאַרצירט, איז אין מזרח־ווינט נאָך אַלץ גרין געווען.

— צי האָט זיך דער פֿריהלינג פֿאַר׳עקשנ׳ט און ניט געוואָלט אָבטרעטן פֿון יענעם ווינקל?

ער האָט עס ניט פֿאַרשטאַנען.

הערבסט, ווינטער, פֿריהלינג און ווידער זומער —

און אַנשטאָטן אין מזרח־ווינט האָט עס אַלץ אומגעוויינהנליך געגרינט, און די גרינטן, וואָס ווייטער, הייבן זיך אַלץ מעהר איבער דער ערד. דאָס האַרץ אין אַלטן בוים האָט אין דער שטיל אָנגעהויבן קלאַפּן. אַנ׳ אומבעקאַנט געפֿיהל האָט דאָרט געגאָסן. די צווייגן זיינע האָבן זיך גענומען ציהען צו מזרח, צום אָרט, וואו ס׳האָט אַזוי שען געגרינט. עס איז אָבער אַזוי ווייט.

און דער דעמב האָט צום ערשטן מאָל זיין איינזאַמקייט דערשפּירט.

און איין מאָל — ווען די פֿריהלינגס זון איז פֿון מזרח־ווינט אַרויסגעשוואָמען אין בלייכטן יענעם וואַנדערליכן ווינקל — אין דעם פֿריהמאָרגן־ליכט האָט זיך איהם באַוויזן די גאַנצע געגענד אין מזרח מיט אַ יונגען וואַלד פֿון צאַרטע בערעזן. און די ערשטע שטראַהלען פֿון דער אויפֿגעהענדיגער זון באַלייכטן זייערע שלאַנקע, ווייסע שטאַמען... דער אַלטער דעמב האָט אַ ציטער געטאָן.

פֿריהלינג, זומער, הערבסט און ווינטער — און ווידער פֿריהלינג...

און דער יונגער וואַלד וואַקסט און הייבט זיך פֿון דער ערד. די יונגע גרינע צווייגן ציהען זיך צום הימל, צום ליכט; ווערן זיי פֿאַר׳שטאַרק׳ט,

הויבען זיך אָן דורכצושלאָגען צערטליכע, הימעלבלויע פיילכלעך דורך דער דיקער בלעטער-דעקע און פון צווישען די מעכטיגע, נאָך האַלב פערפראָרענע דעמבעס, ווינקען זיי צום בלויען פריהלינגס-הימעל...

דער איינזאַמער דעמב.

(א מעשה)

צי האָבען איהם די בוימער פון אַ וואַלד פערטריבען, צי האָט אַ ווינט אַ מאָל זיין זאָמען געטראָגען און דאָ גראָד איינס פערלאָרען, צי איז דאָ אַמאָל אַ וואַלד געוואַקסען און איז פון דער האַק פערלענגדט געוואָרען און נאָר ער איינער איז געבליבען — קיינער ווייסט ניט! ער אַליין — געדענקט ניט. איינזאַם שטעהט ער אין ברייטען פעלד, און אַרום איהם, פון מערב, צפון און דרום, איז אָפען און פריי — נאָר פעלדער, פעלדער און פעלדער.

פריהלינג גרינען זיי; זומער וויגט זיך איבער זיי אַ ים מיט גאָלדענע זאַנגען; הערבסט ווערען זיי וויעדער הויל, גרוי און שוואַרץ און דער פייכטער הערבסט-ווינט יאָגט איבער זיי און פייפט, און קומט דער ווינטער, ווערט אַלץ מיט שניי בעדעקט...

אַזוי איז עס פון דריי זייטען — מערב, צפון, דרום.

פון מזרח-זייט אָבער איז גאַנץ אַנדערש: דאָרט גרינט אונטער'ן הימעל אַ יונגער וואַלד פון שלאַנקע ב ע ר אָ ז ע ן, פון דאָרט פערפליהט זיך אַ מאָל אַ פויגעל און זינגט אינ'ם פליהען, און דערצעהלט דעם אַלטען דעמב פו לעבען אין נאָהענטען יונגען וואַלד.

שטיינער איז ער אויסגעבעט. רידגע שטיינער פּלאַסטערן פון אַלטע צייטן דעם טאָל אויס. און איבער דעם אַלעמען רוהט אַן אַלטער גרויער סוד:

אַמאָל איז אויך דעם דאָרטן אָרט אַ טייך געלאָפן. אַ טייך, וואָס האָט זיך צייטן פֿליסן און שטיינער אַ ייגע אויסגעקליבן. זיין בעט אויסגעבעט.

האָט איהם אָבער אַ כישוף פון דאַנען געצויגן. אין אַ גרויסע שורה פון טעג, פון יאָרן, יאָרהונדערטן און יובל׳ס האָט אַ כישוף דעם טייך געצויגן פון טאָל אַרויס. צום ים ערגעץ ווייט האָט עס איהם געריסן און פון זיין אַלטער וויג איז דער טייך געוואָרן אַרויסגענאַרט.

איצטער איז וויסט דיין וויג-בעט. נאַקעטע שטיינער פילן דעם טאָל אָן: שטיינער, וואָס טראָגן אין דער שטיל זייער שטומען טרויער און בענקען אַהין אַריבער נאָך דעם שטראָם פון פריהלינג און הערבסט. וואָס זאָל דאָ דורך דעם טאָל פליצן און מיט זיך אויך איין אויגנבליק זייער בענקען און זייער טרוי-ער פאַרטראָגן...

·

אַ וואַלד מעכטיגע דעמבעס. קומט דער הערבסט, פאַלן זייערע דיקע בלעטער אויף די ערד, וואָס צו זייערע פיס, ווערט מיט אַ בלעטער-דעקע איבער-געצויגן.

קומט דער ווינטער, דעקט עס אַלץ אַרום מיט ווייסע שנייען.

און ווי זאָל אין פריהלינג דאָס שוואַכע יונגע גרעזעלע זיך דורכשלאָ-גן פון דער ערד אַרויס, דורך דעם שטייפן בלעטער-טעפּיך אַ וועג זיך מאַכן?

און דאָך האָב איך אין יעדן פריהלינג געזעהן, ווי נאָר עס דערנעהנטערט זיך דער געזאַנג פון די פריהלינגס-פייגל דורך די צווייגן,

צ י י ט ע ן.

עס וואַקסט דער בוים פון דער ערד אַרויס. טיף אין דער ערד זענען וואָרצלען בעהאַלטען און איבער דער ערד, אין דער פרייער וועלט, זענען זיינע צווייגען צום שטורם-ווינט איבערגעגעבען.

ווייסען די וואָרצלען, ווען אַ בלעטעלע פאַלט פונ׳ם בוים אַראָב?

און ווען נאָך אַ קאַלטער הערבסט-נאַכט קומט דער פריהמאָרגען מיט זיין רויעריג ליכט און אַ ווינט ברענגט ער מיט זיך צו מאַכען ציטערן דאָס האַרץ פונ׳ם בוים און בלעטער פאַלען, פאַלען...

און פון ערגעץ קומט אַ שפינוועבס מיט׳ן ווינט צו פליהען און רוהט אויפ׳ן קרוין פונ׳ם בוים —

צי ווייס עס, צי שפירט עס דער ווייטער וואָרצעל, וואָס איז אין דער ערד געשיקט?

*

גאָט מיינער! טראָפּענס-ווייז פאַלט דער רעגען און בעשאַפט דעם ווילדען פריהלינגס-שטראָם, וואָס בערויבט אין זיין געלויף פרוכטבאַרע פעלדער און די מאָגערע געגענד בעפרוכפערט ער...

און צייטען געהען פאַרביי און אַלץ אונטער׳ן הימעל לעכצט נאָך איין טראָפּען וואַסער און פערשלאָסען זענען די הימלען.

*

איך קען אַ לאַנגען טיפען טאָל. מיט נאַקעטע, גלאַטע און טעמפּע

צייטען.

דער איינזאמער דעמב.

רויזען.

אין ליליען-בעכער.

פון צוויי ברעגעס.

די פליגרע בעטלערין.

געפאלענע שטערען.

ביים זון-פערגאנג.

אין געפענגניש.

א בוים.

א פערשפאלטענער שטין.

דער מוטערס טרערען אין א שמעטערלינג.

ד) בוימער, בלומען און טרערען.

אַזוי האָט זי געזאָגט און איהר גאַנצער קערפּער האָט געציטערט פאַר איינגעהאַלטענער אויפרעגונג.

ער האָט גאָר ניט געענטפערט. שטיל און רישמיש האָט זיך זיין שלאַנקער יונגער קערפּער בעוועגט האַלטענדיג פעסט די רודערס אין זיינע הענט און מיט'ן געדאַנק פאָלגענדיג איהר קאַפּריז. ערשט דאַן, ווען דאָס שיפעל האָט זיך שטאַרק אָן ברעג אָבגעשלאָגען, האָט ער אויפגעוואַכט.

און ווען זיי זענען ביידע אויפ'ן ברעג אַרויס, האָט זיך ווידער אַ שטערן פון הימעל אַרויסגעריסען און אין ים אַריינגעפאַלען. דאָס מאָל האָט ער שוין זיין מזל אויסגעפּרובט.

און זי...

זי האָט אין דער שטיל געוויינט.

— ווען שטערן פאַלן איז גוט דאָס אײגענע מזל אױסצופּרובען. — האָט די ייִנגערע שטיל, ווי פאַר זיך אַלײן, בעמערקט.

ער האָט ניט געענטפערט. ריספּיס אין צום טאַקט האָט ער בעוועגט זײַנע רודערס און דאָס שיפל האָט זיך אַלץ מעהר פון ברעג דערווײַטערט.

— נײן, איך וויל ניט זײַן דאָרט, וואו שטערן פאַלן. — האָט די אומצופרידען געזאָגט. דערבײַ האָט די איהר רודער אויף לינקס געוויינגט און דאָס שיפל האָט זיך געקומען לאָזען צו דרום-וויס מיט דער לענג פונ׳ם ברעג.

ער האָט ווי אַ קנעכט אַ געהאָרכזאַמער אין דער דאָזיגער ריכטונג זײַנע רודערס בעוועגט.

— איך וואָלט וועלען, דער ים זאָל אױפשטורעמען. וואָלקען זאָלען דעם הימעל פערציהען און אַלע שטערן זאָלען פערשווינדען. — האָט די זיך גע-צערטעלט און בײַ די ווערטער האָט די מיט איהר רודער, ווי אַ קלײן קינד אַ צערײצטע, אָנגעהויבען דאָס וואַסער צו פּאַטשען, מיט'ן וואַסער צום הימעל צו שפּריצען.

דאָס שיפל האָט זיך אויף אײן אָרט געדרעהט און ער האָט אַלץ שטיל און געהאָרכזאַם די רודערס בעוועגט.

— נײן, מיר געפעלט בעסער דער זילבערנער וועג פון דער לבנה-שײן — האָט איהר שטימע געציטערט — מיט דעם וועג וועלען מיר קענען אויף דער אַנדער זײַט הימעל אַרויסשווימען.

דערווײַל איז אַ וואָלקען אָנגעקומען און די לבנה פערשטעלט. דער זילבער-וועג אויפ'ן ים איז פערשוואונדען.

— ווען דער שטערן איז געפאַלען, האָב איך אונזער מזל אין פּרוב געשטעלט.

אין דער פריה, ווען די הערבסט-זון איז אויפגעגאַנגען, האָבען פישער גאָר ביים ברעג געפונען אַ דערטרונקענע, וואָס איז געווען אין ווייסען פערצירט און נעבען איהר איז אַ קראַנץ פון ווייסע רויזען געשוואומען, מיט וועלכע די וועלען האָבען זיך געשפּילט...

„פערלאַנגען“.

ווען זייער שיפעל האָט זיך פון ברעג אָבגעטיילט, האָט זיך אַ שטערן פון הימעל אַרויסגעריסען און דאָרט ערגעץ ביים האָריזאָנט אין ים אַריינגעפאַלען.

— מיר וועלען אונזער שיפעל טרייבען אַהין, וואו דער שטערן איז געפאַלען, — האָט זי שטיל, ווי פאַר זיך אַליין, געזאָגט און זי האָט דעם רודער אויף רעכטס געבויגען.

דאָס גרינגע שיפעל האָט זיך געלאָזט שווימען אין ברייטען ים אַריין.

ס'איז געווען אַ שטילע זומער-נאַכט. ברייט האָט זיך בעוועגט די ברוסט פונ'ם ים און איבער זיין אויבערפלאַך האָט זיך געטראָגען אַנ'אַיינגעהאַלטענער קלאַנג, אַ שטילער וואַסער-קלאַנג, וואָס האָט זיך פון דער טיפעניש געצויגען, און העכער פון דעם וואַסער-שפּיגעל האָט זיך דער דאָזיגער קלאַנג ניט אויפגעהויבען: ער האָט זיך צונויפגעוועבט מיט דעם טיפען סוד פון דער זומער-נאַכט, וואָס האָט דעם גאַנצען ים אַיינגעוויקעלט.

הינטערדריקס קעהרט ער זיך לאַנגזאַם, דער מלאך, צום אָרט, פון וואַנען ער איז געקומען. און געהענדיג אַזוי, ווינקט ער צו איהר מיט איין פינגער, די זאָל איהם נאָכגעהן. — און די פאָלגט איהם:

די געהט פון ברעג אַריין אין ים אַריין... און דער איבערפלאַך פון וואַסער איז ווי מיט אַ שטיינען, בלייען ווייך אַנגעצויגען. און די טרעט איבער איהם אַזוי זיכער, אַזוי לייכט, און אַזוי דערנעהנטערט די זיך אַלץ מעהר צום מזרח-הימעל, צום האָריזאָנט: און קומענדיג צום טירעלע, וואָס אין הימעל, געהט דער מלאך פריהער דורך, דאָס טירעלע פערמאַכט ער. און די בלייבט אַליין אויפ'ן ים...

און דער ים אונטער איהרע פיס הויבט זיך אָן שטיל צו וויגען. און דאָס בלייע ווייך, איבער וועלכען די האָט אַזוי זיכער געשפּרייזט, הויבט אָן שוואַכער צו ווערען און ציטערט אונטער איהרע פיס. דאָס העלע פייער פון פלאַקער, וואָס אין איהר האַנט, ווערט טונקעלער, טונקעלער און בעקומט אַ גרינעם גע-שטאַלט. און די אויגען ביי דער טיב ווערען פייערדיג-גרין און פלוצלינג ווערט די אין אַ גרינע שלאַנג פערוואַנדעלט...

און די שלאַנג הויבט זיך אָן לאַנגזאַם אויסצוציהען, וויקעלט זיך אַרום איהר האַלז, ציהט זיך צו איהר ברוסט, וויקעלט זיך פעסט אַרום איהר און שטיקט אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער...

ס'ווערט פינסטער אַרום. דער ים אונטער איהרע פיס הויבט אָן רוישען און שטורמען, כוואַליעס הויבען זיך פון אַלע זייטען און קייקלען זיך גלייך צו איהר... פאַר איהרע אויגען עפענט זיך אויף אַ שוואַרצער, פינסטערער אָב-גרונד, פון וואַנען עס ציהען זיך אַרויס צו איהר אַ פּאָר מעכטיגע שוואַרצע הענט. די הענט כאַפּען, אַרומען די פעסט אום און ציהען די אין פינסטערן אָב-גרונד אַריין. — — — — — — — — —

———

פלוצלינג שווימט אָן אַ וואָלקענדעל און פֿערדעקט די זון... דער ים ווערט טונקעל־בלוי און די מענשען אַרום האָבען זיך ווי איבערגעשראָקען:

איינציגווייז, שווייגענדיג הויבען זיי אָן דעם ברעג צו פֿערלאָזען, פֿער־שווינדען, ווי זיי וואָלטען מורא האָבען מעהר ביים ברעג צו פֿערבלייבען, און איילען זיך אַהיים, צוריק אין שטוב זיך פֿערשפּאַרען...

און אין הימעל בעווייזען זיך שטערענדלעך, פֿינקלען אַ ווײלע און פּלוצלינג הויבען זיי אָן צו ציטערען, רייסען זיך פֿון הימעל אַרויס און פֿאַלען אין ים אַריין, און עס זעהט אויס, ווי אַ שטערען־רעגען פֿאַלט פֿון הימעל אין ים אַריין, און זי—זי אַליין שטעהט ווי אַ צוגעשמידטע צום ברעג און קוקט אָנגעשטרענגט צום מזרח־הימעל, ווי זי וואָלט אויף עפּעס וואַרטען. זי האָט מורא אויף אַ רגע איהרע אויגען אָבצעווענדען, טאָמער וועט זי עפּעס פֿערמיידען.

פּלוצלינג האָט זיך אין מזרח־הימעל אַ טירעלע געעפֿענט; ביים ברעג הימעל האָט זיך עס געעפֿענט. און פֿון דאָרט קומט אַרויס אַ ווייסער מלאך מיט גרויסע בלאַנק־ווייסע פֿליגלען און שוים־ווייסע לאָקען, און די אויגען זיינע זענען גלי־הענד־שוואַרץ. אין דער רעכטער האַנט טראָגט ער אַ אָנגעצונדענעם העלען פֿייער־פֿלאַקער, און אויף דער אַנדערער האַנט, אויף זיין מיטעלסטען פֿינגער, שטעהט אַ ווייסע טויב מיט גרויסע גאָלדענע, ליכטיגע אויגען.

און דער מלאך געהט האַלב פֿליהענדיג איבער דעם שפּיגעל פֿון וואַסער און דערנעהענטערט זיך צום ברעג גלייך צו איהר... און זיינע שוואַרצע גלי־הענדיגע אויגען בליקען גלייך צו איהר אין האַרצען אַריין; שטום בליקען זיי און זאָגען גאָרנישט...

דער מלאך דערלאַנגט איהר דעם אָנגעצונדענעם פֿלאַקער און ניט ווילענדיג נעהמט זי איהם. ניט ווילענדיג דערלאַנגט זי איהם איהר צווייטע האַנט, שטרעקט אויס איהם אַ פֿינגער, אויף וועלכען דער מלאך שטעלט די טויב אַרויף און

קער געדענקס. אויך טייטענדער פאסטן האט זיך זיין ברוסט געריסן און פון די וואנדערן האבן זיך מיט ווילדן אויסגעקייקלט און צעגאסן זיך איבער דעם איבערפלאך פונ'ם וואסער.

א צייט איז די אינסטער'ן ביים געזעסן, בעטיצנדיג דעם קראנץ פונ'ם ווינט. וואס האט אים פון אירע הענט געריסן. ביז אויף איהר האט זיך א מיטרקייט פון אלע ווייטן אראבגעלאזן. דאס רייסן פון ים האט די איינגאנ־צען פערשטיקטע'ס, די האט אנגעהויבן צו דרעמלען און איהר האט זיך אויס־געווייזן:

... ס'איז פריהער פריהלינג. געדענקער פון אלע ווייטן. אלץ ארום איז מיט שניי־ווייסע בליטען בעדעקט, און איבער דעם אלעמען גיסט די זון שטראמען ליכט. די לופט איז מיט אלערליי בלומען־ריחות געווירצט, און זי אליין איז אזוי לייכט, אזוי שוועבענד, ווי פליגלען וואלטען איהר פון ביידע זייטן וואקסען; און שוועבענדיג רייסט זי קארשען־צווייגעלעך, בעדעקט מיט לויטער ווייסע בליטען, צווישען וועלכע עס שפראצען נאך גרינע קנאספען, שטעקט זי אין איהרע צעפ, ארום איהר קאפ געוויקעלטע, הענגט זיי אויף איהר ווייס קלייד ארום און אזוי קומט זי ביז צום ים ארויס...

און דער ים איז רוהיג, שטיל; ליגט אויסגעבריים, ביז וואנען די אויג קען פערכאפען, און העל־בלוי איז ער. עס־האט גרויליך פערגעבעלט און אויף זיין שפיגעל גליטשען זיך די זונען־שטראהלען, ברעכען זיך און בלאנקען. ווייסע מעווען שוועבען אום אויפ'ן איבערפלאך פון וואסער, פליהען פלוצלינג אויף און פאלען באלד ווידער אין וואסער אריין און לאזען זיך שווימען...

און די מענשען, וואס שפאצירען אום ביים ברעג, זענען אויך יום־טוב'דיג, פריהלינגדיג: די געזיכטער פרעהליך און איינער צום אנדערן שמייכעלט צו־פרידען, און אזוי גרינג, אזוי לופטיג זענען די אלע...

— איך בעדאַרף אויך מיין קראַנץ פאַר אַ כלה, וואָס איז געשטאָרבען און נאָך היינט וועט איהר לויה זיין...

דער גערטנער איז מיט אַ ליכט אין גאָרטען געגאַנגען און אַ קאָרב אָנגעשניטענע ווייסע רויזען געבראַכט. און ווען ער האָט דעם קראַנץ פלעכטען געענדיגט, האָט ער ווי פאַר זיך בעמערקט:

— יאָ, אַזעלכע קרענץ בעשטעלען ביי איהם שטאָדט-לייט פאר טויטע און פאַר לעבעדיגע — אָבער דאָך וואָלט ער וועלען וויסען, פאַר וועמען זי בעדאַרף איהם.

נאָר זי האָט גאָרניט געענטפערט. נעהמענדיג דעם קראַנץ פון גערטנער, האָט זיך איהר געזיכט ליכטיג אָנגעצונדען, און זי איז פון שטוב אַרויס.

מורא האָבענדיג ניט צו פערשפּעטיגען, האָט זי געאַיילט צום ים, צו זיין ברעג, וואָס איז אין דער פינסטערניש געלעגען פערהילט; זי האָט אויפגעזוכט דעם איין-און-איינציגען בוים, וואָס איז עלענד אויף דעם ברעג געוואַקסען, האָט זיך אונטער איהם אַראָבגעלאָזען און מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט צוגעהערט זיך צו אַלץ, וואָס עס טוט זיך אַרום...

ס'איז געווען איינע פון די הערבסט-נעכט, ווען הימעל, לבנה און שטערען טיילען זיך איינגאַנצען אָב פון אונזער וועלט און הויבען אָן לעבען אַליין פאַר זיך. גרוי-שוואַרצע וואָלקען האָבען אָבגעשיידט דעם הימעל פון ים און אויף איהם אַ שוואַרצען שאָטען אָנגעוואָרפען. האָט זיך דער ים בעליידיגט דערשפּירט! דעם אונרעכט דערפיהלט און ניט געקאָנט זיך בערוהיגען. ער האָט געברומט מיט טויזענד וואַסער-קולות און אָהן רחמנות געטריבען זיינע כוואַליעס, זיי זאָלען צום ברעג לויפען און דערצעהלען פונ'ם אונרעכט, וואָס דער הימעל מיט זיינע שטערען האָבען איהם געטאָן. די נאַכט האָט זיך איבער איהם נידריג אַראָבגעלאָזען, געגלעט איהם מיט איהרע פליגעל — נאָר ער האָט זיך אַלץ שטאַר-

ווײס, פון וואַרט וואָס עס ציהען זיך פּרעכטיגע ווײנגערטנער און רויזענפעל־דער – ער וועט קומען'...

און בײנאַכט, אויף איהר אײנזאַמען געלעגער, מיט האַלב אָפענע פער־מאַכטע אויגען ליגענדיג, האָט זיך איהר אויסגעדוכט, הינטער די פענסטער פון די לעדיגע צימערן, וואָס קומען צום ים אַרויס, שטעהען בלאַס־ווײסע ים־גײסטער און שעפּטשען אין דער שטיל:

„שטעה אויף, ניט שלאָף... געה צום ים אַרויס... . אין אַ פישער־שיפעל, געקומען איז ער. די וועלען וויגען איהם — ער וויל אױס'ן ברעג ניט אַרויס, ביז דו וועסט צו איהם אַרויסקומען... געה צום ים אַרויס... געה צום ים אַרויס...“

אויף מאָרגען האָט זי בעשטימט בײ זיך אין האַרצען בײ'ם ים צו געכטיגען.

דעם גאַנצען טאָג איז זי אין דער הײך פערבליבען; די שענסטע פון איהרע קלײדער אָנגעצויגען און בײם שפּיגעל זיך געצירט. און ווען ס'איז רעכט שפּעט געוואָרען, איז זי צו אַ גערטנער אַוועק בעשטעלען אַ קראַנץ פון ווײסע רויזען.

ווען דער גערטנער האָט בײ איהר געפרעגט, פאַר וועמען זי בעדאַרף דעם קראַנץ, האָט זיך אין איהר בלאַס געזיכט אַ מיעד־ראָזיגער פאַרב בעוויזען און קינדיש פערשעמט האָט זי שטיל געענטפערט:

— איך בעדאַרף מיט'ן קראַנץ מײן חתן בעגעגנען...

און ווען דער גערטנער האָט בעמערקט, אפשר וועט זי הײסען דעם קראַנץ פון רויטע רויזען פלעכטען, ווײל אַלע ווײסע רויזען זענען שוין בעשטעלט אויף אַ קראַנץ פאַר אַ יונגער כלה, וואָס איז געשטאָרבען און מאָרגען בעדאַרף איהר לויה זײן, האָט זי אַ ווײלע געשוויגען, צוריק בלאַס געוואָרען און שטיל געזאָגט:

אויף מיט אימפעט אויף די פליגלען און טראָגען זיך אַוועק ווייט, ווערען פערשוואונדען...

די ערד אַליין איז עפּעס קלענער געוואָרען, צונויפגעקאָרטשעט זיך... דער הימעל לאָזט זיך גאָר נאָהענט איבּער איהר אַראָבּ, ער וויל זי אַיינריידען, זי זאָל ניט בּענקען. — —

פון ערגעץ טראָגט זיך אַ כוואַליע פייכטקייט דורכגעמישט מיט אַ ריח פון אָבּגעשלאָגענע בּלעטער... די גאַנצע לערקייט פון הימעל און ערד פילט אָן אַ טונקעלער אומעט, און דער אומעט ווערט אַלץ שווערער... שווערער... שווערער — — — — דער בּרוינער פלעק אויפ׳ן הימעל אין מערב - זייט איז פערשוואונדען געוואָרען און אויף דעם אָרט האָט אָנגעהויבּען אַר׳יסצוקריכען אַ גרויסער וואָלקען... פערשפּרייטענדיג לאַנגזאַם... לאַנגזאַם איבּער׳ן גאַנצען הימעל זיינע גרויע אָרעמס. — — — — — — —

— — — ער האָט זיך מאַכטלאָז אַראָבּגעלאָזען הינטער׳ן פלייט, אויף דער ערד, און פערבּאָרגענדיג דעם פּנים אין דער קאלטער ערד, האָט ער זיך שטיל צעוויינט...

דער רויזענקראַנץ

דער פריהלינג האָט געמיטען, דער זומער איז אַוועק, און דער הערבּסט איז אויף גרויסע, גרויע פליגלען צופליהען געקומען — און זי איז אַליין אויפ׳ן בּרעג ים פערבּליבּען.

זי האָט גע׳חלום׳ט, אַז דער, אויף וועמען זי וואַרט אַזוי לאנג, וועט נאָך קומען:

צי מיט׳ן ים, פון דאָרט וו־זו די זון געהט אויף; אָדער גאָר פון מערב-

פאר מיטוקייט, און האט געקוקט צום הימל אין מערב־זייט, אויף דעם ברוינעם פלעק, וואס די פארגאנגענע זון האט געלאזן הינטער זיך — — — — — —

דער ווינטער, שפיציגער הערבסט־רעגן און הערבסט־ווינט האט שוין ניט איין מאל דורכגעווייקט די ערד און די גאנצע פעלדער זענען געווען גרוי־שווארץ...

נאקעט, עלנט האבן ארויסגעקוקט פון דער ערד שפיצן פון איינ־געגראבענע שטיינער: איטלעכער האט ביי זיך אין מיטן דער קאלטער נאכט דעם צודעק ארויסגעריסן...

וואו־ניט־וואו האבן זיך געזייגט שווארצע, האלבפארפוילטע שטאכעל־ביטען, וואס זענען ארויסגעוואקסן צווישן מיט די תבואות, נאר שניידענדיג האט מען זיי ארויסגעריסן, געלאזן אויף הפקר, זיי זאלן צופוילט ווערן אונטער׳ן הערבסט־רעגן...

אויפ׳ן שטעג צווישן צוויי בעזונדערע פעלדער שטארצט פון דער ערד ארויס, איינגעבויגן אין א זייט, א לאנגער שווארצער צלם און שפירענדיג, די קאלטע נאכט קומט אן. טוליעט ער זיך אלץ מעהר צו דער ערד און ווינקט, מען זאל איהם צודעקן. איהם איז קאלט...

א גאנצע סטאדע ווילדע גענז טראָגען זיך דורך גאָר נאָהענט פון דער ערד מיט געשריי און געפילדער: היינט ביינאכט וועט קאלט זיין, לאָמיר גיכער אנטלויפען...

קליינע גרויע פעלד־פייגעלעך, וואָס זענען געזעסען פערשטעקט ערגעץ אונטער שטיינער — הערענדיג דאָס געשריי פון די גענז — הייבען זיך אויך

צוגעגאַנגען צום פעלד, האָט איהם דער גרויסער וויגענדיגער זאַנגען־ים, וואָס איז מיט זונענליכט בעגאָסען געווען, זיין אָטעם פערכאַפּט... אַ שוואַרצער, מרה׳שחורה׳דיגער ים האָט זיך לאַנגזאַם גענומען וויגען אין זיין קראַנק האַרץ און ער האָט געמיינט, אָט, אָט ווערט עס צעריסען. ער האָט דערשפּירט, עפּעס מורא׳דיגעס רוקט זיך אויף איהם, און זיין מיעדער בּליק איז צו דער ערד געזונקען. פון צווישען די האַלבּ־גרינע, האַלבּ־געלע שטרויען, האָבּען מילד און רחמנות׳דיג אַרויסגעקוקט הימעל־בּלויע קאָרען־בּלומען און געוואונקען צו איהם:

„נעהם אונז, קראַנקע קינד“...

מיט גרויס מיה האָט ער אָנגעריסען אַ קליינעם בּינטעל קאָרען־בּלומען און מיט שוואַכע, אונטערגעבּראָכענע טריט האָט ער זיך געלאָזט צוריק אַהיים געהן — — — — — — —

*

די לעצטע צייט האָט איהם אָנגעהויבּען צו שרעקען זיין אייגענער געלעגער און האַלבּ זיצענדיג אָנגעשפּאַרט אויף זיין בּעט, וואַרט ער אויף דער רגע, ווען זיינע גלידער וועט אונגעריכט אַ פרישער טוי דורכנעהמען, ער זאָל קענען ווידער אַרויסגעהן הינטער׳ן שטאָדט.

זיין האָפנונג איז געקומען און נאָך איין מאָל האָט איהם דער טוי דערפרישט.... — — — — — — —

— — — נאָך אַ לאַנגע צייט פון רעגען און ווינט האָט זיך דרויסען עטוואָס אויסגעלייטערט. און אַרויסגעהענדיג פון שטוּב האָט ער געמיינט, ס׳וועט איהם געלינגען צו קומען הינטער׳ן שטאָדט נאָך פאַר זונאונטערגאַנג — נאָר ווען ער איז צונעקומען צום פעלד, איז שוין געווען אַלץ פאַרבּיי... און מאַכטלאָז האָט ער זיך אָנגעשפּאַרט אָן פלייט בּיים פעלד, פערבּיסען די ליפּען

זי פאַנגט די קלאַנגען... זי שטעקט זי אין זיך איין — איינעם נאָכ׳ן אַנדערן און שנעל לויפט די מיט׳ן פענדזעל — איין שטריך נאָכ׳ן אַנדערן אויף איהר לייוונט.

אָט פערזאַמעלט זי זיך אַליין אין דעם בלייכען שימער. וואָס בלאָנדזשעט איבער ים׳ן און וואַקסט אין ווילדען שטורעם דעם סול ווינעס...

אָט, אָט קומט זי צו איהר ציל — — — — — — — — — — — — —

און איין מאָל: אַריינבליקענדיג אין די ברוינענדע, שוים-גרויע כוואַליעס, האָט זיך פלוצלינג איהר בליק אָנגעשלאָגען אויף אַ פּאָר טונקעלע, פערוואָלקענטע אויגען, וואָס האָבען שטום ביז אין איהר האַרצען אַריינגעקוקט:

דאָס זענען געווען די אויגען פון אַ בלאַסען יונגענמאַן, וואָס איז געשטאַנען הינטער דער בלאָנדער מאַלערין און געקוקט אויף איהר שען בעגייס-טערט געזיכט. וואָס האָט זיך אָבגעשפּיגעלט אין׳ם גלאָז פון טונקעלען בילד...

דאָס רוישען פון ים איז מיט איין מאָל שטיל געוואָרען. דורך איהר גאַנץ לייב איז אַ שוידער דורכגעלאָפען — — — — —

און צום ערשטען מאָל האָט זי אַ פאַלשען שטריך אויף איהר לייוונט געלייגט...

הערבסט.

צום לעצטען מאָל, ווען ער איז הינטער׳ן שטאָדט געווען, זענען שוין די תבואות אויף די פעלדער פאַרטיג געווען צום שניידען. און ווען ער איז

זיילען וואַסער הויבען אָן שיסען אין וואָלקען אַריין און פאַלען צוריק, צוגיסען זיך אין ווייסען שוים... איין שוואַרצער וואַסער-באַרג יאָגט דעם אַנדערען, קייקלען זיך ביז צום אָרט, וואו דער הימעל נידערט אין וואַסער אַריין, און מיט אַ משונה׳דיגער ווילדקייט לאָזען זיי זיך צוריק לויפען...

אַ שוואַרצע מאַכט וויל עס שוואַרצע נעצען אויסברייטען און אין זיי דעם גאַנצען ים צו פערכאַפּען... און דער ים — ער שפּירט דעם שונא — ער אַמפּערט זיך מיט אַלע כחות, ער וויל די נעצען צורייסען...

און פלוצלינג — פון דעם גאַנצען ווילדען וואַסער-פּלאָנטער — הויבט זיך אָן צו הערען אַ ליד קלינגענדיג. זי קייקעלט זיך צוזאַמען מיט די כוואַליעס און טראָגט זיך אַלץ נעהענטער און נעהענטער.

כ׳זוך מיין מזל אין ווילדען שטורעם,
ס׳ציהט מיין האַרץ צום וואַסער-טורעם —
ס׳האָט דער ים איהם דאָרט פערריגעלט...
ס׳האָט די נאַכט איהם דאָרט פערזיגעלט...

נעהענטער, נעהענטער ווערט די שטימע און צוזאַמען מיט׳ן געזאַנג שווימט אַרויס, פון צווישען וואָלקען און וואַסער, אַ איינזאַם-עלענד שיפעל... בלייך איז דער לייווענט פון זעגעל און בלייך איז דער פנים פון׳ם שיפער, וואָס שטעהט אָנגעשפּאַרט אָן זעגעלבוים און קוקט מיט אָנגעשטרענגטע און בענקעניש-פולע אויגען אין דער פינסטערניש... ער זוכט זיין מזל אין דעם גרויסען וואַסער-טורעם, וואָס שפּאַרט אונטער די וואָלקען... דאָס געזיכט ווערט נאָך שמערצען, האַפטער און פון האַרצען רייסט זיך אַלץ דאָס טרויער-ליד:

„כ׳זוך מיין מזל אין ווילדען שטורעם
ס׳ציהט מיין האַרץ צום וואַסער-טורעם"...

הערט זיך צו צום רוישן פון ים און כאַפּט די שאָטענס, וואָס איין וואַסער־וואַל יאָגט אויף דעם אַנדערן... און איהר אַרבייט געהט אַלץ פאָרווערטס:

זי האָט געכאַפּט דעם קלאַנג, וואָס דער אַלטער מאַלער האָט אין די וועלען פון ים בעהאַלטען, און די ספירט. דער איינענער קלאַנג רייסט זיך שוין פון אונטער איהר פּינזעל אויך; ער שפּילט אויף איהר לייווענט...

ס'קליידעט זיך איהר נשמה אָן אין מעכטיגע פליגעל און שוועבט אום אין יונגע פערבאָרגענע וועלטען, וואָס וועבען זיך אין לופטען איבער ימ'ן, ווען דער שטורם טרייבט אויף די וועלען הויך ביז אין הימעל אריין...

ביסלעכווייז בעוועגט זיך אין איהר די נשמה פונ'ם אַלטען מאַלער, וואָס האָט מיט הונדערטער יאָהרען צוריק געלעבט:

זיין נשמה איז אומגעפּלוגען פון וועלט צו וועלט און האָט געלויערט צו בעוועגען זיך אין א הארץ, וואָס זאָל זיך ווידער אויפרעגען — שטורמען און צוגיסען זיך אין א ווילדען ים...

זי קוקט איצט בילד דורכ'ן גלאָז, נאָר די גלאָז מיט'ן לייווענט איז אינגאַנצען פערשוואונדען געוואָרען פון איהר בליק און די ווירקליכקייט - דער גרויזאַמער ים אַליין — איז עס פאַר איהרע אויגען:

עס געוועלטיגט די גרויסע נאַכט. פון אַלע זייטען הויבען אָן ארויסצו־שוימען פעך־שוואַרצע וואָלקען. איין וואָלקען קריכט אנטקעגען דעם אַנדערען און זיי לאָזען זיך אַראָב אַלץ נידעריגער און נידעריגער. איינער שוואַרצער פונ'ם אַנדערען... דער גאַנצער ים אַליין האַלט א ווייִלע איין דעם אָטעם פאַר אויפרעגונג: ער וואַרט אויף דער רגע, ווען צו בעפאַלען דעם שוואַרצען שונא, וואָס רוקט זיך פון אַלע זייטען... די געדולד פּלאַצט. דער פּנים פון ים ווערט א ווייִלע גערונצעלט פאַר צאָרן, און פון דער טיפעניש רייסט זיך אַרויס דער שטורעם אַליין...

און ער אַליין ווערט גאָר ניט... גאָר ניט... גאָר ניט... די כוואליעס פון דעם גרויסען כל נדרי-געזאַנג טראָגען מיט זיך זיין נשמה אוועק...

— — — — — — — — — — — — —

אין מזרח-זייט האָט אָנגעהויבען דער הימעל רויט צו ווערען און די ערשטע שטראַהלען פון דער זון האָבען די קלויסטער-שפּיצען אָנגעצונדען...

ביי׳ם קאָפּירען.

דאָס בילד איז גאַנץ אונטען געהאַנגען. און אין דעם גאַנצען בילדער-זאַל איז עס דאָס איינציגע געווען מיט אַ גלאָז אינ׳ם ראַם, כּדי ס׳זאָל נאָך מעהר שאָטען פאַלען אויף דער פּעך-שוואַרצער נאַכט און ווילד צערייצטען ים, וואָס איז אויף דעם הונדערטער-יאָהריגען אַלטען לייווענט געווען אויסגעמאָלט און דאָס בילד האָט פערכאַפּט די יונגע בלאָנדע מאַלערין צו קאָפּי-רען עס.

און שוין צייט צוויי וואָכען, אַז טאָג-טעגליך קומט זי און שטעלט זיך ביי׳ם בילד, אָנגעטאָן אין איהר ווייסען קיטעל מיט דער פּאַליטרע אין דער לינקער האַנט און ביי דער זייט איהר מאָלברעט — גאָר ניט הערענדיג די טריט און שעפּטשען פון די פיל בעזוכער אין דעם בילדער-זאַל, וואָס דרעהען זיך אום הינטער איהרע פּלייצעס. זי מערקט גאָר ניט די געשטאַלטען פון די בעזוכער, וואָס שפּיגלען זיך אָב אינ׳ם גלאָז פון איהר בילד. זי שטעהט פאַר׳ן בילד און

דער ניגון פון „כל נדרי" האקעלט זיך שוין און לויטען פון אָנהויב וועלט אָן. און אזוי וועט ער אימבלאָנדזשען עד סוף כל הדורות: ביז נאָר נשמות אליין וועלן דעם גאנצן ווייט אָנפילן...

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — און ער שפירט:

און דער סיטעניש פון זיין הארצן הויבט זיך וואָס אָן צו בעטעגען עס הויבט דאָרט אָן צו קיילען... סיטערט דאָרט אלץ ענגער און ענגער... די פערבאָרגענע האנט געטעלטינגט שוין אליין איבער איהם. די האָט זיך שטיל אין זיין הארצן אריינגעקליבען. די ציהט אויף זיין הארצן סטרונעס אָן...

און זיינע אויגען וועהען שוין ניט מעהר די פינסטערע נאכט... א גרויסע גרויסע שיל וואקסט אויס פאר איהם... די שול ווערט וואָס אמאָל גרעסער און גרעסער... ווי די גאנצע וועלט איז די גרויס... די שול ווערט מיט לויטער נשמות פול, און הייליגער פורכט הילט אלץ ארום...

שטיל, גאנץ שטיל — פריהער ווי פון אונטער דער ערד און דערנאָך אלץ העכער און שטארקער ציגיסט זיך דער גרויסער „כל נדרי":

די נשמות זינגען עס...

און די קלאנגען צעוואקלען זיך איבער אלע וועלטען — קלאנגען פון „כל נדרי"...

און זיין נשמה זינגט אויך. די פערבאָרגענע האנט הויבט אליין אָן צו שפילען אויף זיין הארצן... ער האלט נאָר אָפען זיין מויל און דער געזאנגען־קוואל אין זיין הארצן ווערט מעכטיגער און מעכטיגער... שטארקער און ברייטער...

און פון ברוסט רייסען זיך טענער — פריהער שטילער, זאַנפטער — און דערנאָך אַלץ שטאַרקער, שטאַרקער... כוואַליעס שלאָגען פון האַרצען אַרויס... אין האַרצען האָט זיך אַ קוואַל אויפגעריסען, און דער קוואַל ווערט וואָס ווייטער טיפער, טיפער...

אַזוי זינגט די נשמה אַליין...

אַזוי זינגט די אונשולד...

אַזוי זינגט נאָר די נאַכטיגאַל, ניט וויסענדיג פאר ווען און פאַר וואָס ווען די נאַכט לאָזט זיך אַראָב אויף דער ערד. — — — — — — — —

*

די קלאַנגען פילען אַלץ מעהר און מעהר אָן די פינסטערניש און ער פערלירט דעם מקור, פון וואַנען דאָס געזאַנג פליסט... ער קען שוין ניט הערען אויף קלאָר, פון וואַנען די גאַנצע האַרמאָניע קוועלט... איהם דוכט זיך, דאָס געזאַנג טראָגט זיך גאָר פון דאָרט — פון יענעם אָרט, וואו ער פערברענגט זיינע גאַנצע טעג...

דאָס געזאַנג קלייבט זיך אַרויס פון צווישען די שורות פון די אַלט. ספרים... דאָס געזאַנג ציהט זיך נאָך גאָר פון די אַמאָליגע אַלטע צייטען..ע יעדען אָווענד הויבען זיי אָן צו קוועלען פון אַלע עקען וועלט, דעם גאַנצען רוים פילען זיי אָן און נאָר ער איינער פערנעהמט זיי.

ער הויבט אָן צו הערען גאַנץ אַלטע, איהם בעקאַנטע, קלאַנגען...

דוכט זיך גאָר, טויזענדער נשמות זינגען איהם דעם ניגון פון „כל נדרי"... כל נדרי אַליין איז אויך גאָר ניט — נאָר דער ניגון... די ווערטער אַליין זענען גאָר ניט... נאָר ניט אַלע מענשען זענען מסוגל צו בעגרייפען אַ ניגון, אָהן ווערטער...

נאָר די גמרא איז שוין ניט געווען... דער ניגון קוקט אַרויס פון צווישן די שורות, פון צווישן די אותיות־ער בעט זיך, מען זאָל אים אויסזינגען —

*

אויפן הימל האָבן זיך שטערן באַוויזן. די ביכער אין זאַל האָבן זיך צעגעריקט נעהענטער איינער צום אַנדערן. און איבערגעדעקט מיט אַ טונקעל־בלויען שאָטן — האָבן זיי דעם קלויסטער אויך צו זיך אַריינגענומען. גע־שילעט זיך איינגעניעט...

און ליפּס האָט זיך געוואונטשן זינגען אַ שטילער פרויען־כאָר —

דאָס זינגען די נאָגען ווייער תפילה פאַרן שלאָפן גיין.

— וואָס קען דאָרט פאַר אַ ווערטער זיין?...

און דאָס געזאַנג ציהט זיך אַלץ נעהענטער צו אים, קלייבט זיך אַרויס פון אונטער דער בלייער שאָטן־דעקע... עס ציהען זיך טענער — דינע ווירעגע ספעדים — דורך דער ליפּס און הילען אים איין... איין פרויען־שטימע רייסט זיך העכער פון אַלע איבעריגע שטימען — אַ ברוסט־שטימע און זי איז אַזוי זאַנפטיג, אַזוי רירנדיג... און דער טיפער פרויען־אַלט — טיילט זיך אָב פון די אַלע איבעריגע שטימען און מאַכט פאַר זיך באַזונדער אַ וועג דורך דער נאַכט. און שטאָלץ און מאַיעסטעטיש וויגט ער זיך און ליפּטן באַגלייט פון פיעל אַנדערע צאַרטערע קלאַנגען...

•

ער פאַרמאַכט די אויגן...

— — — און ער זעהט אַ בלאַס פרויען־געזיכט מיט גרויסע בלויע פאַרחלומ׳טע אויגן — פון אונטערן ווייסן טוך פאַלן בלאַסע שטראַהלען...

טאָל, האָבּן אַרויסגעקוקט פון אַ ים גרינסטן צוויי גילדערנע קופּאָלען מיט צלם׳ס אין דער הויך פון אַ גאַנץ אַלטן פּרויען-קלויסטער.

*

אויף יענער זייט באַרג, הינטער איהם ערגעץ, האָט זיך אַראָבּגעלאָזען די זון און אין טאָל האָבּן זיך אָנגעהויבּן אויסצולעגן זומערדיגע וואַרימע שאָטענס. די שפּיצן צלם׳ס פון קלויסטער, וואָס האָבּן נאָך געבּרענט אין גלוטיגען פייער — אַ צייכען, אַז די זון איז נאָך אינגאַנצען ניט פערגאַנגען — האָבּן אָנגעהויבּן ביסלעכווייז טונקעלער ווערען, — און פון טייך האָט זיך אָנגעהויבּן ציהען אַ גאַנץ דינער דורכזיכטיגער נעבּעל, פריהער פערשלייערט דעם אויבּערשטען שפּיגעל פון וואַסער און דערנאָך אַרויסגעקליבּן זיך אייפ׳ן בּרעג אַרויס אַלץ בּרייטער און בּרייטער... אימיצער האָט אַ הויך געטאָן פון טאָל אַרויס און די גרינע גראָז איז פון קיהלען טוי פייכט געוואָרען...

גלינג — — — גלינג — — — —

האָבּן זיך אָנגעהויבּן טראָגען פון טאָל אַרויס אומעטיגע ציטריגע האַלבּ-פערוויינטע קלאַנגען פון דעם קלויסטער-גלאָק. און דורכשניידענדיג דעם לייכטען נעבּעל האָבּן זיך די קלאַנגען געטראָגען גלייך בּאַרג אויף צום וואַלד, אָבּ-שלאָגענדיג זיך אָן די שפּיצן פון די בּוימער און לאָזענדיג הינטער זיך אין לופטען אַ שטילען, וואַקעלדיגען ווידערקלאַנג.

גלינג — — — גלינג — — — —

איהם זענען די קלאַנגען אַזוי נאָהענט צום האַרצען. ער שפּירט, אין דעם קלאַנג פונ׳ם אַלטען קלויסטער-גלאָק ליגט אַ טייל פון זיין ניגון, מיט וועלכען ער לערנט די גמרא... ניט דער תּוכן איז דער עיקר — נאָר דער ניגון. דער תּוכן איז שוין אַ בּיי-זאַך פון ניגון... ווען ניט דער ניגון וואָלט

קאַרניז. די קעפּ פֿון שוואַרצן פֿײַערדן וואָלקן. און דער וואָלקן הויבט זיך אַלץ העכער פֿונ'ם ים אַרויס און פֿאַרדעקט דעם מזרח־הימל פֿון איהר...

•

אָ, ווען איהר געליבטער וואָלט איצטער געגעבן איהר זײַן, וואָלט ער געזעהן געוויס, אַז איהר פּנים זעהט איצט אויס ווי די לבנה, ווען די פֿאַרשפּעטיגטע פֿון דער נאַכט אויפֿן הימל און פֿליצלינג הויבט אָן די זון אַרויסצושווימען אין מזרח־ים...

▫

צווי העלטען.

... בײַם פֿענצטער אין דער מזרח־וואַנט, שטעהענדיג אויף די פֿיס, האָט ער דעם גאַנצן טאָג בײַ דער גמרא געזעסן. דאָרט האָט ער שטיל מנחה געדאַווענט. נאָכן לעצטן אָמן איז ער מיט געמאָסטענע טריט אַרויסגעגאַנגען פֿון בית־המדרש. און דורך ווײַטע שטעגלעך, איבער פֿלײטען און דורך לאָנקעס האָט ער זיך אַרויסגעקליבן צום וואַלד, וואָס איז געוואַקסן הינטערן שטאָדט באַרג אויף און דאָרט העכער ערגעץ אונטערן הימל פֿאַרפֿאַלען געוואָרען...

אין אײַזן שיפֿער פֿון באַרג, נעבען טײַכעל מיט ווײַנע בעגרינטע ברעגעס, וואָס האָט זיך אונטערן באַרג האַלבקײַלעכדיג אויסגעדרעהט און אין טאָל אַרײַן פֿאַרלאָשן — איז זײַן אָרט געווען... און אויפֿן צווישען ווײַט כּײַן, אין

איז אין פעלד אַוועק זעהן, ווי די זון פערגעהט, און אַליין איז זי גאָר צום ים אַרויסגעקומען. און ער, דער געליבטער איהרער, בלאָנדזשעט איצט אום אין פעלד, אויפ׳ן שטעג צווישען די תּבואות און זוכט זיין געליבּטע — — —

און זי... זי איז גאָר צום ים אַרויסגעלאָפען.

*

פאַמעליך און שטיל קומט אָן די נאַכט.

די ראָזיגע וואָלקענדלעך זענען שוין ווייס געוואָרען, בּלייך געוואָרען. און דער געבעל בּיים מזרח ווערט אַלץ שוואַרצער און שוואַרצער און ווערט אין אַ וואָלקען פערענדערט; ער ווערט געדיכטער און ווי אַ וואַנט הויבּט ער זיך פון ים אַרויס און ציהט זיך איבּער דער גאַנצער לענג פון דעם מזרח-הימעל.

די פרויען-געשטאַלט ווערט ערענסט, בּלאַס און אונרוהיג:

דער וואָלקען וועט די לבנה פערשטעלען בּיי איהר אויפגאַנג. זי האָט איהר געליבּטען אָבּגענאַרט און איצטער וועט זי מוזען אַ גאַנצע נאַכט וואַכען בּיי איהר אָפענעם פענסטער און קלערען, ווי די לבנה זעהט אויס, ווען זי שווימט אַרויס פון צווישען הימעל און וואַסער...

צוויי בּלאַנק-ווייסע ים-פויגלען יאָגען נאָך איינער דער אַנדער׳ן; בּלאַנקען מיט די קלאָרע פליגלען אין לופטען, וואַרפען זיך אויפ׳ן שפּיגעל פון וואַסער און לאָזען זיך שווימען פאָראויס און פערשווינדען.

און דער פּנים פון מיידעל, אין ווייסען געקליידט, בּיים פעלזען אָנגע-שפאַרט, ווערט נאָך בּלאַסער א׳ן אונרוהיגער. דאָס האַרץ איהרע ציטערט

פֿון דעם אָרט וואו די היכלען נידערן אין ים אַראָפּ, ציהט אַ לײַכטער פּאַליטען־פֿרי אין שײַנטס און צעשפּרייטס זיך איבערן ברוסט פֿון ים. וואָס נעענטער צו מזרח נעמט דער פּרי אין אַ נעבעל איבער און ס'איז שווער צו דערקענען — וואו איז היכל און וואו איז וואַסער...

אָט שווימט זיך פֿערטראַכט אַ שיף בײַם האָריזאָנט, פֿון צפֿון קיין דרום שווימט ער. און לאָזט הינטער זיך אַ טונקעלע רויך־סטענגע, וואָס שוואַרצט זיך פֿון אונטער דעם נעבעל אַרויס און ווײַל ניט פֿערשווינדען.

פֿון ערגעץ קומען אָן שיפֿלעך מיט אויסגעברייטע ווײַסע זעגלען, און די זעגלען בלאַנקען אין דער ראָזיגער לופֿט. קיין ווינט איז ניטאָ און די שיפֿער רודערן אַליין, בויגען זיך און גלײַכען זיך אויס: בויגען זיך און גלײַכען זיך אויס און רודערן.

און דאָ בײַם ברעג, נעבען אַ שפּיציגען פֿעלזען, וואָס איז איבערן ים־ברעג אַרויסגעבויגען, שטעהט אַ בלאָס מיידעל אָנגעשפּאַרט. אין ווײַסען האָט זי זיך אָנגעטאָן און איז צום ים אַרויסגעקומען. זי שטעהט נעבען פֿעלזען אָנגע־שפּאַרט אויף איהר האַנט און קוקט אָנגעשטרענגט צו מזרח.

מען קאָן מיינען, אַז אַ פֿינסטערער שטורם־נאַכט איז זי דאָ געבאָרען געוואָרען צווישען מיטן פֿעלזען, מען וואָלט קענען זעהן, ווי דאָס ש ע נ ע און דאָס מ ע כ ט י ג ע האַרמאָנירען צווישען.

איהרע אויגען זענען געווענדעט צו מזרח — זי וויל כאַפּען די רגע, ווען די לבנה וועט זיך פֿון צווישען היכל און וואַסער אַרויסשלײַכען:

היינט בענאַכטן האָט איהר געליבטער געזאָגט, אַז ווען די וועלט אויף איהם ברענט, איז איהר געזיכט אויסגעצויגען און אונשולדיג־ריין, ווי די לבנה, ווען זי שווימט פֿון ים אַרויס. — —

האָט זי זיך פֿון איהר געליבטען אויסבעהאַלטען, איהם האָט זי געזאָגט, זי

... דער גאַנצער קערפּער ווערט גלוט־הייס... און כוואַליעס הויבט אָן טרייבען איהר בלוט.

הו—הו—הו — — — — הו—הו—הו — — — —

ס׳וועבט די נאַכט אַ פריהלינגס־קלייד...

און זי זיצט ביי דער פריהלינג־נאַכט אין די אָרעמס און זוכט מיט מיעדע אויגען אַרום זיך די פערבאָרגענע קינדער פון׳ם פריהלינג... זי וואָלט זיי וועלען צו איהר גלוטיג לייב דריקען, צו איהרע ברענענדיגע ליפען פרעסען... זי קוקט אין דער גרויסער בלויער נאַכט אַריין... און די נאַכט — „זי וועבט פאַר זיך אַ פריהלינגס־קלייד״.

— — — — — פון בלויען הימעל האָט זיך אַ שטערן אַרויס־געריסען און ערגעץ דורך נאַכט אויף די לאָנקעס געפאַלען...

ביים ים.

אַ שטילער זומער־פאַרנאַכט.

די ברוסט פון ים בעוועגט זיך רוהיג און לאנגזאַם. איבער איהר שפּילט זיך אַ לינד ווינטעלע און רונצעלט דעם אויבערפלאך פון וואַסער.

אָט איז דאָס ווינטעלע אַוועקגעפלויגען און דאָס וואַסער ברייט זיך שפּיגעל־גלאַט אויס.

אונטער׳ן צערטליך־בלויען הימעל שווימען ראָזיגע וואָלקענדלעך: קומענדיג אַרויס איבער׳ן ים, שטעלען זיך די וואָלקענדלעך אָב און פערקוקען זיך אין וואַסער — ווערט דער פנים פון ים ראָז מיט בלוי געשטרייפט.

דינעם גרייען נעבל איז ער איבערגעיאָרטען און ער וואַרט ביז דער פריה־
מאָרגן וועט אויפוואַכן...

און אויך די לאָנקעס ציהען זיך אין דער לענג און אין דער ברייט לאַנגע
לאַנגע פּלייטען פון לאַנגע, לאַנגע וועגעדעס. און אויך די פּלייסטן וואו ניט
װאר דצען אין רעקבלען נאָר דאָס אַנגעקומענע פויגלען. דאָס האָבען נאָך קיין
ציים ניט געהאַט פאַר זיך אנ׳צוערט פאַר א געסט אויפצוזוכען: א מורא צו געב־
פינען אין א אונבעקאַנטען וואַלד... צי־ווייליע טיט די לופט א ציטער: א בלאַסע
ליכטיגקייט ליישט בלין־פּגעל און בעיינגט די בלויע נאַכט:

— דאָס ביים די נאַכט איהרע קליידער אוס...

בלין־פּגעל ביים די פריהלינגס־נאַכט איהרע קליידער איינע נאָך דעם
אַנדערען, איינע נאָך דעם אַנדערען.

הו—הו—הו — — — הו—הו—הו — — —

טראָגען זיך אין ליפטען ווייטע, הייסע קלאַנגען — — —

— דאָס זינגען נאַכט־קולות. דאָס שרייט זיך דורך די ערד צום הימעל...
דאָס זינגט די נאַכט פאַר הרחבה:

הו—הו—הו — — — הו—הו—הו — — —

„גייעב דעם בלויען פריהלינגס־פּאַסטען

כּטשיק איהם אויס מיט טייען־טראָפּען"...

הו—הו—הו — — — הו—הו—הו — — —

כשפּין אין ייעב איהם לאַנג און ברייט —

גייעב פאַר זיך א פריהלינגס־קלייד"... — — — — — — —

די ריצט און הערט זיך צו צו דעם אָטעם פון דער נאַכט...

די נאַכט האָט א האַרץ און עס קלאַפּט: טיק־טאַק... טיק־טאַק...

און אפשר קלאַפּט עס נאָר איהר אייגען האַרץ?...

פריהלינג.

... זי איז אַראָב פון געלעגער, דערנעהנטערט צום פענסטער, דורך איהם זיך אַרויסגעבויגען און מיט דורשט געעטעמט די קיהלע לופט.. די נאַכט האָט איהר פערבאָרגענע פריהלינגס-האַנט אין פענסטער געשיקט, צאַרט איהר אומגעאַרעמט און אויף דער גאַס אַרויסגעפיהרט.

איהר פאָטערס שטוב איז אין עק דאָרף געשטאַנען.

אַ ווינט-פאַליע דורכגעמישט מיט אַ ריח פון פרישע אויפגעבליהטע גראָז האָט איהר אַרומגעכאַפּט און דעם לאַנגען, ווייסען געוואַנט צום לייב געוויקעלט...

און איהר וועזען האָט אויפגעציטערט.

אַ ווײַלע איז זי אויף איהר אָרט געבליבען און געקוקט מיט בּרייט-אָפענע אויגען אַרום זיך, געזוכט די האַנט, וואָס לאָזט איהר ניט שלאָפען. געזוכט די האַנט, וואָס האָט איהר פון שטוב אַרויסגעפיהרט... זי האָט זיך צוגעהערט, אפשר וועט זי וואָס פערנעהמען אין דער גרויסער, גרויסער נאַכט. און טריט בּיי טריט זיך דערווייטערט פון איהר שטוב. זי איז געקומען בּיז אויפ'ן מיטען לאָנקע און האָט זיך אַראָבּגעלאָזען אויף דער ערד, די פיס אונטער'ן געוואַנט פערבאָרגען, אַיינגעטוליעט זיך בּיי דער נאַכט אויפ'ן שויס און צוויי פריהלינגען האָבען זיך צוזאַמענגעגאָסען...

*

דער טונקעל-בּלויער אויסגעשטערענטער הימעל האָט פון זיך אַ בּלויע אָב שפּיגלונג געוואָרפען אויף די העל-גרינע פריהלינגס-לאָנקעס און די לאָנקעס אויסגעבּרייט ליגען זיי, ציהען זיך ווייט, ווייט בּיז צום האָריזאָנט. און דאָרט, בּיים האָריזאָנט שטעהט קעניגליך פערטראַכט דער טונקעלער וואַלד. מיט אַ גאַנץ

פריהלינג.

גאט יט.

צוויי וועלטען.

ביים קאסירען.

הערבסט.

דער רויזענקראנץ

פערלאנגען.

ג) פערלאנגען

— די וואָס געהענגטער צו איהר ווענן די גליקליכסטע — ענטפערט די מוטער און איהר שטים הייבט אָן צו ציטערן.

און ווען דאָס קינד האָט דאָס קאָפּ אומגעווענדעט, דער מוטער אין גע־זיכט אריינצוקוקן, האָבען זיך פון דער מוטערס אויגען צוויי גרויסע, הייסע טרערן ארויסגעקייקעלט און אויפן קינד'ס שטערן זענען די געפאַלען.

— וואָס ברענט עס אויף מיין שטערן, מוטער?

— טרערן, מיין קינד.

— נאָך וואָס די טרערן, מוטער?

— עס שרעקט מיך פאַר דיין גורל, מיין קינד.

ווען פון הימעל צוויי שטערן פּלוצלינג ארויסגעפאַלען און די נאַכט האָט א ציטער געטאָן.

— וואָס בעדייט עס, מוטער?

— שטערן פאַלען מיין קינד.

— און קיינמאָל וועלען זיי זיך שוין ניט אומקערען צוריק אין הימעל צו זייערע ברידער?

— ניין, מיין קינד, קיינמאָל ניט.

קיינמאָל ניט?... ווידערהאָלט דאָס האַרץ ביים קינד.

— קיינמאָל ניט, מיין קינד...

אזוי געהען די נעכט אויף יענעם אינזעל פאַרביי.

האָט איהר עס קיין מאָל ניט געהערט?...

•

שפּיל זה, שפּיל זה, פלאך מיינער...

שפּיעל דו, שפּיעל דו, מלאך מיינער...

— ס׳איז אַמאָל אַ פּרינצעסין-קינד פערוואָרפען געווען אויף אַ ווייטען, איינזאַמען, בליהענדען און פרוכטבאַרען אינזעל.

מיט איהר יונגער מוטער, אַ געוועזענע קעניגין, איז זי דאָרט פערוואָרפען געווען. בלויז די מוטער אַליין האָט פון די טרויער-טעג, שוין לאַנג פערגאַנגענע, געוואוסט און פון זיי טאָג און נאַכט גע׳חלום׳ט.

און ווער ווייסט? אפשר האָט עס גאָר די מוטער אַליין אויסגעקלערט אין איהרע איינזאַמע טעג, אין איהרע איינזאַמע נעכט, ווען דאָס קינד האָט נאָך רעדען ניט געקענט, און איהר האַרץ האָט זיך פאַר טיפע שמערצען גע־שרומפען — האָט זי אויס ליעבע צו איהר קינד פאַר דעם אַזאַ שענעם און אַזאַ טרויעריגען חלום אויסגעקלערט...

„מיין ליכטיגע פּרינצעסין”...

אַזוי האָט זי איהר קינד גערופען און אין דעם טרייסט פאַר זיך געזוכט.

ווערט פערוואָגעלט דער שלאָף פון דער יונגער קעניגינ׳ס אויגען, זיצט זי אויף דעם שוועל פון איהר וואוינונג אַרומגערינגעלט פון דער נאַכט מיט איהרע גייסטער; אין איהר שויס זיצט די פּרינצעסין און אינאיינעם מיט איהר מוטער איז איהר שלאָף פערוואָגעלט. זי קוקט צום ווייטען הימעל און מערקט דאָרט די לבנה מיט די שטערען.

— ווער זענען דאָרט די אַלע ליכטער אין דער בלויער ווייטקייט? — פרעגט דאָס קינד.

— דאָס זענען די לבנה מיט די שטערען, מיין פּרינצעסין.

— דאָס איז אַ מוטער מיט איהרע קינדער?

— אַ ליכטיגע מלכּה מיט איהר ליכטיג פאָלק.

— און די וואָס נעהענטער צו איהר זענען איהר די ליעבסטע?

אײן אין דײַן גרױ־הײַסן פֿתּחים־קלײד. און אױך געהט איבער די פֿאַרבײַ דער פֿריהלינג. דער זומער פֿערגעהט. אונטער דעם נעבעל ווערען דאָרט די פֿרוכטען פֿון די בײמער דערפֿעסטיגען און פֿאַלען אלײן פֿון די בײמער אראָב.

ביז דער הערבסט קומט אָן און ווינטען ברענגט ער מיט זיך דעם נעבעל צו פֿערטרײַבען און צושיטערן — און די בײמער בלײַבען שטעהן געלבע, פֿער־וועלקטע. ווײַטער שענקיים אנטרינען און ארום דעם אלעמען, און איבער דעם אלעמען שוועבט דער צײַט־גײַסט און שפּילט אױף דינע סטרונעס א טרױער־ניגון — און פֿון ווײַנע קלאַנגען הײבען אָן די בלעטער צו פֿאַלען פֿון די בײמער אראָב.

שטיל פֿאַלען די בלעטער פֿון די בײמער אראָב צו דער פֿײַכטער ערד. און די נשמה פֿון דער וועלט ווײַנט אין דער שטיל, פֿערגיסט אין דער שטיל טרערען. וואָס פֿאַלען אױף אלץ ארום ווי דער קאַלטער הערבסט־טוי...

אזױ שפּילט ער און שפּילט, דער צײַט־גײַסט, זײַן טרױער־ניגון ביז די סטרונעס הײבען זיך אָן צו רײַסען, פּלאַצען אױף שטיקער...

און ווען די זון געהט אױף און דער טאָג הײבט אָן צו שמײכלען מיט זײַן טרױעריגען הערבסט־שמײכל, וועהט מען, ווי עס טראָגען זיך אין לופֿטען די צוריסענע סטרונעס אין דעם געשטאַלט פֿון דינע בלאַס־ווײַסע שפּינוועבסען. אָהן ציעל און אָהן בעדײַט טראָגען זײ זיך אין לופֿטען און וועבען טרױער־תּפֿילות אין הארצען... ביז דער בײַזער הערבסט־רעגען קומט אָן און פֿער־שווײַנקט זײ און ברענגט זײ אום — און מיט זײ אײנאײנעם ווערט פֿערשוואונדען און געהט פֿערלאָרען דער לעצטער שפּור פֿון א גאַנצען לעבען, וואָס האָט דינע געשטאַלטען געביטען — אין פֿריהלינג און אין זומער געשפּילט און פֿער־וויקעלט געווען אין א גרױ־הײַסען פֿתּחים־קלײד...

•

פול אָנגעלאָדענע קאָרען - זאַנגען. — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

ווען איך בין אויף מאָרגען גלייך מיט דער זון אויפגעשטאַנען, האָב איך געהערט דעם געזאַנג פון די שניטער אויף די פעלדער. נאָר איך האָב זיך געפאָרכטען אין פעלד צו געהן, טאָמער וועל איך אויף די אָבגעשניטענע פעלדער דערקענען מיינע אייגענע טריט און זעהן, ווי אונפרוכטבאַר איז דער אָרט, וואו עס האָט זיך אין פריהען פריהלינג מיין טריט אָבגעשטעלט

שפיל דו, שפיל דו, מלאך מיינער! — — —

כ'האָב פאַר דיר אַ האַרפע אָנגעגרייט — דורכגעוועבט מיט די ערשטע פריהלינגס-שטראַהלען; איהרע סטרונעס געשפונען פון דעם שיין פון מאָרגען-שטערן; איהר ראַם איז פון הימעל - געוועב אויסגעבויגען, מיט שטערענדלעך פינקעלנדיג אויסגעפלאַסטערט און מיט טוי פון דער זומער-נאַכט בעהויכט...

שפיל דו, שפיל דו, מלאך מיינער! — פון גאָט אַליין ביזטו צו מיר געשיקט; פון גאָט אַליין ביזטו געבענשט און פון דיינע אויגען ווינקט צו מיר אַרויס מיין אייביגער חלום – מיין יוגענד, — ווען אויף מיין רעכטען אַקסעל האָט ווי אַ ווייסע טויב גערוהט מיין האָפנונג און דורך אַ ליכטיגען ראָזיגען נעבעל-שלייער האָט צו מיר געוואונקען און געשמייכעלט מיין צוקונפט...

— — — איך קען אַ לאַנד, וואו מיט אַ גרוי-ווייסען נעבעל זענען פערוויקעלט אַלע איהרע וועגען, אַלע איהרע שטעגען.

און וואַקסען דאָרט בוימער פון דער ערד אַרויס, הילט זיי דער נעבעל

שוואַרצער ערד האָבן זיך גרינע קאָרן־גראָזן אַרויסגעשלאָגן, דעמאָלט בין איך אויך די וואַרעמע פעלדער אומגעגאַנגען.

צוזאַמען מיט די גרינע גראָזן האָט לוסט אין לעבן פון דער ערד אַרויסגעשפּראָצט. פון אונטער יעדן ליכטן טריט מײַנעם האָט וואַסער געקוואָלן. און שפּעטער איז מיר געווען צו זען די טיפע צייכנס, וואָס יעדער טראָט פון מײַן פוס האָט אויף דער אָנגעקוואָלענער ערד געלאָזן...

יעדער האָט מיך דעמאָלט געצויגן איבער די פעלדער אַרומצובלאָנדזשען און אויף טיף וואָרט מײַנע טריט אײַנקריצן! מײַנע טריט וועלן אין דער לענג און דער ברייט פּערליך צווישן די וואַרעמע תבואות. און נאָכס־גײַסטער, נאָכס־ברענגען האָבן שוין ניט איין מאָל די טריט מײַנע געצעהלט און געמאָסטן. יעדן טריט געשמעקט און געצייכנט:

„אַ מענטש איז דאָ אין פרילינג אומגעגאַנגען און האָט דאָ זײַנע טריט געלאָזן... וואָס האָט ער דאָ געוואָלט?... —

און דערנאָך האָבן זיך די גרינע קאָרענס פון דער ערד אויפגעהויבן און האָבן פאַרן אויג מײַנע טריט פאַרשטעלט. — — —

מיט אַ מאָל האָט זיך די לבנה באַוויזן צווישן די וואָלקן־שטיקער, באַלויכטן די נאַקעטע געגנט אַרום. אַ טונקעלער פליגעל האָט זיך פון פעלד אויפגעהויבן און אין דעם רוים פאַרשוואונדן געוואָרן.

דער ווינט איז אויך מיט אַמאָל שטיל געוואָרן. און פאַר מיר האָט זיך דער גאַנצער סוד אַנטפּלעקט.

איך האָב מײַן בליק אַרום מיר געווענדעט און פאַר מיר האָט זיך באַוויזן דאָס פעלד, ווי ווײַט איך האָב נאָר געקענט מיטן אויג פאַרכאַפּן. עס האָט זיך לײַכט באַטרעטן, מיד געאָטעמט און געזונקען וועגן די קעפּ פון די

די זאַנגען, וואָס האָבען זיך געהאַלטען אויף זייערע שטרויען מיט תבואה אָנגעלאָדענע, זיי האָבען פון קיין דרימעל ניט געוואוסט:

אונבעמערקטע גייסטער האָבען זיך געשלייכט צווישען די פערוואַק-טענע בייטען, פלינק האָבען זיי יעדען זאַנג איבערגעטאַפּט, אויסגעפּרובט, אין יעדען זאַנג די קערנער איבערגעצעהלט און יעדען זאַנג עפּעס אין דער שטיל איינגערוימט, איהם אַ סוד איבערגעגעבען...

און דאָס גאַנצע פעלד איז אין בעוועגונג געווען.

זאַנג צו זאַנג האָט זיך געבויגען און איבערגעענטפערט, וואָס מען האָט איהם אין דער דאָזיגער נאַכט פערטרויט.

און דער טרוקענער געריש, וואָס צווישען די זאַנגען, איז אַזוי גע-היימניספול; מען קען מען מיינען, אַז אָהן צאָהל אונבעמערקטע וועזענס שלייכען זיך דאָ אום, מאַכען פול די נאַכט און דאָס רוישען זיי עס צווי-שען די דערשטאַנענע קאָרענס.

און אַ פערבאָרגענע שרעק כאַפּט מיך אַרום. די אונרוהיגקייט הויבט אָן צו געוועלטיגען איבער מיר. עס וואַקסט אין מיר דער פערלאַנג שטיל זיך אויפצוהויבען און צו אַנטלויפען פון דאַנען. איך ווער מיט'ן פעלד צו-זאַמענגעגאָסען און זיין אונרוהיגקייט כאַפּט מיך אַרום:

צי שפּילט'ס ניט מיין מזל ערגעץ אין די פעלדער אין דער אונרוהי-גער נאַכט צווישען די גאָלדענע, אָנגעלאָדענע זאַנגען?...

אויף דעם פעלד, צווישען די דאָזיגע תבואות, זענען געוויס מיינע טריט פערבאָרגען.

אין פריהען פריהלינג, ווען ס'איז נאָך וואו-ניט-וואו פלעקען פון דעם לעצטען פערשפּעטיגטען שניי געווען צו מערקען און פון דער בלאַנק-

נעבן מיר שטייט אַן אַלטער לינדן־בוים. איך האָב דעם דאָזיקן בוים שוין פֿיל מאָל בײַטאָג געזען. אונטער אים געזעסן און אין זײַן שאָטן זיך בעשיצט פֿון דער זון. נאָר איצטער איז ער גאָר אַן אַנדע־רער. ער איז אַזוי מאָדנע גרויס און אַ טונקעלער שײלט ער זיך פֿון דער נאַכט אַרויס. און ווען אַ ווינט־פּאַליע רײַסט זיך אַרײַן צווישן זײַנע גע־דיכטע בלעטערדיקע צווײַגן, קען מען מײנען, פֿון אויבן פֿאַלט אַ גרויסער וואַסער־שטראָם אריבן בוים און דאָס וואַסער רוישט עס אַזוי צווישן זײַנע צווײַגן.

די וואָלקן־מתנה יעדעס שיטערער און דער שטערן־שײַן בעלײַכט אויף אײן אײנציגן־בליק די נאַכט אַרום: אין דעם דאָזיגן שײַן בעווײַזן זיך פֿון דרויסן, צווישן די פֿעלדער, נאָך טונקעלע בוימער, וואַקסן צווײַס איבער די פֿעלדער און ניט רוהיג וועגן זיי אַלע.

אויף דעם גרין־בלאַסען קאָליר פֿון די פֿעלדער וועהען זיך די בוי־מער, ווי די ברענגען זיך אויף אַלע זײַטן, פֿאָכען מיט די צווײַגען, רוישען מיט די בלעטער און צײַכענס גיבען זי צו ווײַטערע אַנדערע בוימער־ברידער:

ניט היימליך איז היינטיגע נאַכט צווישן די פֿעלדער.

און דאָס פֿעלד...

און דער דאָזיגער נאַכט ווענען די פֿעלדער ניט בעהויכם געוואָרען מיטן טוי פֿון נאָס.

שלאָפֿען האָט נאָך געקאָנט דער וואָגן, וואָס איז פֿאַר דער צײַט פֿון אַ היסטאָריק־פּליג אונטערגעזונקען געוואָרען און איצטער איז ער אויף דער ערד געלעגען בײַ די פֿיס פֿון אַנדערע וואָגנען און האָט געשריקענס. אָבער

און אין דער בעלויכטונג האָט זיך אונטען בעוויזען אַ לעדיג שיפעל, וואָס דער ים האָט צו מיינע פיס אַרויסגעוואָרפען...

אין פעלד.

איך בין געזעסען ביים זייט פעלד, מיינע פיס צום זאַמדיגען וועג אַרויס.

ס'איז געווען אַן'אונרוהיגע טונקעל-גרויע און וואַרימע זומער-נאַכט. טרוקענע וואָלקען-שטיקער האָבען זיך געטראָגען אונטער'ן הימעל און האָבען אויסגעזעהן, ווי אַן'אונענדליך גרויסע מחנה פויגעל אויפגעוועקטע פון שלאָף און פון די נעסטען פערטריבענע אין מיטען נאַכט און זיי לאָזען זיך אין אַלע עקען וועלט אַן'אַנדער אָרט זוכען, וואו די נאַכט צו פערברענגען.

אַן'אונרוהיגער ווינט האָט געבלאָזען גאַנץ נידריג ביי דער ערד — ניט פון קיין בעשטימטען אָרט האָט ער געבלאָזען. אַמאָל איז ער, דער ווינט, פון מערב-זייט אָנגעקומען מיט'ן זאַמדיגען וועג, טראָגענדיג מיט זיך אַ שטויב-פאַליע, און אַמאָל איז ער פון דרום-זייט געטריבען געוואָרען, וואו ס'האָבען זיך געצויגען אָהן אַ סוף און אָהן אַ ברעג פעלדער, פעלדער, טראָגענדיג מיט זיך אַ ריח פון דערשטאַנענע תבואות און דעם זיסען ריח פון שטאַרק אויפגעבליהטען ראָמאַשעק.

און דער שמאָלער, זאַמדיגער וועג בלייכט זיך צווישען די פעלדער, אָבער די נאַכט איז פינסטער און ניט ווייט פון מיר, אויף רעכטס און אויף לינקס, ווערט דער וועג פערפאַלען.

ווער ווייסט וואָס עס קומט פאָר אויפ'ן וועג ווייט פון מיר אין אַזאַ אונרוהיגער נאַכט?...

הענט. ווי רייטן אויף גרויסע פֿילדקרעטן, טאַנצן איבער פֿון איין כוואַ-
ליע אויף דער אַנדערער. די האַרטן זיך צום אָבגרונט און שײַטן ווידער
אַרויס — דאָס האָבן די עס אויף איין אָרט מיט די פֿלאַקערס אין די
הענט:

אַ פֿאַרליבטע פּאָר איז אין אַ שיפֿל אַרויסגעשוואומען אין דעם ברייטער
ים אַרײַן און דאָרט האָבן זיי זיך פֿון שיפֿל אין די כוואַליעס געוואָרפֿן
געקושט איינער צום אַנדערן ווען די צום גרונט געגאַנגען אין די ים.
גײַסטער האָבן אויף יענעם אָרט, באַלײַכטן איהם מיט די פֿלאַקערס, או-
וואַרטן ביז די יעלען אַרויסשווימען. נאָך די געליבטע — ווי ליגן ביידע
געקושט אויפֿן גרונט און חלומען נאָך ווײַטער לאַנגען ליבעס חלום.

דער שטורם ווערט נאָך שטאַרקער. פֿון ים אַרויס טראָגען זיך צו מיר
מיטן ווינט וואַסער-קלאַנג. די בליצן ווערן אָפטער און פֿון דעם ווילדן
וואַסער-געדרויס האָט זיך אַרויסגעקײַקעלט אַ פּערקלערסטער געטורכעל פֿון אַ
פֿון אַ ווײַסן דונער ...

צווישן די פֿעלזן האָט גענומען פֿײַפֿן דער ווינט און איבער ווײַטע
שפּיצן ווערן דורכגעפֿלויגען צווײ ים-פֿייגעלעך און געבלאַנקט מיט ווײַטע
בלאַס-ווײַסע פֿליגלען ...

אינמיטן בײַם ברעג צווישן די כוואַליעס האָט זיך עפּיס גענומען רו-
דערן און כ'האָב זיך געשפּירט, די כוואַליעס ווילן נעמען מיט לאַרם
אויף די פֿעלזן אַרויסשטויסן.

כ'האָב מײַן אָטעם אײַנגעהאַלטן. כ'האָב פּלוצלינג דערשפּירט אַז ווינט,
דאָס כ'האָב מיך געפּאַרכטן פֿאַר מײַן געדאַנק אַרויסצוברענגען — — — — —

אַ הײַנטיגער בליץ האָט אין פֿאַקטן די וואָלקן צושניטן און די אָנ-
געשטאַרטע לופֿט האָט פֿון אַ מענטשלעכן דונער אַ ציטער געגעבן — —

— ווער געהט עס דאָרט מיט פייער אַזוי שפּעט אום?

מען זאָגט, אין ים בּלאָנדזשען אום שיפען, וואָס קענען זיך קיינמאָל ניט צום בּרעג דערשלאָגען. ים־גייסטער האָבּען זייערע שיפסלייט פער'כישופ'ט און פערפיהרט; בּלויז אין אַ שטורם בּעוויזט זיך פאַר זיי פון וויטען דער בּרעג, נאָר דער שטורם לאָזט זיי ניט זיך דערשלאָגען צו איהם.

און די פייערלעך הויבּען זיך און זינקען; צינדען זיך אָן און לעשען זיך אויס.

— ווער האָט עס דאָרט זיין וועג פערלאָרען און קען זיך ניט צוריק צו זיין היים דערשלאָגען? די וואָלקען ווערען נאָך געדיכטער, שוואַרצער און לאָזען זיך אַלץ נידריגער אַראָב צום ים.

די וואָלקען האָבּען געוואָלט צו זיך דעם ים אַרויפהויבּען אָדער דער ים האָט געוואָלט די וואָלקען צו זיך אין זיין טיפעניש פערנאַרען.

און די כוואַליעס שוואַרצען זיך פון דער פינסטערניש אַרויס; קויקלען זיך און בּלאָזען זיך אין ווערען צוריסען. פון דעם ריס גיסען זיך אַרויס שניי־ווייסע געקרייזעלטע שוים־פרענז און די פרענז צעוואַרפען זיך איבּער'ן רוקען פון די כוואַליעס און עס זעהט אויס: פון אָבּגרונד זענען אַרויסגעשוואומען מעכטיגע, שוואַרצע פערד מיט שניי ווייסע גריוועס.

אַ בּליץ האָט פלוצלינג דעם שוואַרצען וואָלקען צושניטען און די ווייסע שוים־פרענז אויף די צוריסענע כוואַליעס האָבּען זיך אָנגעצונדען און געלויכטען.

און די פייערלעך טיקען זיך אַלץ צווישען וואָלקען און וואַסער.

אַך ניין! ניט קיין פערבּלאָנדזשעטע שיפען זענען דאָרט.

דאָס זענען צאַרטע, ווייסע וואַסער־טעכטער מיט פלאַקערס אין די

— — — — — — — — — — איך האָב זיך שטיל און שטום צו איהר אַראָבגעלאָזען, צו איהר אין די אָרעמס געפאַלען . . .

און אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער האָבען מיך איהרע מוטערליכע אָרעמס געדריקט. און אַלץ הייסער און הייסער זענען איהרע טרערען געוואָרען.

איהרע טרערען זענען אויף מיין קאָפּ געראָנען און מיין גאַנצען וועזען אָנגעצונדען. אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער האָבען מיך איהרע אָרעמס געדריקט און אין איהרע הייסע טרערען האָב איך זיך טרינקען אָנגעהויבען . . .

— —

און כ'האָב אויפגעוואַכט. — — — — — — —

*

פּייערלעך.

ס'איז געווען אַרום האַלבע נאַכט.

איך בין געזעסען ביים ברעג ים צווישען די פעלזען און זיך איבער-געגעבען דער פינסטערניס.

פון אַלע זייטען זענען אָנגעקומען שוואַרצע וואָלקען און געקליבען זיך אונטערן הימעל.

פון מזרח-זייט האָט אַ שטאַרקער ווינט געבלאָזען און געטריבען דעם גאַנצען ים צום ברעג. נאָר דער ים האָט זיך געשטעקט און זיינע כוואַליעס, קומענדיג צו די פעלזען, האָבען זיך צושלאָגען אין שניי-ווייסען שוים און געלאָזט זיך צוריק לויפען, שטייגענדיג זיך מיט'ן ביזען ווינט.

פּלוצלינג האָבען זיך דריי פייערלעך ביים האָריזאָנט באַוויזען — ער-גיץ ווייט, פון יענער זייט הימעל זענען די ארויסגעשוואומען.

די קלאַנגען ווערען וואָס ווייטער אַלץ מעכטיגער און מעכטיגער. זיי ווערען אָפטער, ווי פון אַ בייזער האַנט געטריבען, און איך שפיר, ווי די ערד הויבט אָן צו ציטערן אונטער מיינע פיס, און בוימער בויגען זיך אונטער׳ן קלאַנגען-לאַסט . . .

און פון צווישען דעם דאָזיגען ווילדען געפילדער פון די קירכען-קלאַנגען הויבט זיך פלוצלינג אָן אַרויסצוטיילען אַ ציטעריגע, קלעגליכע מעלאָדיע. די מעלאָדיע ציהט זיך פון שפיץ באַרג אַראָב, ערגעץ פון צווישען די האַרפען-סטרונעס, אויף וועלכע עס שפילען נאָך פערלאָרענע און פערבלאָנדזשעטע שטראַהלען . . .

און אַ געוואַלטיגער חשק הויבט אָן איבער מיר צו געוועלטיגען, און טרייבט מיך, איך זאָל אויפ׳ן באַרג אַרויפשטייגען, די האַרפע פון דעם בוים אַראָבנעהמען און צוריק מיט איהר אין טאָל אַראָבנידערן —

און זאָלען זיך אויף אַלע זייטען איהרע טרויעריגע קלאַנגען גיסען, זאָל זיך אויף רעכטס און אויף לינקס — אויף אַלע זייטען איהר טרויער-מעלאָדיע גיסען — זאָל זיך פון דער ערד ביז צום הימעל איהרע שטילע און ציטריגע קלאַנגען בעוועגען . . .

איך פערגעס מיך אינגאַנצען.

מיט אַנ׳אַיינגעהאַלטענעם אָטעם שפרייז איך אַלץ העכער און העכער אויף דעם באַרג אַרויף — — — — — — — — —

נאָר ווען איך האָב צום שפיץ באַרג דערגרייכט, האָב איך אויף דעם אָרט פון דער האַרפע און די מלאכים — אַנ׳אָפענעם קבר געפונען, ביי וועלכען ס׳איז עלענד מיין מוטער געזעסען, דער קאָפּ נידערגעשלאָגען, און האָט אין דער שטיל געוויינט, געוויינט, און איהרע טרערען זענען אין דעם אָפענעם קבר געפאַלען . .

די סטרונעס האָבן אַליין פֿון זיך שפּילן אָנגעהויבן.

און דאָס שפּילן האָט מיט טרויער געקלונגען: מיט עלענד איז יעדער קלאַנג געווען דורכגעווייקט.

און וואָס מער טונקעלער ס'איז אַרום געוואָרן, האָבן די האַרפֿן־קלאַנגען אַלץ טרויעריגער געציטערט...

פּלוצלינג האָט זיך פֿון ערגעץ אַ ווינטעל דורכגעטראָגן און צווישן די ביימער און גראָזן איז אַ לייכטע באַוועגונג געוואָרן.

און דער ווינט האָט זיך אַליין צווישן די האַרפֿן־סטרונעס פֿאַרקליבן און די קלאַנגען זענען שטאַרקער געוואָרן, ברייטער געוואָרן. און זיי האָבן אָנגעהויבן דעם גאַנצן רוים אָנצופֿילן:

מען האָט געקענט מיינען, אַז אַלע ביימער זענען סטרונעס אָנגעצויגן און אַלע סטרונעס שפּילן געהיימניספֿולע פֿינגער פֿון אונבעמערקטע גייסטער...

און אַרום ווערט אַלץ פֿינסטערער און פֿינסטערער. יעדער בוים ווערט מיט אַ טונקעל־בלויען שאָטן פֿאַרשלייערט.

אַ פּחד כאַפּט די ביימער אָן און איין בוים צום אַנדערן הויבט זיך אָן ציהען מיט זיינע וואַסיגע צווייגן:

די, די ביימער, ווילן זיך איינאַיינעם ניסטן, דער פּחד וואָל זיי ניסט פֿאַרכאַפּן...

פּלוצלינג טראָגט זיך אַ קלאַנג פֿון אַ קירכן־גלאָק פֿון שפּיץ באַרג אַראָפּ, און אַ צווייטער ווידערקלאַנג ענטפֿערט איבער פֿון טאָל אַרויס. באַלד ענטפֿערן פֿון אַלע זייטן אַרום נייע קלאַנגען און ווידערקלאַנגען.

און די קירכן־קלאַנגען שאַלן און דאָס שאַלן איז טרויעריג, שמערצליך אונרוהיג...

הימעל־בלויע אויגען שפּילט דער פֿייער פֿון דעם זונען־אונטערגאַנג.

איין מלאך שטעהט, לייכט איבער זיין האַרפע געבויגען, און פֿון צייט צו צייט בעוועגען זיינע ליכטיגע, דורכזיכטיגע פֿינגער די סטרונעס און מעלאַנכאָלישע, אומעטיגע קלאַנגען פֿליסען פֿון צווישען די סטרונעס אַרויס.

און ווען דער ערשטער מלאך שפּילט, וואַרפֿט דער צווייטער בלומען איינציגווייז:

ער נעהמט די בלומען פֿון אַ קאָרב אַרויס, וואָס איז פֿון פֿרישע גרינע הדסים געפֿלאָכטען, און ער וואַרפֿט זיי שטיל צו די פֿיס פֿון דעם ערשטען מלאך. און ווען ער האָט די לעצטע בלום פֿון קאָרב אַרויסגעוואָרפֿען, האָט זיך ביי דעם ערשטען מלאך די האַרפֿע פֿון האַנט אַרויסגעגליטשט און נעבען זיינע פֿיס געפֿאַלען. אַ ווײַלע בלייבען זיי ביידע שטעהן, ווי פֿערצווייפֿעלט.

און ווען די זון האָט זיך נידעריגער אַראָבגעלאָזען און אויף זיי פֿון אַלע זייטען מיט ליכט געפּלייצט, האָבען זיי זיך אויף אַ ווײַלע אין צוויי פֿייערדיגע אונבעוועגליכע געשטאַלטען פֿערוואַנדעלט.

און ווען די זון האָט גענומען אײַנגאַנצען הינטער׳ן באַרג אַראָבנידערן, האָבען זיך די צוויי לויטערע מלאכים אינאיינעם מיט אַלע ליכט־שטראַהלען צוזאַמענגעגאָסען, אינאיינעם מיט אַלע זונענשטראַהלען האָבען זיי זיך געלאָזען נאָך דער זון און מיט איהר אינאיינעם פֿערגאַנגען...

אינאיינעם מיט דער זון זענען זיי פֿערגאַנגען, און אויף זייער אָרט זענען געבליבען שטעהן צוויי בלאַס־ווייסע בעראָזען און אויף אַ צווייג איז איינזאַם אַ ווייסע האַרפֿע געהאַנגען...

פּלוצלינג האָבען זיך פֿון ערגעץ עטליכע פֿערשפּעטיגטע שטראַהלען אַרויסגעשלייכט; פֿון צווישען די גרינע צווייגען האָבען זיי זיך אַרויסגעשלייכט און אויף די האַרפֿען־סטרונעס געפֿאַלען:

דער מיסטער־נאַכט האָט זיך דעם ווילדען ים איבערגעגעבן...

ס׳איז בלויז אַ חלום געווען...

אַ זומער־פֿאַר־נאַכט ערגעץ אין אַ שטעטל, פֿאַרשיכּורטע געגנט. אָט איז אַ באַרג. גרינע גראָז הילן דעם באַרג איין. און דאָס גראָז איז מיט הימל־בלויע בלימעלעך געוועבט.

פֿון באַרג אַרויס וואַקסן און שטייען אויף דער האָך שלאַנקע בע־רעזקעס און ווייסע רינדע, גרינע־בלעטערדיקע צווייגן זענען אַראָפּגעלאָזן אויף אַלע זייטן.

איבערן באַרג, אין הימל, שווימט די זון צווישן קלאָרע וואָלקנ־דלעך און די נידעריקע אַלץ שטילער: זי קלייבט זיך צו פֿאַרגייען — און דאָס ליכט איבערט גיסט זיך אויף אַלץ אַרום: פֿאַלן די שטראַהלן פֿון דער זון איבער די קעפּ פֿון די בעל־אַקסע בעראָזן. ווערן די גרינע בלעטער ליכט, און דורכזיכטיק אין די פּראָסט ווייסע שטאַמען — ראָז ווי די הויט פֿון יונגע קינדער.

פֿון די צווייגן גיסט זיך דאָס ליכט אויפֿן גראָז: און צינדט זיך אַ בלימעלע אָן. ליכט עס און ווינקט צו זיינע בלומען־ברידערלעך אויף אַלע זייטן.

און אויפֿן שפּיץ באַרג שטייען צוויי מלאכים, ווייסע מלאכים. זילבער־לאָקן דורכגעוועבט מיט זונען־שטראַהלען דעקן זייערע קעפּ צו און פֿאַלן ביז אויבער די אַקסלען אַראָפּ. אַ קינדערשער ערנסט רוהט אויף זייערע גע־זיכטער און אַ פֿאַר־חלום׳טער שמייכל שוועבט אַרום די ליפּן. און אין זייערע

אַרויסקומען טאַנצען מיט די טעכטער פון ים דעם ים צו בערוהיגען; נאָר זיין ז׳צען אָנגעשפּאַרט אין די פעלזען, די קעפּ צו דער ערד געזוונקען.

דורך דעם אָפּענעם טויער אין מזרח־הימעל רייסט זיך אַווינט אַרויס, טראָגט זיך דורך איבער׳ן אויבערפלאַך פון וואַסער, ווערט דער ים נאָך וויל־דער און ער ווינקט צו זיינע טעכטער, וואָס שטעהען נאָך אַלץ מיט אַנ׳איינ־געהאַלטענעם אָטעם אויף זיין בעפעהל וואַרטענדיג.

די ים־גייסטער וואַכען אויף צופרידען, לאַכען זיך פונאַנדער און זייער געלעכטער מישט זיך אויס מיט׳ן געררויש פון ים.

זיי וואַרפען זיך איינציגווייז אין דער טיפעניש אַריין, בלאַנקענדיג אין לופטען מיט זייערע ווייסע טריט.

דער ים רעגט זיך נאָך שטאַרקער, ער וויל פון זיך דעם שטראַהלען־וועג אַראָבוואַרפען, דער וועג צוררייסט זיך, זיין געוועב פלאָנטערט זיך און ווערט אויף אַ ווילע ווידער גאַנץ.

און צוליב דעם ווילען פון ים ווינקט די נאַכט צום הימעל;

– פינסטערער זאָל ווערען!

וואָלקען קומען פון אַלע זייטען אָן.

די לבנה איילט און כאַפּט דעם שטראַהלען־וועג פון ים אַראָב און פערבאָרגט זיך אונטער די וואָלקענס.

דער ים רוישט און לאַרעמט, ברומט פאַר אויפרעגונג און צופרידענ־הייט. ער בעפעהלט זיינע כוואַליעס און זיי טראָגען זיך צום ברעג, פליעצען אויף די פעלזען, טרייבען פון דאָרט די טעכטער פון דער נאַכט...

קלייבען זיך די נאַכט־גייסטער שווייגענדיג אַרויף אויף די שפּיצען פון די פעלזען און פערדעקען זייערע געזיכטער מיט זייערע נאַכט־לאָקען – און ווייגען אין דער שטיל:

בלוי־פאַרבע לאָקן און אין די לאָקן ברענען קלײנע שטערנדלעך: צינדן
זיך אָן און לעשן זיך אויס.

א שפּילער טרייער רוהט אויף ווייסע בלוי־טייטע געזיכטער און א בע־
האלטענע אונרוהיגקייט — און ווייסע אויגען:

ניט צעטרייטן זיינען די. וואָס ווייער מוטער־נאכט האָט זיך דעם
ווילדן ים איבערגעגעבן.

לאנגזאם. בעזאכט. גייען די אויס'ן וועג ארויס. וואַרפן שטראָף־
בליקן צו די האַמער־בוידען. וואָס מיט נאַקעטע לייבער וענען די טאַנצן
ארויסגעקומען.

און לאָזנדיג הינטער זיך די ים־טעכטער, שפּרייזן די לאַנגזאַם איינע
הינטער דער אַנדערער און דער לענג פון דעם שטראַהלן־וועג ביז די קומען
אויפן ברעג ארויס.

די צוגעהן זיך שטיל און שטום אויף אלע ווייטן און יעדערע זוכט
פאר זיך אַן אַנדערן ווינקל:

קענען איינע דער אנדערערס טרייער ניט פערטראַגן.

די שפּאַרען זיך אָן אין די פעלזן מיט געזונקענע קעפּ פאר חרפּה:

די נאכט האָט זיך דעם ווילדן ים איבערגעגעבן.

און די ים־טעכטער שטעהן נאָך אַלץ אין צוויי שורות און וואַרטן
אויף א בעפעהל —

נאָר דער ים האָט זיין אָטעם איינגעהאַלטן פאַר אויפרעגונג:

מען האָט זיינע טעכטער בעליידיגט, זיינע טעכטער פערשעמט.

שפּירט עס די נאכט און די ציטערט אויפ'ן ברוסט פון ים רוהענדיג
און די ווינקט צו איהרע קינדער. די וואַלגן צוריק אויפ'ן שטראַהלן־וועג

אָנגעוואָרפען אַ דורכזיכטיגער שוים־מאַנטעל. און דער שוים איז דורכגעוועבט מיט לבנה־ליכט.

וואַסער־טראָפּען ליכטיגע פינקלען אין זייערע גרוי־שוואַרצע לאָקען, פינקלען און קייקלען זיך צוריק אין ים אַראָב.

ס׳וואַסער ביים שטראַהלען־וועג שוימט זיך און שוימט זיך און פון דער טיפעניש קומען אלץ אַרויס נייע ים־גייסטער, שפרינגען שוועבענדיג אויפ׳ן וועג אַרויס.

זייערע נאַסע לייבער ציטערן אָהן אויפהער פאַר אויפרעגונג. שפריצען זיך איינע דער אַנדערער מיט זייערע לאָקען; ווינקען איינע צו דער אַנדערער מיט די אויגען; שפרינגען איבער פון אָרט צו אָרט און די אויגען זייערע בליצען.

און ווען די לעצטע שוועסטער האָט פון וואַסער אַרויסגעשוימט און אויפ׳ן וועג אַרויפגעשוועבט, האָט די גאַנצע מחנה אַ ציטער געגעבען און געלאָזט זיך לויפען מיט׳ן שטראַהלען־וועג צום מזרח־הימעל, בלאַנקענדיג פון ווייטען מיט זייערע נאַס־בלאַסע לייבער.

קומענדיג צו מזרח, טיילען זיי זיך אין צוויי שורות איין, נעהמען זיך האַנט ביי האַנט און וואַרטען מיט דער גרעסטער אויפרעגונג און אונרוהיגקייט, ווינקענדיג איינע צו דער אַנדערער און קוקענדיג צום מזרח־הימעל.

פלוצלינג, דאָרט וואו עס ענדיגט זיך דער שטראַהלען־וועג, עפענט זיך אַ טויער אויף אין הימעל און עס בעווייזען זיך די טעכטער פון דער נאַכט.

איינציגווייז, איינציגווייז, שווייגענדיג קומען זיי פון דער אַנדער׳ר זייט הימעל אַרויס. שלאַנקע און צאַרטע זענען זיי. שווייגענדיג און רוהיג זעהט זייער גאַנצער וועזען אויס.

אין בלוי־שוואַרצע מאַנטלען זענען זיי געהילט. ביז צו די טריט פאַלען

האַלטענדיק אויף זיך די זומער־נאַכט. און דער שטראַהלן־יונג האָט געציטערט און זיך געדרינגען און זיך איבערגעגאָסן פון גאָלד־ליכט און זילבער־ליכט.

העכער, איבערן שטראַהלן־יונג, ביז צו די אויסגעשטרעקטע הימלען, האָט געציטערט און ליכטן א זילבערנער שטויב.

און אויפן רעכטן מיטן שטראַהלן־יונג שטייט א ליכטיקע פרויען־געשטאַלט.

א זילבער־שפּיץ־מאַנטל בלאַנקט אויף איר. און דער מאַנטל הילט איר אײַן און גרייכט ביז צו אירע באָרוועס־בלאַסע טריט. אויפן מאַנטל אַרום זענען צעוואָרפן אירע שאָטן־טונקעלע און שאָטן־לייכטע לאָקן.

שטאָלץ האַלט איר גאַנצער וווּקס אויס און איר געזיכט שטראַהלט און ציטערט אין דעם זילבערנעם שטויב, וואָס פילט די לופט אָן.

שפּיגלענדיק שטייט זי און ווינקט אַרום זיך מיט איין פינגער. און פון פינגער גיסן זיך גאָלדענע שטראַהלן און פאַלן צו אירע באָרוועסע טריט:

דאָס האָט דער ים דורך זײַן עלטסטע טאָכטער בעפוילען אויסצוזוכן אַלע ווינט־מיידלעך, גייען אַנטקעגן די טעכטער פון דער נאַכט, וואָס בעדאַרפן זיך באַלד בעווייזן פון יענער זייט מזרח־היכל.

און די ליכטיקע געשטאַלט ווינקט און ווינקט מיט איר ליכטיגן פינגער, איבערן שטראַהלן־יונג שטייענדיק.

פּלוצלינג הייבט אָן דער ים ציטערן און רוישן און פון אַלע זייטן הייבט זיך אָן אַרויסצושווימען פון דער טיפעניש ים־גייסטער, ים־מיידען.

אומעטום איז ווײַטער גאַנצער אויסגעוועקט. אויף זייער נאַקעט לייב איז

די טענצער הויבען זיך און הויבען, און טאַנצען שוין אויף די שפי־צען פון די גראָזען; אַזוי לייכט — אַז די גראָזען קוים וואָס זיי בעוועגען זיך...

און אַ שטיל ברומען רייסט זיך אַרויס פון האַרצען ביי די טענצער.

און דאָס ברומען פעראייניגט זיך אינאיינעם מיט די האַרפען־קלאַנגען...

און פלוצלינג ווערט אַ בעוועגונג צווישען די גראָזען; זיי הויבען אָן זינגען.

און די פייערדיגע שמעטערלינגען פלאַטערן אין לופט און זינגען — —

און די שפילערין ווערט אַלץ מעהר צווישען די קלאַנגען פערלאָרען... אַלע איהרע גלידער, איהר גאַנצער וועזען שפילט און ציטערט, שפילט און דערהויבט זיך — — — — — —

און די נאַכט האָט איבער אַלץ אַראָבגעלאָזט איהרע טונקעל־בלויע פליגלען...

◎

נ אַ כ ט א ו ן י ם.

איך בין געשטאַנען ביים ברעג ים צווישען די שוואַרצע פעלזען און געקוקט צום גינגאָלדענעם וועג, וואָס די לבנה האָט מיט איהרע שטראַהלען, אויסגעוועבט און אויסגעשפרייט אויפ'ן ברוסט פון ים, פונ'ם מזרח־הימעל ביז צו מיינע פיס.

אַ קיהל זומער־ווינטעלע האָט געבלאָזען פון אַלע זייטען און געוואָלט דעם ים פערשלעפערן; נאָר די ברוסט פון ים האָט זיך אויפגערעגט געוויגט

ספרינגען אויף דער אנדערער און צוריק אריינגעפאלן. און אין דער גאנץ פון די קלאנגען זיך פערלוירען...

און איינעם פון די הייזער האט זיך נאך א טיר געעפענט. און א פער־ליבטע פאר איז ארויס שטיל געבליבען. מיט פער'חלומ'טע געזיכטער. האלטען זיי זיך האנט ביי האנט און גרויסען מארק ארײַן: קוקען און חלומ'ען... און זאגען גאר. און געארעמט שטייגען זיי פון די טרעפ אראב אין מארק ארײַן און שפּיינענדיג הערען זיי אן טאנצען נאכן טאקט פון די הארמאן אקארדען...

... און די אויפרעגונג פון דער שפּילערין ווערט שטארקער... איהר גאנצער קערפער ציטערט און טרייבט די פינגער מילד איבער די סטרונעס...

הייזער וועקען זיך. טירען עפענען זיך איינס נאכן צווייטען און פער־חלומ'טע פארען לאזען זיך, איינע נאך דער אנדערער, אין מארק ארײַן, טאנצענדיג.

גרייזגרויע ווידעס און אייניקלעך, מענער און פרויען, חתנים און כלות — טאנצען, געארעמט, און טאנצען...

און פייערדיגע שמעטערלינגען פלאטערן פון צווישען די גראזען ארויס און צישפּרייטען זיך אויף קעפּ און אקסעל פון די טענצער...

און די פארען ווערען אלץ מעהר און מעהר. ביז צו די גארטלען פער־דעקען זיי די גראזען. און זיי טאנצען אלץ אין „קאראהאד" פאר די הייזער און — ווערען טאנצענדיג דערהויבען...

פעסטער, פעסטער די ארעמס: די הענט שליסען זיך... צוויי פייערען ווערען אין איינס צישמאלצען... — דאס טאנצען געהט איבער אין א שווע־בען...

ווידער האָט זי בּרייט איהרע אויגען געעפענט, אָנגעשטרענגט געקוקט אויף אַלע זייטען — נאָר שטיל איז געווען.

פער׳כישופ׳ט זענען געשטאַנען אַלע הייזער און אין די הייזער איז אַלץ געווען אין אַ שווערען צויבּער-טרוים פערזונקען.

זי האָט נאָך שטאַרקער אויפגעציטערט; פאַר איהר אייגענער איינזאַמקייט דערשראָקען. זי וויל אימיצען נעבּען זיך זעהן...

איהרע בּליקען שוועבּען פון הויז צו הויז, פון טיר צו טיר — נאָר די טירען זענען פערשלאָסען... און אויפגערעגטער האָבּען איהרע פינגער די סטרונעס געריסען און אַ צווייטער אַקאָרד, שוין אַ ווילדער, האָט די שטילקייט איבּערגעריסען...

נאָר בּאַלד האָט זי זיך אַליין גאָר אינגאַנצען פערלוירען. קינדיש צושראָקען איבּער דער האַרפע געבּויגען און מיט בּיידע הענט גענומען וועקען די סטרונעס.

און די קלאַנגען האָבּען פון דער האַרפע אַרויסגעקוואָלען; אין איין שטראָם זיך צוזאַמענגעגאָסען...

און די קלאַנגען האָבּען געוועקט און גערופען, געוואונקען און געבּעטען; צווישען די סטרונעס האָט געלאַכט און געוויינט...

די קלאַנגען האָבּען געגלעט און געשטויסען פון זיך, און ווידער אין די אָרעמס אַריינגעכאַפּט...

זי האָט זיך אַלץ מעהר און מעהר צוזאַמענגעגאָסען מיט דער שניי-ווייסער האַרפע, און די פינגער איהרע האָבּען זיך פערבּלאָנדזשעט צווישען די סטרונעס— מעהר האָבּען זיי זיך שוין ניט געקענט בּעפרייען...

די פינגער האָבּען צושראָקען געזוכט אַ וועג און געשפּרונגען פון איין

אין דעם קיילעכדיגען מארק אריינגעוואקסען. דער נעבעל איז אויך ראָזיג-בלוי, ווי די הימעל-חופּה, נאָר לייכט און דורכזיכטיג...

און אין דעם נעבעל פלאטערן פייערדיגע שמעטערלינגען: בלינקען און בלאנקען, טראָגען זיך און ליפטען און שפּילען זיך פון צייט צו צייט אָב אויף די גראָזיגע ספּיצען און פלאטערן ווייטער...

און איינעם פון די מארק-הייזער האָט זיך א טיר געעפענט.

און אויסן טייל האָט זיך בעוויזען א פרויען-וועזען, שלאנק און צארט געמאַכטען. האָט געדיכט ווייס פערנעבעלט אין די אויגען הימעל-בלוי.

געהילט אין א פורפור-מאנטעל און אויף איהר קלאָר-ווייסען האלז און אקסעל פאלען איהרע בלאָנדע לאָקען. פון אונטערן מאנטעל זעהען זיך בארוויסע, צארטע פרויען-פיס ארויס. האלט אין דער האנט א שניי-ווייסע הארפע מיט העל-בלויע ראנדען און דריקט די צו איהר ברוסט.

די בלייבט א ווייל שטעהן אין טיר, װארפט ארום א קינדיש-האלבצושראָקענעם בליק. און שטיל און שטום, ווי זיך פארטרייענדיג, שטייגט די לאנגזאם אראָב פון די טרעפּלעך פאר דער טיר.

עס פליהען אן פייערדיגע שמעטערלינגען און שטעלען זיך אויף איהרע לאָקען, אקסעל און הארפע. און די אליין ווערט אין דעם בלוי-ראָזיגען נעבעל פערשלייערט...

פּלוצלינג האָט איהר גאנצער קערפער א ציטער געטאָן. איהר ברוסט האָט זיך ווילד גענומען הייבען אונטער דעם פורפור-מאנטעל: איהר הארפע האָט זיך אריינגעלייגט. די פינגער איהרע האָבען זיך דורכגעשלייכט צווישען די סטרונעס. און די סטרונעס האָבען אנגעפאנגען צו ציטערן:

דער ערשטער אקאָרד האָט זיך ארויסגעריסען און די קלאנגען זענען צעטראָכטען און ליפטען.

און דער גאַנצער מאַרק איז מיט לאַנגע, גלייכע גראָזן בעוואַקסן. אַ ווינטעל לויפט דורך און די גראָזן וויגן זיך:

שוין לאַנג איבער'ן מאַרק קיין פוס ניט געטראָטן און די גראָזן בע־וועגן זיך פריי און וואַקסן אַלץ גרעסער און גרעסער...

און אויפ'ן הימעל קומען אָן וואָלקן פון מערב־זייט. שניי־ווייסע וואָלקן מיט ראָזע זוימען און פייערדיגע פרענז:

— דאָס האָבן זיי צו לאַנג אויף דער זון ביי איהר אונטערגאַנג געקוקט...

קומענדיג צו שווימען איבער'ן מאַרק, בלייבן זיי שטעהן און איין וואָלקן וואַרט אויף דעם אַנדערן; נעהמען זיך האַנט ביי האַנט און שטעלן זיך אויס אין איין מחנה, נאָר צווישען זיי קוקן אַרויס שטיקער בלויער הימעל... די וואָלקן זענען הייס און זיי בלאָזען און בלאָזן און ווערן טונקעלער. און אונטען בעוועגען זיך די גראָזן פון דעם ווינט.

... די וואָלקן־שטיקער האָבן זיך שוין אינגאַנצען צוזאַמענגענעהט, ליליען־פאַרביג בעשפריצט, נאָר סטענגעלעך פייער האָבן זיך אַלץ נאָך צווישען זיי געראנצעלט, אָנגעצונדען און פערלאָשען; אָנגעצונדען און פערלאָשען...

... די אַלע וואָלקן־שטיקער האָבן זיך אין איין גרויסען הימעל־געוועב פערוואַנדעלט, און, געקניפּט מיט טונקעל־בלויע און ברוינע שלייפען, לאָזט זיך דאָס געוועב אַלץ נידריגער, נידריגער אַראָב איבער'ן שטעדטעל.

און דאָס גאַנצע שטעדטעל איז אונטער אַ ליליען־בלויע הימעל־חופּה שטעהן געבליבן.

און די גראָזן שאָקלען זיך, סוד'ען זיך, נאָר די טירען און פענסטער זענען געשלאָסען.

פלוצלינג האָט גענומען ציהען אַ נעבעל פון אַלע גאַסען און האָט זיך

ערגעץ, פון ווייטן, האט זיך געטראגן און ליסטען א צופרידענער גע-
לעכטער, וואס איז מיט ווידער-קיל פון מאל ערגעץ געווען: — —

וואס האט געטיט די נאכט צופרידען געלאכט, וואס האט פון טאג זיך בעפרייט און זיין ערט פארנומען. — —

און איך...

און מיר האט זיך דאס הארץ ווי ביי א קינד צעוואריעמט...

איך האב זיך אונטער א בוים אראפגעלאזט און האב וויינען געוואלט.

ם

זומער פארנאכט.

[illegible]

כ'האב מיך אויסגעקערט פון פעלד, וואו כ'האב בעגלייט די זון ביי איהר אונטערגאנג.

כ'בין געגאנגען שטיל דורך א ווייטיג געסעל און געגעבען זיך צום מארק, וואו אין א „קאראגאר" זענען געשטאנען נידעריגע הייזער מיט הויכע בריקלעך און געשטילט זיך איינס צום אנדערען.

אנאנדערהייגע שטילקייט. קיינעם איז ניט צו זעהען, און דאך איז ניט רוהיג...

אלץ איז אנגעשטרענגט פון ערווארטונג. איך קום צו ענדע גאס און בלייב שטעהן. אט, איז דער קיילעכדיגער מארק. אין מיטען — דער קלויס-טער, מיט די קופאלען, וואס ווערן אין די הימלען פערפאלען. די טירען און פענסטער פון די הייזער זענען געשלאסען און ס'איז קיין פוס ניט צו בעמערקען.

מזרח־זייט דורך אַ קליין פענסטערעל אויף דער זייט הימעל אַרויסגעשלייכט און שנעל און פלינק נעהמט זי דורך דעם לאַנגען, טונקעל־בלויען שלייף פון איהר קלייד; זי ציהט די ברעגעס און צעוואַרפט זיי אויף דער ערד אַרום.

די דורכזיכטיגע קלייד פון דער נאכט פאַלט אין טאָל אויף בוים און גראָז: טונקעל־בלוי ווערט אַרום.

די בלויקייט ווערט טיפער; דו שפירסט זי נעהנטער.

די נאַכט האָט שוין איהר גאַנץ קלייד דורך דעם מזרח־הימעל דורכגענומען און האָט דאָס פענסטערל פערמאַכט. איצטער ווינקט זי צום הימעל, ווינקט אין דער שטיל:

„שטערענדלעך, קינדערלעך, קומט אַרויס, קומט אַרויס. — כ׳האָב דאָס טירעלע פערמאַכט, וואו די זון איז אַוועק; קומט אַרויס, קומט אַרויס“...

און די קינדערלעך - שטערענדלעך בעווייזען זיך אין הימעל; ציטערען קינדיש; בעטען זיך צו דער מוטער נאַכט אויפ׳ן שויס. מאַכט די נאכט אַ אַ ברוגז־פנים:

„אויבּען זאָלט איהר מיר זיצען... אויבּען זאָלט איהר מיר זיצען“...

און די שטערענדלעך ציטערען און בעטען זיך צו דער מוטער - נאַכט אויפ׳ן שויס.

*

די נאַכט האָט פונאַנדערגענומען איהרע בלוי־בלויע פליגלען און שאָטענס האָבען זיך אויסגעלעגט אויף דער ערד.

די פליגלען האָבען געפאָכט און געפאָכט און צווישען די בלעטער האָט גענומען רוישען אַ לינד ווינטעלע.

דאָ אױבן באַרג אָבער האָט זיך נאָך אַלץ אַרום אין ליכט געבאָדן.

אױף די װיפּלען פֿון די אַלטע בלעטערדיקע דעמבעס, װאָס זענען געװען צו מערב געװענדעט, האָט געפֿלײצט דאָס ליכט פֿון דער שקיעה: פֿון די בלעטער האָט זיך דאָס ליכט געגאָסן אױף די קרומע צװײַגן און פֿון דאָרט צו דער ערד געפֿאַלן. די טיף־ספּיציקע בלעטער אױף די דעמבעס האָבן אױפֿגעפֿינקלט גרין־גאָלדיק און װערכױכטיק.

כאָן האָט געקענט מײנען, אַ טײל ליכט־שטראַלן האָבן זיך פֿון דער זון אָפּגעריסן און װילן ניט פֿאַרגײען מיט איר אינאײנעם... די שטראַלן האָבן זיך דאָ, אין דעם פֿאַרװאָרפֿענעם װינקל, באַהאַלטן פֿון דער זון — האָבן זיך אָבער אָנגעצונדן פֿון די אַלטע בײמער, בלומען און גראָזן און ליכטיק געװאָרן. האָט עס די זון באַמערקט און זי װינקט צו די שטראַלן, די זאָלן זיך צו איר אומקערן...

און די שטראַלן פֿאָלגן:

אײנער נאָכן אַנדערן שלײכן זײ זיך פֿון די בײמער אַראָפּ: פֿאַרלאָזן די בלעטער, פּלאָנטערן זיך אַרױס פֿון צװישן די גראָזן און גײען נאָך דער זון. און נאָך װײַטער אױסגעצױגן װערט טונקעלער אַרום.

די לעצטע, פֿאַרשפּעטיקטע שטראַלן האָבן זיך אױך אין דער מוטער דערמאָנט און די לאָזן זיך צו מערב — פֿאַרגײען.

און אַלץ אַרום הערבסט זיך אָן פֿאַרבן אין אַ דורכזיכטיקער בלױקײט.

•

עס הערן זיך שױן שטיל די טריט פֿון דער נאַכט:

אין מערב־זײַט האָט זיך די זון אַראָפּגעלאָזן צװישן הימל און ערד, מיט זיך דעם טאָג פֿאַרנומען און דאָרט געװאָלט אָנכאַפּן די נאַכט בײַ איר טונקעלער קלײד — האָט זיך אָבער די נאַכט גאַנץ שנעל אין

צווישען טאָג און נאַכט.

אָוועגד־שטימונג.

ס'איז געווען אין איינעם פון יענע מעלאַנכאָליש־ראָזע זומער פאַרנאַכטען, ווען אַ פרעמד און דאָך נאָהנט געפיהל הויבט אָן דאָס האַרץ צו בעריהרען; ווען אַנ'אונבעקאַנטע האַנט ווינקט צו דיר, דו זאָלסט הינטער'ן שטאָדט אַרויס־עהן דעם טאָג צו בעגלייטען...

אימיצענס טונקעלע אויגען, וואָס אין זיי האָט געשפּילט דער זומער־פאַרנאַכט, האָבען געבלאָנדזשעט אַרום מיר פון אַלע זייטען און געוואונקען:

„הינטער דער שטאָדט זאָלסטו אַרויסגעהן, דאָרט וואַרט אימיצער אויף דיר; שוין לאַנג, דעם גאַנצען זומער, וואַרט דאָרט אימיצער אויף דיר — געה הינטער'ן שטאָדט אַרויס“...

און איך האָב די שטאָדט פערלאָזען.

אויסמיידענדיג די ברייטע גאַסען, דורך הינטערגעסלעך און זייטיגע שטעגען, האָב איך מיר אַרויסגעקליבען צו אַ פריי־בערגיגען פלאַץ, וואָס האָט זיך ווייט, ווייט ביז צום האָריזאָנט געצויגען. וואו־ניט־וואו זענען אין דער דאָזיגער פרייער וועלט אַלטע, קרומע און שטאַרקע דעמבעס געוואַקסען.

*

די שטאָדט־לייט, וואָס האָבען פאַר זיך און פאַר זייערע הייזער אַ פלאַץ אין טאָל אויסגעקליבען, האָבען געקענט מיינען, די זון איז שוין לאַנג פערגאַנגען.

פרייטיק טאג פון נאכט.

יעדער געזעגנט.

נאכט פון ים.

פלאטן בליען א חלום געווען.

פיקטייטער.

פון גליק.

שפיל זי, שפיל זי, פליגן פינגער.

ב) צווישען טאג און נאכט·

און ווען דיך, לינקס ערגיץ פאַרוואָרפן צווישן די ווענט, און דײַנע מידע אויגן בלאָנדזשעט וואַנדערנדיק אויף רעכטס און אויף לינקס...

וועל דיך מײַן רויטן ווײַטער גוטער מאַכען און דעם וועג צו מיר בע-ווײַזען — — — — — — — —

— דאָך איך! —

וועלן דיך פון אַלע עקן וועלט ווײַסע אויפֿדעקן און צו דיר מײַן רויטן פֿאָרטראָגן...

און מײַן רויטן ליגט מײַן מאָרגנדיגער טרוים...

און אין מײַן האַרץ — דער וועג צום נײַעם לעבען! — — - — — —

אויף די פליגלען פון ווינט שיק איך דיר מײַן רויטן:

— דאָך איך!

אויף די פליגלען פון דער נאַכט שיק איך דיר מיין אונרוהיגען רופען:
„וואו ביזטו?" — — — — —

איך וויל דיך צו מיין האַרצען דריקען און מיין לאַנגען וועג פערגעסען...

איך וויל אויפסניי געבאָרען ווערען. אין דיינע אָרעמס וויל מיין נשמה אויפלעבען — — — —

וואו ביזטו? — — —

כ'וויל מיינע שווערע טרוימען פערגעסען — און זעהן אין דיינע אָרעמס אַ ניי לעבען אויף אַ נייער וועלט און נייער ערד...

אין דיינע אָרעמס וויל איך טרוימען פון מיין מאָרגען, וואָס וועט ברענגען רוה צו מיי:ע אונענדליכע יסורים און פיין....

דער גרויסער גאָט וועט אַ מעכטיגען ווינט בעפוילען, ער זאָל די אַלטע הימלען צופיהרען, און איבער דער ערד וועט זיין האַנט אויסשפּרייטען נייע הימלען, און אין זיי וועט ער אַ נייע זון איינפאַסען, זי זאָל לייכטען צו דער ערד — — —

דער גרויסער גאָט וועט מיט זיין אייביגער האַנט צופיהרען אַלע וועגען, אַלע שטעגען, וואָס דער עלענד האָט פאַר די מענשען-קינדער אויסגעטראָטען —

די מעכטיגע האַנט וועט אויסוואָרצלען אַלע פלאַנצען, וואָס זענען אויסגעוואַקסען ביי די זייטען וועגען דורך די טרערענקוואַלען אייביגע מיעדע וואַנדערער — — —

דער גרויסער גאָט וועט מיט זיין האַנט אָנצייכענען אַ נייעם וועג פאַר'ן מענשענס האַרץ, און דער וועג וועט צו זיין ברודערס האַרץ פיהרען — — —

וואַך אויף! — — —

אַ קעלט לױפֿט דורך מײנע אָדערן. מײן בלוט קיהלט. ס׳לײב ציטערט, ציטערט פֿאַר קעלט און שמערצען...

אַ װינט הײבט אָן שטאַרקער צו בלאָזען... איצטער בלאָזט ער שױן פֿון אַלע װײַטען... ס׳װערט אַ בעװעגונג אַרום מיר... און איך שטעה פֿערצײַטיש׳ט און געשמידט צו מײן אָרט און קען מיט קײן גליד ניט ריהרען — — — — — — — — — — — — — — דער װינט װערט נאָך שטאַרקער, און אַרום מיר מישען זיך די נעבלען...

דער װינט פֿערגעהט זיך יאָמערליך. ער רײסט מיך פֿון אַלע װײַטען, און איך קען מיך פֿון מײן אָרט ניט ריהרען...

מײנע אױגען בלאָנדזשען נאָך אַלץ אין דער װײט, װאו די לױה איז פֿער־שװאונדען געװאָרען, און װײט, װײט, אין דער אונענדליכער גרױער, פֿינסטע־רער װײַטקײט — װעה איך נאָך אַלץ דײן געזיכט און דײנע אױגען, װאָס זאָגען מיר גאָר ניט... גאָר ניט... — — — — — — — — —

— — די װינטען אַרום מיר װערען נאָך װילדער. זײ יאָמערן ניט — נאָר שרײען, ליאַרמען מיט יאוש... רײסען מיך בײ אַלע גלידער, איך װעל ניט טרױערן... איך װאַל אױסיאַכען— — — — — — — — — — — — — — — — — און כ׳בין יאָך — — — —

פֿאַרשפּרײט די גרױסע נאַכט אַרום, און פֿון דער נאַכט אַרױס װינקט צו מיר מײן שװעסטער, אומענדליך לאַנגער װעג — — — — —

ב

װאָס בײזטו? — — — —

— מיין האַרץ האָט זיך אײנגאַנצען אויף איין אויגענבליק אָבגעשטעלט...
כ׳האָב מיין אייגענעם איך פערלאָרען — — — — — — — — —
— — — און כ׳זעה: — — — —

טרוקענע הענט, הענט אָהן קערפּער, האַלטען פעסט פּאַר שטאַנגען, אויף וועלכע ס׳ליגט אַנ׳אָפענער אָרון.

און אינ׳ם אָרון דערקען איך דיך ליגענדיג... מיעד איז דיין פּנים, מיעד — — — און אויף דיין שטערן רוהט דער קאַלטער יאוש...

די אויגען אָפען און, שטאַרע און קאַלטע, בליקען זיי צו מיר און זאָגען גאָר ניט... גאָר ניט...

די ליפּען זעוּען פעסט צווישען די ציינער פערדריקט פּאַר טיפע שמערצען און גרויסען פּיין... טרוקענע הענט האַלטען איבער דיר געלע ליכט און בעלייכטען מיט געלע, מיעדע פלאַמען דיין מיעדען פּנים... —

לאַנגזאַם דערווייטערט זיך פון מיר די שוידערהאַפטע לויה, נאָר דיין געזיכט, מערק איך, ווענדט זיך אום, און דיינע שטאַרע קאַלטע אויגען קוקען מיך אָן און זאָגען גאָר ניט, גאָר ניט...

איך שטעה אונבעוועגליך און קוק אָנגעשטרענגט אין דער זייט, וואו אין פוילע נעבלען ווערט די לויה פערשוואונדען. נאָר דיינע שטאַרע, קאַלטע אויגען בלייבען נאָך אַ צייט אַרום מיר, און איך מערק זיי — אָבער זיי זאָגען מיר גאָר ניט. גאָר ניט...

און דער עלענד הויבט אָן מיין לייב צו פרעסען, צו רייסען מיט שאַרפע צוואַנגען.

און די צוואַנגען זענען קאַלט, קאַלט, ווי דער עלענד אַליין...

דער אימפּעט איז געוואַקסן און שווערער געוואָרן. און מען האָט איהם געקענט מיט אַלע גלידער. מיט אַלע חושים פיהלען...

ביים אין ווען. שטיין אין וואָרן — אַלץ האָט דער נעבעל פערשלונגען — — — — —

נאַכט איז געוואָרן — — — — —

און די נאַכט וועהט אויך איצט געלב-גרוי...

די פליגלען פון דער מיטער נאַכט הענגען פויל, שלעפּען זיך איף דער ערד...

פליצלינג האָט געגומען טריפען פון אויבען: קאַלטע, פּוילע גריט-שטיינס פון עפּיס אַ מעכטיגען שטערן האָבען געטריפט און געפאַלען אויף אַלץ אַרום...

מיט קאַלטע גריט-שטיינס האָט זיך די גאַנצע נאַטור בעגאָסען און געוואַשקען — מען וואָל פון איהר האַרצען די שווערע לאַסט אַראָבגענהמען — — — — — — — — — — — — — — — —

פליצלינג האָט זיך דערהערט אַ געוודער פון פליגלען. פויל האָבען זיך די געבילען געגומען בעוועגען. קלעהרען און זיך צוזאַמען-מישען... כ'האָב אָנגעשטרענגט מיינע בליקען. און כ'האָב גאָר ניט געקענט מערקען.

דער פליגעל-געוודער איז אַלץ נעהענטער געוואָרן. כ'האָב שוין געשפּירט, אַ ווינט האָט זיך פאַרביי מיין פּנים דורכגעטראָגען... און אין דעם נעבעל האָבען זיך בעוויזען פלעקען, געלע פייער-פלעקען — — —

די פלעקען זענען אַלץ נעהענטער געוואָרן. קלאָרער געוואָרן. און כ'האָב שוין געקענט מערקען די ליכט — פון וואַנען דאָס פייער האָט זיך אָנגעהויבען — — —

עס וועבט זיך אַרום אונז אַ נעץ פון שאָטען, פון נאַכט-פעדים... פער־באָרגענע הענט וואַרפען אונז ביידען אין נעץ אַריין און טראָגען אונז אַוועק פון האָריזאָנט — — — — — — — — — —

איך פאָרכט מיר צו עפענען מיינע אויגען...

איך פאָרכט מיר אָבצורייסען מיין קאָפּ פון דיין ברוסט... אויף מיר פאַלט אַנ'אימה אָן. איך ווער אין פאָרכט איינגעהילט — — מיין האַרץ וויל צוריסען ווערען... אַ פערבאָרגענער געפיהל רייסט מיך, וועקט מיך, איך זאָל אויפוואַכען, איך זאָל אויפוואַכען — — און כ'האָב אויפגעוואַכט — — —

— — — ס'הערשט ווי פריהער די גרויסע נאַכט, און פון דער נאַכט אַרויס ווינקט צו מיר מיין לאַנגער, אונענדליך לאַנגער וועג...

כה.

מיר האָט געטרוימט אַ שוידערהאַפטער הערבסט —

מיט אַ געלבען, קאַלטען פּנים איז די זון פערזונקען צווישען אַ מחנה פוילע וואָלקענס...

איבער דער ערד האָט זיך דורכגעטראָגען אַ פייכטער פליגעל, און פון אַלע זייטען האָבען גענומען שפּראָצען געלבע גרויע נעבלען...

הימעל און ערד האָבען זיך געצויגען איינער צום אנדערען און מיט אַ בלייערנער פוילקייט געוואָלט זיך צוזאַמענגיסען...

אַלץ אַרום האָט געקניעט אונטער דער שווערער, פייכטער לאַסט. אַלץ אַרום איז צונויפגעפרעסט געוואָרען; דער אָטעם פערשלאָגען פאַר אַנגסט און אומעט...

זיין פנים האט געשיינט דער גליקלעכער שמייכל: וואס ציטערט און לויכטן ביי יעדן דערגרייכונג...

מיך האבן די שטראלן ארויסגעריסן און ארומגעשפינען פון אלע זייטן.... איך בין און א הייליקן פרייד־פארגעניגן געפאנגען געווארן, און כ׳האב געשפירט:

פערדבארגענע הענט נעמען שטיל צוזאמען די ברעגן פון נעץ און הייבן מיך פון מיין ארט ארויף... רייסן מיך אפ פון דער ערד און טראגן מיך צום הייליקן מזרח, צום דערגרייכונג...

די ביזט שטענדיק געבליבן אויסן האריזאנט, טראגנדיג אויסן קאפ דאס ליכט פון אלע יעדליכן און גאנצן לעבן, און האסט געשוארט איף מיין קומען...

און ווען די פערבארגענע הענט האט מיך צו דיר געבראכט, האסטו די פון איינגעלאדן אין מיך און דיינע ארעמס ארייגעכאפט — — — — — — — — — — — — — — — — — איך האב מיין קאפ מיין עלענדן, פערבארגען איף דיין ברוסט און כ׳האב געשפירט — דיין ברוסט האט, ווי דאן, געציטערט... דיינע ארעמס האבן מיך אלץ פעסטער געדריקט צו זיך און כ׳האב געשפירט:

די ביזט האסט אנגעזאגט...

די ביזט האסט זיך ארייגעשלייכט און דערווייטערט זיך, דערווייטערט זיך פון אונז — — — — —

כ׳האב מיין קאפ איף דיין ברוסט פערבארגען — נאר כ׳האב געשפירט מיט אלע מיינע גלידער, מיט מיין גאנצן וועזן:

סייערט פינסטער ארום אונז...

הינטער אונזערע פלייצעס שטייט און טראגט זיך א שפאט־שמייכל...

און פון ביידע זייטען זון, ביי איהרע ראַנדען, האָבען זי פעסט אַ פּאָר הענט געהאַלטען...

דיינע הענט האָב איך דערקענט!

און ווען די זון האָט זיך גענומען אָבטיילען פון האָריזאָנט, האָבען זיך אונטער איהר דיינע לאָקען — דורכזיכטיגע, ליכטיגע שטראַהלען — בעוויזען.

און דיינע הענט האַלטען פעסט פון ביידע זייטען די ראַנדען פון דער זון, און דער אונטערשטער ברעג פון דער זון איז אויף דיין קאָפּ אָנגעשפּאַרט...

און דיין קאָפּ ערהויבט זיך אַלץ שטאָלצער און מעכטיגער אַרויס פון אונטער דער ערד... אָט איז שוין דיין האַלז... דיינע אַקסלען... אָט איז שוין דער גאַנצער ליכטיגער קערפּער.

און דיין לייב האָט זיך אין אַ שטיק מאָרגען-הימעל פערוואַנדעלט...

די זון האָט אַלץ העכער געשטיגען, ביז דיינע טריט האָבען זיך שוין אויפ'ן האָריזאָנט בעמערקט: ביזט אויף די שפּיצען פינגער געשטאַנען און האָסט געוואָלט אַלץ העכער די זון אויפהויבען — — — — — — — —

— — — און דיינע אויגען...

דיינע אויגען, וואָס עס האָט אין זיי געברענט דאָס ליכט פון אַלע וועלטען, האָבען צו מיר געקוקט.

זיי האָבען צו מיר געשמייכעלט...

אין דיינע אויגען איז געלעגען דער גליקליכער אויגענבליק פון אַלע וועלטען, פון אַלע בעשעפענישען אויף דער ערד, ווען זיי טרוימען אַמאָל, און זייער טרוים איז ליכט....

פון דיינע אויגען האָט אַרויסגעוואונקען דער גרויסער וועלט-שעפער; אין

געטאָקעט בלאַסע בענדער. און די גאַנצע פֿינסטערניש איז אַלײן פֿון זיך פֿער־שװאונדן...

די פֿינסטערניש איז אינ'ם בלאַסן שײן פֿערשלינגען געװאָרען...

בלײכער און בלײכער זענען געװאָרען די שטערען — און דעם היכל זענען די אײנציגװײז פֿערשװאונדן... דער היכל האָט זיך צוריק אין זײן פּיטעניס אײנגעוויקעלט...

נאָר אײנער, דער מאָרגענשטערן איז אײפּסנײ געבאָרען געװאָרען: נײע מחנות אָנגעקלינגען. ער האָט אױך אַלע װײסען שטראַהלען געװאָרפֿען, געװאונקען:

„די זון װעט באַלד אױפֿגעהן"...

א לאַנגער, דורכזיכטיג־װײסער װאָלקען, װאָס האָט נאָך פֿון דער נאַכט געהאָנגען, געדרעמעלט איבערן מזרח־האָריזאָנט — האָט פּלוצלינג אָנגעהױבען ראָז צו װערען — און ער האָט זיך אײנגאַנצען גענומען טרינקען אינ'ם גרױסען שטראָם פֿון מאָרגען־ליכט...

און דאָס מאָרגען־ליכט איז דאָס מאָל װײכער און זאַנפֿטער, װי שטענדיג, געװען... כ'האָט ניט געברענט, נאָר געגלעט...

און דער װאָלקען האָט זיך ניט אָנגעצינדן — נאָר אַלײן האָט ער זיך פֿערװאַנדעלט אין א צאַרטען, דורכזיכטיגען, אױף ראָז געפֿאַרבטען שנײ...

א קינדיש־ראָזיגער שמײכעל האָט זיך אױסגעגאָסען אױף דעם גאַנצען מזרח, און פֿון דאָרט האָט זיך דער פֿריהמאָרגען־שמײכעל צושפּרײט און בע־פּלײצט אַלץ, װאָס אַרום היכל און אין היכל... — — — — —

און רעכטען מזרח האָבען זיך די אױסערשטע ברעגען פֿון היכל פֿונאַנ־דערגעצױגען, און פֿרעהליכער און צאַרטער, װי שטענדיג, אױסטראַנצענדיג האָט זיך די זון בעװיזען און אַלץ העכער אַרױסגעשװאומען.

מיין האַרץ הויבט אָן שטילער צו קלאַפּן — און עס ווערט אַלץ ברייטער און ברייטער.

כ'שפּיר:

דינע פינגער — מוטערליכע פינגער, געזאַלבטע מיט בשמים און שמערצן, גלעטען מיך איבער מיין האַרץ, און מיין האַרץ קלאַפּט אַלץ שטילער און שטילער... איך ווער אינגאַנצען אין גוואַלדיגען טרויער-ים דערטרונקען... מיין נשמה אַמפּערט זיך, איהרע פליגלען פאָכען איבער דעם גרויסען ים פון טרויער... — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — כ'וויל, מיין ביטערער טרויער-טרוים זאָל דויערן, אונענדליך דויערן.... נאָר די ווערטער רוישען פון וואַסער אַרויס און וועקען מיך, כ'זאָל ניט טרוימען; כ'זאָל אויפוואַכען...

— — — און כ'בין וואַך:

ס'הערשט די גרויסע נאַכט אַרום, און פון דער נאַכט אַרויס ווינקט צו מיר מיין לאַנגער, אונענדליך לאַנגער וועג...

כד.

מיר האָט געטרוימט:

אויפ'ן שייד-וועג בין איך געזעסען און געוואַרט, ביז די זון וועט אויפגעהן...

בלייכער און בלייכער זענען געוואָרען די שטערען... אַ צאַרטער גרויער פליגעל האָט געוועהט אין לופטען, און פון פליגעל האָבען זיך געשאָטען און

נג.

מיר שרײַבט:

די נאַכט האָט זיך אַראָפּגעלאָזט. און טונקל־בלויע הימל האָבן זיך שטערן בליִען און לײַכטן אַרײַן פֿאַר זיך.

איך שטיי פֿאַר מײַן אײַנגעבויגענער הײם און פֿאַרגעס מיר די טיר אױפֿצומאַכן...

איך קוק אין די פֿינצטערע פֿענצטער און וואַרט, אַז עמיצער וועט דאָרט ליכט אָנצינדן...

דאָס וואַסער אונטער די מיל־רעדער רוישט אַלץ און לאַרעמט...

נאָר אונטער פֿענצטער איך מײַן געזויש פֿון וואַסער ווערטער — ווי זיי וואַלגערן זיך פֿון אַ פֿאַרשלאָגענער ברוסט אַרויסגעריסענע:

.קום מיט מיר, מײַן קינד... וואַרף דײַן אַלטען וועג... מיט כּח וועלן מיר ברעכן... אַלץ אויף אונזער וועג... דורך אַלץ וועט זײַן אַ וועג... און ברייטן לעבן אַרײַן.... — — — —

•

איך קוק מיט אָנגעשטרענגטע אויגן אין די פֿינצטערע פֿענצטער, און מיר דוכט זיך:

די צוויי קלײנע פֿענצטערלעך האָבן זיך אין אַ פּאָר מענטשנס, שוואַרצע, טיף־שוואַרצע אויגן פֿאַרוואַנדלט... און פֿון די אויגן קוקט אַרויס אַ שטומער אומעט און טיפֿער טרויער... די אויגן בעטן בײַ מיר רחמים און זײַ פֿאַר־וואַנדלען זיך אין אַ גרויסן טונקעלען נעץ.

וואו ניט וואו האָט עס זיך פערבערייטערט: מיט געוואַלד פונאַנדער־
גערוקט די ברעגעס, און זיין קול איז נאָך הילכיגער געוואָרען...

וואו איז אָבער די פערוויינטע ווערבע, וואָס איז געשטאַנען איבערגעבויגען איבער׳ן טייכעל?... און דער פויגעל־נעסט, וואָס איז צווישען איהרע צווייגען געווען?

— — — — — איידער כ׳האָב זיך אין וועג אַריין געלאָזען, איז דער נעסט נאָך אין בויען געשטאַנען...

ניטאָ דער בוים. ניטאָ דער נעסט...

אויפ׳ן אָרט פון דער פערוויינטער ווערבע איז נאָך אַ טאָל צו דערקענען:

דער ווינט האָט איהר מיט די וואָרצלען אויסגעקערט...

איהר אָרט איז מיט גראָז פערוואַקסען...

וואו איז אָבער דער נעסט אַהינגעקומען?...

וואוהין זענען די פויגעל פערפלויגען?..

בלאָנדזשען זיי אויך אום, זינט דער ווינד האָט זייער נעסט צופיהרט?...

— — — — — דערנידערט שטעהט [illegible]ן היים. דאָס הייזעל אין אַ זייט געבויגען. דורך די פענסטער קוקט אַרויס אַ עלענדע לערקייט.

ס׳רוישט דאָס וואַסער אונטער די מיל־רעדער... נאָר זיי, די רעדער, דרעהען זיך ניט. זיי וואַרטען אויף זייער אַלטען מייסטער, ער זאָל זיי אַ בעפעהל געבען. זייער מייסטער אָבער ליגט שוין לאַנג אין דער ערד בעהאַלטען, נאָר זיין נשמה קומט זיך באָדען אין שטראָם, וואָס רייסט זיך פון אונטער די מיל־רעדער אַרויס...

און ווי אַמאָל רוישט דאָס וואַסער אונטער די רעדער...

עס רוישט ניט, נאָר עס שרייט, עס בייזערט זיך. אַ שוים טרעט אַרויס פאַר צאָרן אויף זיין פנים. מען האָט איהם זיין וועג פערשטעלט...

מען לאָזט איהם ניט פריי אויפ׳ן וועג צום ברייטען ים אַרויס... — — —

הימל און ערד, וואַסער און שטערן!
זאָל זיך איבער רייסן טראָגן פֿון וועלט צו וועלט, פֿון אייביקייט ביז אייביקייט:
„ווײַז צו די קינדער, ווען דער פֿאָטער האָט פֿערלאָזן!...
און ווײַז צו דעם פֿאָטער, וואָס האָט זײַנע קינדער פֿערוואָרפֿן! — — —
ווײַז צו דעם פֿאָטער, וואָס האָט זײַנע קינדער פֿערגעסן!" — — — —

כב.

מיר טרוימט:

מײַן לאַנגער און שווערער טאָג איז פֿאַרבײַ, און ווידער האָב איך מײַן היים געפֿונען...

ווידער דערקען איך מײַנע בעקאַנטע גרינע לאָנקעס, און איבער זיי לאָזן זיך ווײַטער אַראָב די בערגלען פֿון אַלטע היגלען...

פֿאַרנאַכט. די זון נידערט אַראָב צו מערב־זײַט. און איבער דער פֿון וואַכן וואָלקן, געשטרײַפֿט אין פּורפּור־בענדער. אויפֿן האָריזאָנט שטייען ביימער, פֿערכאַפּט אין אַ גאַנץ פֿון הייליגער פּאַראַכס, און זיי ציהען זיך מיט ווײַטע צווײַגן צו דער פֿערגעהענדער זון:

די ווילן מיט איהר אײַנאײַנעם פֿערגעהן...

ווידער דערקען איך מײַן מײַכל. עס שלענגעלט זיך, ווי אַ באַל, צווישן זײַנע בעגרינטע ברעגעס. די צײַט האָט איהם ניט פֿערעלטערט, און זײַן לעבען און לויטס איז נאָך שטאַרקער געוואָרען...

פערגעהט — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — בעווייזט זיך די לבנה, בעגלייט פון איהרע שטערען־קינדער; זוכט און בעגעהרט איהר פאָטער צו זעהן; זוכט אין דער פינסטערער נאַכט אַרום...

געהט ווידער אויף די זון, די לבנה מיט די שטערען ווערען בלאַס פאַר שמערצען, און פערגעהען — — — — — — — — — — — — —

— — — — — ס׳בליהט אויף בוים און בלום, ציהען זיך, ווינקען קינדיש צום הימעל אַרויף; ציהען זייערע צווייגען אויף אַלע זייטען און לעכצען: ס׳איז זיי אָהן פאָטער ענג... ווערען זיי מיעד בענקענדיג און פערוועלקען —

— — — — — ס׳פליסט דאָס וואַסער צווישען די בערג, איילט און רייסט זיך און ווייס קיין רוה ניט; שטראָמט צום ים, צו דער מאַמען אויפ׳ן ברוסט דעם פאָטער צו געפינען...

און ווערט אָהן שפור פערשוואונדען — — — — — — — — — — —

— — — — — עס רעגט זיך דער גאַנצער ים פאַר וועהטאָג. ער שיקט זיינע כוואַליעס אויף אַלע זייטען אויסקוקען דעם ערשטען שעפער, וואָס האָט לעבען געגעבען, וואָס האָט אַ האַרץ געגעבען...

אומזיסט, זיי קערען זיך צוריק ניט אום — — — — — — — — —

— — — — — ס׳רייסט זיך דער שטורעם אַרויס פון צווישען די פעלזען: ס׳האָט זיך א־הם זיין פאָטער גע׳חלום׳ט. ער טראָגט זיך דורך מיט יאָמער איבער דער גאַנצער ערד, פייפט מיט שפאָט און גאַל צום הימעל.

און פערבאָרגט זיך פאַר וועהטאָג, פאַר צאָרן צוריק אין פינסטערן העל — — — — — — —

שטיל — — — שטיל — — — — שטיל — — — — —

— — — זאָל די שטילקייט צושטערט ווערען!

װאָלט מײַן שטים צעשלאָגן װערן, װי מײַן האַרץ, אָן די שפּיצן פֿון די האַרטע פֿעלדז — — —

װאָלט מײַן שטים פֿאַרלױרן װערן אין לופֿטן, װי די פֿלאַמען, װאָס רײַסן זיך װילד פֿון ברענענדיקן באַרג אַרױס — — — — —

איך װעל רופֿן — — —

הערסט, אײַער הימל און ערד, באַרג און טאָל!... הערסט, אײַער בײמער, בלומען, שטערן און װאַסער!... מײַן װעהקלאָג איז אַ שװערער.

— אײַערע שמערצן װעגן מײַנע...

כּסדר אין האַרצן דעם שװערן, ביטערן זיך, װאָס נאָגט און פֿרעסט אײַך אַלעמען אַרום מיר....

װאָלט אַ שטורעם אױסברעכן — װעל איך אין אים פֿאַרלױרן װערן — — —

װעט אַ קללה אױסברעכן — װעל איך איבער בעטן זײַן...

װעט זיך אַ מדינגער שטראָם טרערן פֿון הױכן הימל אַרױסרײַסן — דאַן װעט מײַן האַרץ אױך מיט אײַך װײנען און פֿאַרגײען מיט אײַך אינאײנעם אײַך איבער... אײַך איבער... — — — —

און ביז לעצטן װעט די זון פֿאַר שמערצן שװאַרץ װערן, זי װעט זיך מיט גבֿורה פֿון הימל אַרױסרײַסן און שלײַדערן זיך אין פֿינסטערן העל אַרײַן... — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — ס׳האָט דער גרױסער װעלט־פֿעטער און זײַנע קינדער פֿאַרגעסן און אַלץ איך העכער געלאָזן... און אַלץ אַרום בענקט און פֿאַרגײט... רײַסט זיך און פֿאַרבליט — ס׳קאָן אָהן פֿאָטערס ברכה ניט לעבן...

פֿינצטער איך די זון; בלאָנדזשעט דורך דעם הימל, װאַרפֿט בליקן, פֿײַער־בליקן איך אַלע זײַטן, זוכט איר פֿאָטער אין אַלע װינקעלעך — און

זאָל איך מיין האַרץ צערייסען און מיט מיינע פיס זיינע שטיקער צעטרעטען?....

שטיל — — — — שטיל — — — שטיל — — — —

*

וואַרט עס ניט די גאַנצע נאַטור אָנגעשטרענגט, איך זאָל פאַר איהר מיין ביטער האַרץ אויסגיסען?...

וואַרט עס ניט די זון איבער מיין קאָפּ — זי וויל דעם וואַנדערער אויסהערען?...

אונרוהיגע שטילקייט! —

מיר צושפּרינגט מיין האַרץ אויף שטיקער!.. איך שפּיר דעם גרויסען סוד, וואָס די נאַטור טראָגט אין איהר טיפעניש און פאַרכט איהם אויסצודערצעהלען... זי קען איהם מעהר ניט איינהאַלטען —

באַלד וועט אַ שטורעם אויסברעכען, און אַלץ וועט אין שטורעם אויסדערצעהלט ווערען — — —

די נאַטור וועט איהר סוד אויסוויינען — — און אפשר וועט זיך גאָר אַ קללה פון איהר ברוסט אַרויסרייסען:

„פערגליווערט זאָל ווערען דאָס גאַנצע לעבען!"....

שטיל — — — שטיל — — — שטיל — — — —

ווי זאָל איך דעם גרויזאמען סוד פערנעהמען?...

איך וועל די אונרוהיגע שטילקייט שטערען —

הערט! — — — הערט! — — — הערט! — — — —

זאָל מיין שטים געשליידערט ווערען פון באַרג צו באַרג, פון טאָל צו טאָל, און קיין רוה ניט געפינען...

דאָרום איז מיר ווײנען אזוי פרעמד...
דאָרום זענען מיר טרערן אזוי ווידריג — — — —
— דאָרום איז מיר לאַכן אזוי טײַער — — — —
דאָרום הער איך אין יעדעס לאַכן גסיסה־קלאַנגען — — —
— און אין מײַן לאַכן׳ — — — — —
און, איך דאַרף דאָך קײן מאָל ניט... קײן מאָל ניט — — — — — —

כא.

איך שטעה אויפֿן מיטן וועג — — —

איבער מיר, אין רעכטן מיטן היכל ברענט די זון גלוט רויט און שטראַמען פֿײַער פּלײצן פֿון איהר, גיסן זיך איבער מײַן קאָפּ. שלאָגען זיך גלײַך אין מײַן האַרצן אַרײַן. זײ פֿאַלן אויף די פֿליגלען פֿון מײַן נשמה, און שטיל. און שטיל צינדען זיך אָן ארום מיר די ווילדע גיהנום פֿלאַמען — —

וואָס בעדײַט אָבער די טײַטע שטילקײט, וואָס הערשט ארום מיר? — — —

די ערד אונטער מײַנע פֿיס האָט דעם אָטעם אײַנגעהאַלטען. נאָר כ׳שפּיר, ווי ס׳רעגט זיך דער פֿײַער אין איהר טיפֿענישן... אַלץ קוקט צו מיר. פֿון אַלע זײַטן פֿאַלן אויף מיר שטומע בליקן. און כ׳ווייס ניט, וואוהין כ׳זאָל מײַנע אויגן ווענדען... וואוהין כ׳זאָל מײַן גאַנצען וועזען אָבקעהרען...

די שטומע בליקן ווערען שווערער. זיי בעלאַסטיגען מיך. זיי נידערען די שאַרפֿע שפּיזען אין מײַן לײַב אַרײַן. —

וואָל איך מײַנע אויגן פֿערמאַכען!... וואָל איך מײַנע אויגען פֿון ווײַטער בעהעלטעניש ארויסרײַסען און פֿערשלײַדערען פֿון זיך!...

— — — — — פאר אַנגסט און יסורים האָט זיך די ערד אויפגע־דרעהט און אַיינגעשרומפּען און בעדעקט געוואָרען אויף אייביג מיט באַרג און מיט טאָל“ — — — — — — — — — — — — — —

כ.

— — — דורך מיין האַרצען ציהען קלאַנגען פון אַ גאַנץ אַלטען ליעד. די קלאַנגען זענען געהאַנגען און געציטערט איבער מיין וויג־בעט... זיי האָבען צו מיר דאַן געוואונקען און דערצעהלט, אַז אין וועג וועל איך מיינע טעג, מיינע נעכט פערברענגען...

מיין ביטערער מזל האָט מיך צו יונג פון מיין וויג אַרויסגעריסען, נאָך איידער כ׳האָב פערשטאַנען דעם בעדייט פון אַזוינע קלאַנגען...

מיט יעדען מענשען־קינד ווערט זיין מלאך געבאָרען און דער מלאך וואַקסט אין איינעם מיט זיין פּאָר. מיין מלאך, מיין בעגלייטער איז אַ זינגער געווען און זינגענדיג האָט ער מיר דאָס שלימסטע, דאָס ביטערסטע פערטרויט.

זיין געזאַנג איז בלויז האַרמאָניען געווען און אין יעדען קלאַנג האָט ער אַ טראָפּען גיפט געטריפט...

מיין מלאך האָט זינגען געקאָנט און זיינע ליעדער האָב איך בעצוואונגען נאָך איידער כ׳האָב זייער בעדייט געוואוסט — — — — — — — — —

— — — — — — — איך דערקען דאָס אַלטע ליעד!

עס האָט זיך מיט מיין יוגענד אין איינעם געוועבט און אין איהם שפּיגעלט זיך אָב מיין גאַנצע קינדהייט...

מיין געוויין האָט זיך אויך אין געזאַנג פערוואַנדעלט....

נעדרים — בליץ מיט נעוואַנג · האַרמאָניען האָט די איזער ליב פאַר׳ן גרויסען פענסטער אײַנגעטאָכטן און גלײַך מיט׳ן מאָרגען · שטערן האָט זיך וואָס ליב· געוואַנג אָנגעקרייבן!

עס האָבן געזונגען די היכלען די בלײַ. עס האָבן געזונגען די פער· געהענגטע שטערן.

דער גרויסער היכל האָט זיך פון דער ערד אײַפגעהויבן און מיט׳ן היכל פאַראײַניקט —

„קוק אַב פון דײַן שטערן דעם גרויסן זינד, וואָס דײַנע עלטערן האָבן מיט ווײַטע קרבנות געבראַכט אויף דער ערד...

מיט פליס און מיט בלוט האָבן זיי געוואָלט דינען ווײַער נײַעם גאָט און מיט ווײַטע מזבחות האָבן זיי די מוטער־ערד בעלעסטיגט...

אין יענעם ס׳איז צום ערשטן מאָל. און גאָטס נאָכען. אײַז׳ן ברויט פון דער מוטער־ערד ווינדיגעס בלוט פאַרגאָסן געוואָרן. איז שײַן אַלץ פאַרבײַ געווען...

ווען די מוטער־ערד האָט צום ערשטן מאָל בלוט דערשפירט, האָט זי צום היכל מיט פײַער און שטײַנער געשפּיגן. ס׳איז פינסטער געוואָרן און מיט שטעכיל און האָגל האָט דער היכל געדרעגנט.

מיט־שרעק און קרעכצן האָבן דעם גאַנצן ווים אָנגעפילט...

ס׳האָבן זיך די ביימער פאַר פחד געקליבן און געטוליעט אײַנער צום אַנדערן און איך אײַביג ועגען זיי אין וועלדער פאַרבליבן.

און אין די וועלדער ועגען די פייגלען פאַרפלויגן... ס׳זענען דעם אָדלער פאַר שרעק נעגעל אײַנגעדראַקטן — בלוט האָט פאַרגאָסן דעם לײַב דײַנע אויגן... — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

אינ׳ם טאָל איז אין בענקען אַלץ פערנעבעלט... עס בענקט דער טאָל צום הויכען באַרג אַרויף; אין דעם מענשענס בענקען ליגען די געטער פער־שיכור׳ט...

יט.

פאַר׳ן זונאויפגאַנג האָט מיין אויער פערנומען:

„מעק אָב פון דיין שטערן, אָרימער וואַנדערער, די זינד פון דיינע אַמאָליגע עלטערן, איידער דו ווילסט דעם באַרג איבערשטייגען... מעק אָב פון דיין שטערן די זינד, וואָס דער ערשטער מענש האָט בעגאַנגען און אויף דיין פנים איז ער מיט דער אייביגער האַנד אויסגעקריצט...

ניט קיין באַרג און ניט קיין טאָל האָט די ערד פערמאָגט.

און פון מזרח ביז מערב, פון צפון ביז דרום האָט יעדע בעשעפעניס גע־בליקט דורכאויס.

ס׳איז ניט געווען בעזונדערע גן־עדן׳ס, פאַר וועלכע ס׳זאָל הענגען אַ פייערדיגע שווערד – אַלץ האָט געבליהט, אין לויטערקייט געהילט; די גאַנצע ערד איז אַ גן־עדן־געווען...

טעפּיכער, פון הדסים און ליליען געפלאָכטען, האָבען געהילט און גע־צירט די מוטער ערד... שטיפענדיג האָט זיך דורכגע׳גנב׳עט דורך די גרינע פלאַנצען דער לויטערער קוואַל, בעזוימט און בעפוצט מיט צאַרטע בליטען. און אין זיינע גערונצעלטע וואַסער־כוואַליעס האָט דאָס מאָרגען־ליכט גע־שפילט און געציטערט...

ניט מיט קרבנות פון קעלבער און רינדער האָט די נאַטור איהר בורא

אין דערקען מיינע פריט; זיי האבען די ווינטען ניט פערטראגען. איך וויל זיך ארויסקלייבען צום בארג און אויסן וועג וועל איך וועקען די האלב־פערפרוירענע, האלב־געשטארבענע געטער...

האנדערטער האבען אייך, געטער, פון זייער הארצען ארויסגעריסען און דאס פון זיך פערשלייערט...

אין אמער איז צו שיאך געווען דער אלטער גאט פאר די מענשען־קינדער דעם בערג־וועג ווירקליכמאכען אין פארן ארויסשטייגען האבען זיי זיך נייע געטער געזוכט...

ווער וועמען האט פערלאזען און ווער אהן וועמען איז פאר דער צייט געפאלען? וואס מיר!

ארימע געטער!

איך אייערע שטיינערנע געזיכטער שפילט א קינדערישער שמייכעל... צי פרייסט איהר ניט פון אייער ארויסשטעהן?...

צי פרייסט איהר ניט פון דער צייט, ווען יעדערער פון אייך האט איבער א נשמה געציטערט?... ווען יעדערער פון אייך האט אין זיין הארצענס בית־המקדש געוואוינט?...

ארימע געטער!

איהר האט די מענשען־קינדער געלערענט אייך בערג צו שטייגען. און דארט אויבען האט נאר אנ׳אנדער גאט זיינע הענט אויסגעשטרעקט און צייארט אייך די קינדער פון טאל...

ארימע געטער!

צווישען מיט די בענקענדע הערצער האט איהר זיך געבראכען און אין אייער בית־המקדש האט זיך דאס ליכט פערלאשען — — — — — — — — — — — — — — — — פון בארג ביז בארג ציהט זיך דער טאל.

וועסטו דיין גאַנצען ווענען אין מיין נשמה אָבשפּיגלען?...

*

איך האָב געזעהן אַ קינד, וואָס איז צום קוואַל געגאַנגען, דאָרט וואַסער שעפּען און דער מוטער׳ס דורשט צו לעשען.

דאָס קינד האָט אין קוואַל דאָס אייגען געזיכט דערזעהן און צושראָקען אַ ציטער געגעבען — און דער קרוג האָט זיך פון זיין האַנד אַרויסגעגליטשט און אין קוואַל אַריינגעפאַלען.

און אַז דאָס וואַסער אין קוואַל האָט זיך בערוהיגט, האָט דאָס קינד ביים אייגענעם שאָטען אין וואַסער-שפּיגעל געבעטען, ער זאָל דעם קרוג אַרויסדערלאַנגען, וואַסער אָנשעפּען, דער מוטער׳ס דורשט צו לעשען — און וויינען אָנגעהויבען.

און אַז די מוטער איז צום קוואַל געקומען, בעגעהרט צו וויסען, פאַר וואָס איהר קינד וויינט, —

האָט דאָס קינד געענטפערט:

— איך וויל נאָך אַזאַ שוועסטער׳ל האָבען, ווי דאָס וואָס איז אין קוואַל פערבאָרגען —

— — — און אויך דער וואַסער-קוואַל האָט אין מיין האַרצען אַנ׳אָרט געפונען און דאָס קינדערשע געוויין קלינגט אין מיינע אויערען...

יח.

ווידער מיין אַלטער בעקאַנטער וועג!

האָסט מײַן האַרץ אױסגעװעקעלט דײַן װעזן דאָרט אָבצושפּיגלען – און װי װאָל איך עס פֿאַרטראָגן ?...

די זון גײט אױף און די זון פֿאַרגײט ; דער טאָג גײט אַװעק און די נאַכט קומט אָן –

און פֿאַר דעם אַלעמען װאָל איך מײַן האַרץ עפֿענען ;

דו קענסט איך דער ערד דעם זומער מיט דעם װינטער, דעם פֿריהלינג מיט דעם הערבסט אײַנגײַעס ניט בעזעצען – און איך האָב פֿאַר זײ אַלעמען מײַן האַרץ אױפֿגעעפֿענט...

און די װאָלקען װען די לײַטרן מחנית, מחנית און בעלאַגערען דעם װעג צװישן הימל און ערד – פֿון איך פֿאַר די זונען־שטראַהלען אַ װעג מאַכען און צו זיך אין האַרצען אַרײַנגעהמען...

װאָל מײַן נשמה זײַן װי דער שטראַהל, װאָס באָדט זיך אין דעם טױ־טראָפּען אױף די גראָזען־שפּיצען און געבױרען איז ער פֿון דער זון אַלײן –

װאָל מײַן נשמה זײַן װי דער רעגען נאָך אַ הײסען זומער־טאָג, װאָס פֿרישט און בעפֿרוכפּערט װאַלד און פֿעלד, װאַנג און בלום...

און איך בין דעם שטורם, װאָס פֿאַרן רעגען, אײַך און מײַן האַרצען אײַנגעהמען...

די פֿינסטערע װאָלקען מיט װײַסע פֿײַערדיגע בליצען – װאָס בעדאַרפֿען די פֿון מײַן האַרצען !

װאָל װײַטער פֿײַער װעהען אין דער װיסטע, דאָרט װאו שלאַנגען האָבען װײַטער רוה – – –

האָסטו פֿאַר דער בײזער שלאַנג בײַ מיר אין האַרצען אַ נעסט אײַנגע־בױט...

און אַזוי געהט עס דאָס שפּיעלען פון פריהלינג און הערבסט, פון בע־
נייען און אָבלעבען?...

*

איך האָב געזעהן בוימער שוין אויף דער ערד ליגענדיג, נידריג ביים
שטאַם אָבגעהאַקט — און די צווייגען אויף זייערע קרוינען האָבען נאָך אין בלי־
הען געהאַלטען... און אויף זיי האָט דאָס ליכט פון דער אויפגעהענדער זון
געשפּילט.

און אויף זיי האָט נאָך דאָס ליכט פון דער שקיעה געלויערט...

איך האָב געזעהן וויינענדיגע ווערבעס, ווען מען האָט זייער קרוין אַראָב־
געהאַקט, די צווייגען פערטיליגט, פון דער ערד אָבגעשניטען און צום וועג
אַרויסגעוואָרפען — און דער לעבענסלוסט האָט זיך אונטער זייער הויט גערעגט:
צווייגען נייע האָבען פון אַלע זייטען געשפּראָצט און צום לעבען גע־
גלוסט...

אָ, איהר ווערבעס פערוויינטע און אַייערע צווייגען, וואָס רינגלען אַייך
אַרום! אויך אַייך האָט מען געהייסען פיהלען דעם סוד פון לעבען און טויט
און זיין בעשייד ניט צו וויסען.

אָ, איהר צווייגען יונגע, אויף דעם בוים דעם אויסגעוואָרצעלטען; אויך
איהר מוזט פונ׳ם לעבען חלום׳ען — ביי דער טויטער מוטער אויפ׳ן ברוסט...
אויך איהר מוזט פונ׳ם לעבען חלום׳ען און זיין בעשייד ניט צו וויסען...

*

גאָט דו שטאַרקער, גאָט דו מיינער!

ווער ווייסט זיין שטערבען און פערשטעהט זיין ווילען!
ער רייסט אין שטורעם און שאַלט אין זיין פאַלען. —
די ליכט איז זיין וואַסער-אָבקלאַנג;
אָדער שמערצען איז זיין גורל!

און זיין וועג איז צום מיטען טאָל; זיין וועג איז צום פינסטערען אָבגרונד..

איך די זון שטיקס און איהם באָדען איהרע לייטערע שטראַהלען. ברעכט די דער שטראָם און ווינע אָרעמס און צוריק צו דער זון איז דער וועג פער-לאָרען...

איך האָב דעם ים געזעהן און זיין רוהען;

איך האָב איהם געזעהן אין ווילדען שטורם: און ווען ס'רייסט זיך זיין ברוסט פאר יעהמאָג איך שטיקער – האָב איך ווינע שמערצען געפיהלט – אָבער האָט איז דער יעהמאָג. דאָס דריקט אונז ביידען. און דער שווערער חלום, האָט רייסט איבער ביידענס האַרץ!

איך האָב געזעהן די ערד אין פריהלינג. ווען הייך האָט זיך איהר פרוכטבאַרע ברוסט בעוועגט און צו די שטראַהלען פון דער זון געגאָסט: מיט דער פריהלינגס-נאַכט זיך אינטאַרעמט און פערטרויט איהר דעם סוד פון איהר זיין, פערטרויט דעם סוד פון איהר בליהען. —

און איך האָב די מיטער-ערד געזעהן. ווען איהר פנים איז פערוועלקט געווען, איהר שטיקיס ענטרינען: ווען איהר וועגען געשטאַנען מחנות גרויע נאַרבען פון געשניטענע תבואות און איבער די האָט געפייפט דער ווינט און געשמיסען דער פערשייטער רעגען. — — —

— — — איז רען דער הייטער המער געווען בלויז דער שענער בלו-פען-מאַנטעל, אונטער וועלכען דער טוט האָט זיין פנים בעהאַלטען!

איך בין ביים שטילען וואַסער אויסגעוואַקסען און דער בלויער הימעל איז געווען דער צעלט מיינער.

איך האָב געבענשט די הערבסט - וואָלקענס ביי זייער פאַרבייגעהן.

איך האָב געבענשט די פריהלינגס - וואָלקענס ביי זייער אָנקומען.

ביז צום אָרט, וואו די הימלען נידערען אַראָב, האָט צו מיר געהערט און איבער אַלע שטערען האָט מיין בליק געוועלטיגט.

איך בין קינדווייז קעניג געווען און מיין ווילען האָט פריי איבער מיין געדאַנק געהערשט.

פאַר מיר האָט די זון ביי טאָג דער נאַטור בעדינט.

פאַר מיר האָט די לבנה ביינאַכט שטראַהלען געשפונען.

פאַר מיר האָט דער ווינט פון אַלע עקען וועלט גרוסען געבראַכט.

פאַר מיר האָט דער רעגען געטריפט, מיינע בלומען-בייטען פייכט צו מאַכען.

פאַר מיר האָט די צייט איהר ליד געזונגען און אין דעם ליד האָבען גע-קלונגען די טענער, מיט וועלכע די נאַטור האָט בעגריסט איהר גרויסען שעפער ביים ערשטען זון-אויפגאַנג...

שטעה אויף, מיין יוגענד!

וואַך אויף, מיין קינדהייטס - טרוים, און פערנעהם מיין האַרץ!...

יז.

עס פאַלט דער וואַסער-שטראָם פון הויכען באַרג אַראָב — דורך וואָלקען איז זיין וועג. —

פאַר גליק איז די שטוב געװען און פאַר גליק האָט זיך דער שטראָם טרערן פון אידר נשמה אַרױסגעריסן — — —

— — — און װען בײַ אונז אין ענגען. נאָכן שטיבעל איז פינסטער געװאָרן, האָב איך שטיל געזאָגט:

מאַמע, איך װאָלט שוין װעלן צוריק אַהײם פאָהרען. — — — —

און כ'האָב דערשפירט, פּיראַדינגס בין איך בגאַנגען. כ'האָב אַלעבען חרוב געמאַכט.

כ'האָב אַ מוטערליך האַרץ איבערגעבראָכן...

און כ'האָב דערהערט מײַן מוטער'ס קול, ער האָט קינדיש געציטערט:

װאו איז דײַן הײם, מײַן קינד?...

— — — — — — — — — — — — — — — —

אַך, „װאו איז מײַן הײם"?

מײַן הײם איז פּערזאָנעלי'ס אײַנאײַנעם מיט מײַן פינסטערען מזל און איך קען מײַן װנד פון זיך ניט אָבװאַשען.

מײַן מוטער איז פאַר מוטערליכע ליבע געשטאָרבן און איך װאַנדעל אַרום עלענד און האָב ניט װער ס'זאָל מיר מײַנע שװערע װנד פערגעבען...

ג.

װאו ביסטו?...

איך װיל פון די פערגאַנגענע טעג צוריק מײַן קינדהײט אַרױסרופען און די װעט מיר צוריק ברענגען מײַן קינדערשען שמײכעל.

טו.

וואו ביזטו?

מיינע אויגען זוכען דיך הילפלאָז אין דער פינסטערניש.

איך וויל פאַר דיינע פיס פאַלען און מיין גרויס זינד פאַר דיר אויסדער־צעהלען.

כ׳וועל זיך פאַר דיר מתודה זיין.

און אויב אין דיר קלאַפּט אַ מוטערליך האַרץ, זאָל עס מיר מוחל זיין, זאָל עס מיך בּעשטראָפען — אַלץ וועל איך מיט ליבּע פערנעהמען, נאָר די שווערע לאַסט פון מיין נשמה אַראָבּוואַרפען.

זאָל דיין האַרץ מיך פערנעהמען...

איך האָבּ אַמאָל אַ מאַמען געהאַט.

שטענדיג האָט פון איהר האַרצען אַ קוואַל פון ליבּע געשאָסען, נאָר זי איז פון הונגער געשטאָרבּען.

ניין. ניט פון הונגער...

זי האָט פאַר דער עלטער מורא געהאַט...

אַך ניין. —

זי איז פאַר ליבּע צו איהרע קינדער געשטאָרבּען.

און א מאָל, אין מיין לאַנגען אומוואַנדערן, האָט זיך פּלוצלינג צו מיר איהר שטים דערטראָגען.

דאָס האָט איהר האַרץ פאַר מוטערליכע ליבּע געשריען. — — —

איך בּין צו איהר געקומען, אין איהרע אָרעמס געפאַלען.

זי האָט מיך מיט אַ שטראָם הייסע טרערען בּעגאָסען, אָבּער קיין וואָרט האָבּען מיר איהרע ליפּען געזאגט:

געװײנען פֿאַרװאַרטעניש די געלעבטע. װאָס דאַרף אָנקוקען אױף די פֿליגלען פֿונ׳ם פֿריהלינג...

— — — און אפשר איז ד׳ עס אלײן געװען און איהר װינגען פֿער-ליבט. אלײן און איהר אײגענער פֿעלאָריע געפֿאַנגען...

און איך בין געװעסען און אױף דיר געװאַרט:

א חלום האָט מיר פֿערטרױט, דו װעסט די נאַכט אין דעם װאַלד זײן.

און װײנענדיג איבערגעגעבען מײן אײגענעם טרױם

און צוהערענדיג זיך צום קלאַפּען פֿון מײן אײגענעם הארצען. האָב איך דערשפירט א האַנט אױפ׳ן אַקסעל...

כ׳האָב מײן קאָפּ אױף די קניע פֿערבאָרגען.

א טריקענע האַנט פֿון אַנ׳אַלטען מאַן איז עס געװען.

און אפשר איז עס די האַנט פֿון דער עלטער געװען!..

איך האָב א קאַלטען הויך איבער מײן קאָפּ דערשפירט און מײן אױער האָט פֿערנומען דאָס שעפּטשען פֿון קאַלטע, אַלטע ליפּען:

„מײן ניט, מײן קינד, די שטערען װעגען אױך שען... זײ האָבען אױך איבעריג דײן לעבען פֿערכישופֿט, װײל אונענדליך הײס װעגען שטערען פֿון דיר.

װאַרט הײס. אױף די שטערען װעלטען, װעצען אױזעלכע אָריכע און עלענדע װי דו און רײסען װײטערע בליקען פֿון אונזער ערד ניט אָב. װאָס לײכט פֿאַר די װי פֿײנערער װעגען אין דער אונענדליכער הײסקײט."...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

די נאַכטיגאַל האָט די װערטער געהערט און איהר געטרילער האָט מיט געװײן געקלונגען...

מוטערליך האָט יענע נאַכט געוואַרעמט און געטוליעט צו זיך.

יעדער בוים האָט זיך מיט דער נאַכט צונויפגעגאָסען און ס'איז געווען שווער אָבצוטיילען די בוימער פון דער מוטער-נאַכט.

די צווייגען פון די בעגרינטע פריהלינגס-בעראָזען האָבען אויסגעזעהן, ווי טונקעל-גרינע לאָקען פון דער מוטער-נאַכט.

אין די לאָקען, צוזאַמענגעוועבט מיט פריהלינגס-שאָטענס, האָבען זיך געצויגען אויסגעשפרייט אויף דער גאַנצער גרינער ערד...

פריהלינגס-מלאכים האָבען געאַיילט יעדע וויילע דורכ'ן וואַלד, בעדינענ-דיג די ליבע נאַטור אין איהר פריהען פריהלינג. און דער ווינט פון זייערע פליגלען האָט בעוועגט די לאָקען פון דער מוטער-נאַכט.

אַלץ אַרום האָט געדרעמעלט; ס'האָט זיך נאָך געלאָזט הערען דאָס האַס-טיגע קלאַפּען פונ'ם פריהלינגס-האַרץ. — —

און אפשר איז אַלץ אַרום וואַך געווען, געטרוימט מיט אָפענע אויגען וועגען דעם ערשטען פריהלינגס-בליץ, וואָס וועט דורך פייער בעפעהלען:

— זומער זאָל זיין!

אַזוי בין איך וואַך געווען אין די נאַכטיגאַל איז אויך געווען וואַך.

איך האָב זי ניט געקענט מערקען. אונטער די פליגלען פון דער נאַכט האָט זי זיך בעהאַלטען און פון דאָרט אַרויסגעטרילערט.

העלער און שטאַרקער האָט דאָס מאָל די נאַכטיגאַל-שטימע געקלונגען.

נאָכ'ן שטילשווייגען האָט זיך דאָס געזאַנג ווי פון אַ פריש האַרץ אַרויס-געריסען:

אין דעם נאַכטיגאַל-האַרצען האָט זיך אַ פרישער געזאַנגען-קוואַל אויפ-געריסען...

און אפשר האָט עס איהר האַרץ דאַן דאָס אייגענע וואָס איך געשפירט:

חלומות מײַנע, קינדער מײַנע...

יג.

נאָך לאַנג וועלן די שטערן דאָרט אויבן און די ווײַסע הימלען ברע־נען אין שטערנליכט, און לײַדנשאַפֿטלעכע בליקן צו דער ערד יעדע נאַכט וואַרפֿן.

און ציִען זיך וואָלקן אַ מאָל איבער פֿון מדינה צו מדינה און רוען צווישן הימל און ערד — שלאָגן זיך די שטערנס־בליקן פֿון די שטערן אָן אין די וואָלקן און אין ווײַטער נעבל, און ווײַטער פֿינסטערניש ווערן זיי פֿאַרלאָשן.

אַזוי גליִעט דאָס האַרץ און ברענט. —

טיף אין האַרצן גליִעט עס. און קיינער, אויסער דאָס אייגענע אויג, שפּיגלט אין זיך דאָס פֿײַער ניט אָפּ.

און קיינער, אויסער דאָס אייגענע האַרץ, שפּיגלט אין זיך דעם ווייטאָג ניט אָפּ.

און פֿרעמדע ווינטן קומען אָן, צעבלאָזן דעם פֿײַער נאָך שטאַרקער און מאַכן דעם ווייטאָג נאָך טיפֿער.

מאַכן די וואונד נאָך גרעסער...

יד.

די נאַכטיגאַל און איך זענען אַמאָל אַ גאַנצע נאַכט וואַך געווען.

מיט די ווערבעס אינאיינעם האָב איך קינדוויז קינדיש אין וואַסער אַריינגעבליקט און דאָרט מיט אַנ'אַיינגעהאַלטענעם אָטעם אונזער אָבשפּיגלונג געזעהן.

דער בוים האָט דאָס אייגענע געשפּירט וואָס איך און איך ווי דער בוים

איך בין אינאיינעם מיט'ן בוים געוואַקסען און אינאיינעם מיט איהם, אין די פינסטערע הערבסט-נעכט, זיך צוגעהערט צום פייפען פון ווינט צווישען די נאַקעטע צווייגען און ווי ער זיך פערביטערט דורכגעטראָגען איבער'ן אויבערפלאַך פון וואַסער און ווייט, ווייט ערגעץ פאַר ווערהטאָג ווי אַ יתום זיך פערגאַנגען...

חלומות מיינע! חלומות מיינע!

ווי אַ טרויער-שורה פון בלאָנדע און טרויעריגע מלאכים — די בלויע, ליכטיגע אויגען זייערע מיט טרערען אָנגעפילטע,—אַזוי ציהט איהר זיך פאַר מיר און ווערט פערשוואונדען ווייט-ווייט אויף דעם ברעג פון מיין קינדהייט.

איך קוק צו אַייך מיט בענקעניש-פולע אויגען און איך קען אייך ניט אָבשיידען פון די טעג פון מיין לעבען...

מלאכים מיינע! טרויער-קינדער מיינע!

אין דער שווערער רגע, ווען ס'האַרץ האָט זיך פון שטומען ווערהטאָג געריסען — האָב איך אייך געבוירען.

טרויער-קינדער מיינע! קענט איהר פאַר אַייער עלענדען שעפער איין טרער, אַ ליכטיגע, פערגיסען?

קומט צו מיר, אין מיין האַרצען אַריין, וועט איהר דאָרט זעהן די נשמות פון אַייערע ברידער, וואָס זענען נאָך אויף דער וועלט ניט אַרויסגעקומען און וועלען ווי איהר, ציטריגע, ליכטיגע און טרויעריגע געבוירען ווערען.

חלומות מיינע טרויעריגע, קינדער מיינע ליכטיגע! שווער איז אַייך וויעדער צו אַייער היים — אין מיין האַרצען — זיך אומצוקערען. — — —

יא.

בײַ מיר האָט די נאַכט געזאָגט:
— בײַ מיר איז דײַן מזל פֿערבאָרגען און אונטער מײַנע פֿליגלען רוהט דײַן פֿערלאַנגען. װילסטו דעם קראַל פֿון אײביגען לעבען געפֿינען — זאָלסטו זיך דער שטילסטער נאַכט איבערגעבען.

בײַם מאָרגענשטערען האָט מײַן אײער פֿערנומען דאָס געשרײַ פֿון דער ערד:
יעה. כען רײַנס פֿון מיר די נאַכט-פֿליגלען אראָב און מײַנע קינדער װעלען דערשפּירען, װי עלענד זײ זענען
יעה. כען רײַנס פֿון מיר דעם נאַכט-שלײער אראָב און מײַנע קינדער װעלען פֿון זײער טרױם אױפֿװאַכען...
מיך האָט די נאַכט ערצײגען.
די נאַכט האָט מיר מײַן מזל בעשײַצען...
און מײַן עלענד איז דאָפּעלט געװאָרען.

יב.

װי אַ ליכטיגער חלום און אַ הערבסט-פֿריהמאָרגען בליהט אױף און מײַן עלענדען װאַנדערען האָט געשטאַלט פֿון מײַנע קומענדיגע טעג: און טרױעריג און ליכטיג זענען זײ, װי די מעלאַנכאָלישע הערבסט-פֿאַרנאַכטען פֿון דער יוגענד מײַנער.

חלומות ליכטיגע, חלומות טרויעריגע. ניט רייצט און ניט וועקט מעהר דעם שטורעם אין מיין האַרצען.

י.

אויף טרויער־וועלטען בין איך פערוואָגעלט, און איהר שוועבט אַרום מיר, מלאכים פערבאָרגענע. איך זעה אײַך ניט. איך שפיר אײַך בלויז.

איהר ווינקט צו מיר. איהר רופט צו מיר.

איהר האָט פריי מיין נשמה בעצוואונגען, מיין האַרץ איבערפילט און מיך צו אײַך אונטערטעניג געמאַכט...

— — — שפרייט אײַערע פליגעל אויס, איהר גייסטער פערהוילענע, און טראָגט מיין נשמה אַוועק ווייט פון אַלע וועלטען, וואָס שאַפען פאַר מיר מיין טאָג און מיין נאַכט, מיין זונאויפגאַנג און מיין זונאונטערגאַנג.

וואו זענט איהר, מלאכים מיינע?

איך וואָגעל איבער באַרג און טאָל.

פרעמד איז מיר דאָס הויז פון מיין פאָטער.

פערטריבען פונ׳ם שויס פון מיין מוטער...

זינגט מיר אַ ליד, מיין האָפנונג זאָל אויפלעבען.

מיין האָפנונג האָט אינאיינעם מיט׳ן מאָרגענשטערען פאַר׳ן זונענאויפגאַנג אין הימעל געשימערט און געלויכטען און איצטער ווערט זי פון פינסטערע וואָל־קען געטראָגען, פערוואָגעלט ווי איך אַליין, פון וועלט צו וועלט, און פון גאָט אַליין פערשטויסען.

אין אײַזערנע רײַפֿן פֿאַרשמידט; װי װאַקסן זיך צונויף מיט זײַן אײגענעם לײַב און ער װערט אין זײַן אײגענעם אױך געפֿאַנגען.

ס.

אין די קאַלטע, פֿינצטערע הערבסט-נעכט טראָגט צו מיר דער װינט אַ װידער-קול פֿון אַמיצענס רופֿן. אַמאָל איז עס אַ װידער-קול פֿון קלאָג און יאָמער און אַמאָל — פֿון האָפֿנונג און פֿאַרבאָרגענע שׂמחה.

מײַן האַרץ איז אָפֿן און פֿרײַ געפֿינען דאָרט זײער רוה אַלע פֿאַר-װאָגלטע װידער-קלאַנגען — — — — — — — — — —

— — — — — — װער געהט עס אַרום מײַן שטוב אין אַזאַ אומ-דערבאַרעמדיגער נאַכט, װען פֿאַרשײַט פֿײַפֿט דער װינט צװישן די צװײַגן פֿון די ליגדען-בײמער אין דער רעגן. װען ער קלאַפּט טריב אין מײַנע שױבן?

ס׳איז אַמאָל אַ נשמה פֿאַרװאָגלט געװאָרן.

געפֿאַנגען איז די פֿריהער געװען, װי אַ פֿײגעלע אין איהר שטײַג: איז געקומען אַ פֿריהלינגס-װינט, האָט דאָס שטײַגעלע אױפֿגעמאַכט און די נשמה איז פֿרײַ אַרױס: אין ברײטען רױם, צװישן הימעל און ערד האָט זי זיך גע-טראָגן — און איז פֿאַרװאָגלט געװאָרן.

האָט זי נאָר דעם װעג פֿאַרלױרען...

•

װער קלאַפּט עס אין מײַנע שױבן און װעקט רוה פֿון דער פֿינצטערער, בײזער שטורם-נאַכט, װען מײַן אײגענע נשמה האָט פֿון קײן רוה ניט און מײַן האַרץ ציטערט און קלאַפּט זיך װי אַ פֿײגעל אין זײַן שטײַג?!...

איך האָב אין שלאָף געהערט אַ שטילען שלוכצען, ווי אימיצער וואָלט זיך אין דער שטיל ווערגען מיט זיינע אייגענע טרערען.

דיינע טרערען זענען עס געווען.

ביזט אין מיין צימער געווען. האָסט אין מיין האַרץ אַריינגעקוקט און מיין אַלטע וואונד דערזעהן.

— נאָר קיין טרערען זאָלסטו אויף מיר ניט גיסען.

נאָר מיט קיין טרערען זאָלסטו מיר מיין שטערען ניט פייכט מאַכען — — — — אַמענש ווערט אַ מלאך געבוירען —

ניין, אַ גאָט, אינ׳ם געטליכען געשטאַלט.

פערגיסט ער צום ערשטען מאָל טרערען, ווערט ער צו אַ מלאך געע־גליכענט —

וויינט ער אָבער צום צווייטען מאָל — ווערט ער אין אַנ׳אָרימען מענשען פערוואַנדעלט — — —

איך זוך ביי מענשען די געטליכע געשטאַלט!

*

אין פליגלען ווערט דער מענש געבוירען. צאַרט זענען זיי, ווי דאָס ליכט פון מאָרגענשטערען, און ווי שטערען־שטראַהלען הילען זיי דעם גאַנצען מענשען־קערפּער איין...

וואויל איז צו דעם, וואָס האָט פון געבוירען־טאָג אָן זיינע פליגלען געשפּירט.

וואויל איז צו דעם, וואָס האָט צוגלייך געהן און פליהען געלערענט.

ווער עס מערקט ניט אויף זיך די געטליכע פליגעל, ווערען זיי ביי איהם

מעהר צום רויטען פארב געוואַרטען. שטארק איז דער קעניג. וואָס די גאנצע וועלט זעהט איהם אויס, ווי מיט א רויטען שלייער איבערגעצויגען.

און ביי די האַרגע דערסטער האָט דער קעניג דעם שענסטען און יונגסטען קינדס בעפוילען פאר זיין טאָכטערס מיט צו קניען און מיט זיין אייגענער שווערד האָט ער איהם דעם קאָפּ אראָבגעהאקט.

דער רויטער בלוט־שטראָם האָט דער פּרינצעסינס שניי־ווייסע קלייד איהר ווייס געפאַרבען. נאָר איהר פּנים איז בלאס ווי קריים געוואָרען.

די האָט אליין פאר זיך פחד בעקוקען און מיט טויט־שרעק איז זי אין גאָר־טען געלאָפען.

די האָט פאר פחד פון זיך די קליידער געריסען. — — —
און די רויז׳
די איז פאר שמערצען בלאס געוואָרען.״

*

אך ניין!
ניט דאָס האָסטו מיר געוואָלט דערצעהלען.

ח.

וואָרים ציטערט אזוי מיין שאָטען אויפ׳ן וואנד?
אזוי ציטערט מיין הארץ אין מיר.

איך האָב בלומען געקליבען און צייכען ווי דיין נשמה געוואַקס: דאָס קלאַפּען פון דיין הארצען געוויכס.

האָט זיך אַנ׳אָדלער פלוצלינג דורכגעטראָגען; אויף זיינע מעכטיגע פליגעל האָט ער זיך איבער׳ן וואַלד געטראָגען.

האָט זיך די נאַכטיגאַל נאָך אָדלער-פליגעל פערבענקט און האָט זינגען אויפגעהערט — — —

און פאַר שמערצען איז די רויז בלאַס געוואָרען״...

•

אַך ניין!

ניט דאָס האָסטו מיר געוואָלט דערצעהלען...

„ס׳איז אַ מאָל אַ בלום געווען — — —

ניין, ס׳איז אַ מאָל אַ קעניג געווען. האַרט איז געווען זיין האַרץ, ווי אַ קיזעל-שטיין און זיין שניי-ווייסער מאַנטעל איז געווען פון בלוט-טראָפּענס ווי מיט רובינען אויסגעשטיקט.

האָט דער קעניג אַ טאָכטער געהאַט, איז איהר האַרץ מוטערליך צאַרט געווען.

און אַרום דעם קייזערליכען שלאָס האָט אַ גאָרטען געבליהט, פון בלומען געצירט. און העכער פון אַלע בלומען האָט זיך אַ רויז דערהויבען. גליהענד רויט איז זי געווען.

פון אַ ים גרינסען האָט זי בלומען-בליקען געוואָרפען.

און איין מאָל...

ווען דאָס האַרץ פון דעם קעניג איז האַרטער ווי שטענדיג געווען און ווען זיין האַרץ האָט נאָך מעהר ווי שטענדיג געדאָרשט צום ריח פון זודיג קנעכטען-בלוט — האָט ער זיין טאָכטער גערופען און צו איהר אַזוי געזאָגט:

— אויב דו ווילסט נאָך מיר מיין קעניגרייך פערנעהמען, זאָלסטו זיך וואָס

ווען דאָס קינד האָט נאָך דעם ערשטן טריט אָנגעהויבן צו שטעלן,
האָט עס גלייך רעדן אָנגעהויבן. און די ערשטע ווערטער זײַנען געווען:
— מאַמע, מיר איז דאָ ענג אין דײַן שטיבל, כ'וויל מיר אין דער גרוי-
סער וועלט אַרײַן לויפן...

די מוטער האָט נאָך ניט געענטפערט, נאָר איר פּנים האָט זיך פאַר
ווייטיק אײַנגעשרומפּן און בלאַס ווי קרייד געוואָרן.

אין שטוב, אין שפּיל איז די צײַט פענסטער געגאַנגען. און ווען דער
פינצטערער בליק פון דער מוטער איז אויף דער רויז געפאַלן, איז די רויז פאַר
שמערצן בלאַס געוואָרן —

•

און נײַן!
ניט דאָס האָסטו מיר געוואָלט דערציילן.
„מאַכט אַ מאָל אַ בוים־רויטע רויז געזען. א מלאך האָט די געפלאַנצט
און אַליין זיך אין איר געליבט.
די האָט אין זיך ווינע מלאכים־טרויבן געאָטעמט —
און ער איז געווען אין איר בלומען־דופט פאַרשיכּור'ט.
און איין מאָל האָט די בלום אין מלאך'ס אָרעמס א שרעקליכן חלום
געזען:
איבערן וואַלד האָט זיך די נאַכט אַראָפּגעלאָזן, און אויף א צווייג צווי-
שן די גרינע פריהלינגס־בלעטער האָט די נאַכטיגאַל אין איר געטרילער זיך
פאַרגאַנגען, ס'האַרץ פון וואַלד פאַרכישופט —

כאַ — כאַ — כאַ, ער וועט זיין אין זונענשטראַהלען געשמידט!

ז.

אין מיין אייגענעם האַרצען האָסטו זיך פערקליבען.
איך וועל דיך אין מיין נשמה פערשליסען.

איך געדענק, דו האָסט מיר דאַן שטיל איינגערוימט:

— איך וויל דיר אַ מעשה דערצעהלען פון דער ווייסער רויז — און ביזט שטיל געבליבען.

איך ווייס, וואָס דו האָסט מיר געוואָלט פערטרויען.

איך וועל עס מיר באַלד אַליין פאַר זיך איבערדערצעהלען און כ׳וועל הערען, ווי דו ווערסט פון מיין האַרצען אַרויסלאַכען...

„אַמאָל זענען רויזען געוואַקסען.

גאָר ניט ווילענדיג האָט מען זיי פערזייט:

מיט הויפענס פולע בלומען-קערנער האָט די געטין פון בלומען געאַיילט צו אַ קעניגליכען שלאָס. האָט דער ווינד פון איהר עטליכע קערענדלעך פערכאַפּט און הינטער דעם פענסטער פון אַן׳אָרים פויער-הייזעל פערזייט.

רויזען זענען אויסגעוואַקסען — בלוט-רויטע, צופריעדענע רויזען.

איז דער גורל פון איין בלום אויסגעפאַלען אַנטקעגען פענסטער צו וואַקסען, אינ׳ם אָרימען שטיבעל אַריינצובליקען.

און אינ׳ם שטיבעל האָט אַ מוטער געוואוינט מיט איהר איין און איינציגען קינד.

און וואונדערליך:

איך האָב פאַר מיין פרייהייט מיט מיין לעבען געצאָהלט. ...

פריי ביסטו!...

ציטערדיג מערק איך, ביי מיר אין צימער געהט ווער מיט שטילע טריט אום..

אזוי שטיל, גלייך ווי די טריט וואָלטען זיך גאָר אין באָדען ניט אָנרירען.

און אין דער שטילקייט פערנעהם איך א געהיימען קייטען-קלאַנג.

יאָ, קייטען איז עס!

איך דערקען איהם, דעם קייטען-קלאַנג.

און פון וואָס די קייטען וואָלטען ניט זיין — אייזערנע, גאָלדערנע — איך דערקען איהם, דעם קייטען-קלאַנג.

וועמעס קייטען זענען עס?

וואָס פאַר א קלאַנגען זענען עס?

ביסט אפשר צו מיר אין קייטען געשמידט פון הייטען וועג געקומען?

ווער האָט דיר אָבער די קייטען אָנגעטאָהן?

ווער האָט ביי דיר דיין פרייהייט צוגענומען?

ווער הייסט?

אפשר הער איך עס דעם קלאַנג פון מיינע אייגענע קייטען, אין וועלכע איך בין אליין געשמידט און איך אליין ווייס עס גאָר ניט?

אַלע מענשען. דאָס גאַנצע לעבען איז אין קייטען געפעסעלט —

און אפשר בעשטעהט דאָס גאַנצע לעבען פון א נאַרישען קינדער-שפּיל:

שמידען זיך אליין און ווילען זיך בעפרייען? — — — — —

מענשען האָבען די אייזערנע קייטען אויף שטאָלענע אויסגעביטען.

איצטער שמידט די צייט פאַר מענשען גאָלדענע קייטען —

און דער לעצטער מענש?..

צייטענווייז דאַכט זיך מיר, דו שטעהסט הינטער מיינע פּלייצעס, הערסט זיך איין צום קלאַפּען פון מיין האַרצען...

אין מיין אייגענעם הויז ווען כ'פערשליס מיך שפּיר איך, כ'בין ניט אַליין!

אפשר שוועבט עס דיין שאָטען אום אויף מיינע ווענד?

אפשר שוועבט אַרום מיר מיין אייגענער חלום און נאַרט מיך...

אַלץ איינס!

ה.

מיין חלום איז מיר שטענדיג דער שענסטער געוועז. מיין גאָט איז פאַר מיר שטענדיג דער שטאַרקסטער געוועז. איין חלום האָט מיך פערלאָזען — איז אויף זיין אָרט אַנ'אַנדערער אויפגעקומען.

אַ טרוימער בין איך און דיך האָב איך אויך אין מיין חלום בעשאַפען:

דער עלענד און מיין איך האָבען דיך אין דער שטילער איינזאַמקייט געבוירען.

מיינע אייגענע טרוימען-קינדער רינגלען מיך אַרום און זינגען מיר אין דער שטיל דאָס ליעד פון עלענד און אונשולד...

דו ביסט אין מיינע טרוימען-נעצען געפאַנגען...

אַך ניין, פריי ביזטו!

פריי, ווי מיין אייגענער טרוים.

פריי, ווי מיין אייגען האַרץ.

פריי, ווי מיין נשמה, ווי מיין אייגען לעבען.

די פרעקן מיך ביי טאָג מיט ווייצר קאַלטען בלייכן שפּייגל איבער דעם וואַנדערער.

די פרעקן מיך ביי נאַכט מיט ווייערע בעהאַלטענע סודות אין זיך.

איך מערק ביי טעג, ווי שטיין מיט שטיין חינקען זיך דורך און רוי- כען אין איינער דעם אנדערן די סודות, וואָס מידע וואַנדערער האָבן זיי פערטרויט.

איך גיי מיין גאַנצן לעבן אַליין און אויף מיינע וועגן וויל איך קיין עדות ניט לאָזן...

גיי איך פאַרבייערס: פיהרט מיך מיין וועג צו דער פינסטערער נאַכט — איך וויל אויף מיינע וועגן קיין עדות ניט לאָזן..

ד.

געדענקסט, ווי שטיל ס'איז דאַן געווען?

אין מיין הארצן איז אַ נייע ליעד געקוואָלען און האָט זיך געוואָלט צום היכל אַריסרייסען. אליין מיט מיין האַנד האָב איך מיין ליעד אויפגע- בראָכט:

איך האָב ניט געוואָלט די אונרוהיגע שטילקייט צושטערן.

אין מיין הארצן האָבן אָנגעהויבן מערכען-בילדער צו שפּראָצן. איך האָב דיר געוואָלט פון מערכען-לאַנד דערצעהלען און האָב ניט געוואַגט מיינע ליפּען צו בעוועגען...

ווייסט דען, וואָס איך האָב דיר דאַן דערצעהלען געוואָלט?

איך וועל עס דיר נאָך פאַרטרויען

קעל פּערלאָזען און, ווי אַ שטערען פּערוואָגעלט אין די הימעלשע רוימען, האָט זיך מיין וואָגלען אויף דער ערד אָנגעהויבען.

ב.

וואו ביזטו?

יענע נאַכט איז ווי אַנ׳אויגענבליק פערשוואונדען, נאָר אין יענעם אויגענבליק האָט אין מיין האַרצען אַ וואונדערליכער גאָרטען גענומען שפּראָצען.

און ווען דו האָסט זיך שטיל פון מיינע אָרעמס אַרויסגעשלייכט, זענען שוין די פּרעכטיגע פלאַנצען מיט בליהטען בעצירט געווען.

דער פריהלינג האָט אין מיין נשמה אויפגעוואַכט און כ׳בין פון פריהלינג שיכּור געווען —

דער פריהלינג איז פאַרביי!

דער הייסער זומער איז געקומען און די פלאַנצען אין דעם צויבערגאָרטען קניען אונטער דעם יאָך פון צייטיגע פרוכטען. איך הער, ווי גרינע צווייגען ברעכען זיך אונטער זייער אייגענער משא —

און עלענד איז מיין האַרצענס גאָרטען . . .

ג.

אין מיין לאַנגען אומוואַנדערען בין איך פערשיידענע וועגען דורכגעאַנגען און מעהר פון אַלץ היט איך מיך פאַר די וועגען, וואָס זענען ביים זייט מיט ווייס-געקאַלכטע שטיינער אויסגעשטעלט:

דיין בליק האט נאך לאנג געבלאנדזשעט אין בלויען הימעל, — האסט װאָרט געזוכט דיין שטערן. װאס װאָל דיר דיין װעג באלויכטן...

— אך, פון געשוויסטערהייט אין הימעל צו קוקן האסטו אן דער ערד פארגעסן.

די נאכט האט אונז אלץ מעהר ארומגעהילט, ביז מיין קאפ איז אויף דיין ברוסט געפאלן. איך האב געהערט, ווי דער קוואל פון לעבן האט זיך צום ערשטן מאל אויסגעגאסן אין דער טיפעניש פון דיין הארצן.

איך האב געהערט, ווי איינס נאכן אנדערן װערן חרוב אלע אלטע װעלטן. װאס האבן נאך דיין הארץ פארנומען.

איך האב געפילט, דיין נשמה װערט באפליגעלט און שטראהלט... דיינע ליפן האבן זיך צו מיין שטערן געפרעסט און האבן מיר פארטרויט.

אין מיין הארצן הייבט זיך אן א צייבער-פאלאץ צו דערהייבן: כ'האב מיין מזל אין מיין איינציגען הארצן געפונען.

דער העלער שיין, װאס האט פון דיינע אויגן געצייגט, האט דיין גע-שטאלט באלויכטן און כ'האב געזעהן, ווי די אונשולד בליהט אויף.

מיין איינציגבליק האט עס געדויערט —

און װען דער פריהמארגען האט אויפגעװאכט, ביזטו שוין ניט געװען. פאר דעם ליכט, װאס איך האב אין דיינע אויגן אנגעצינדען, האסטו זיך געלאזט ווייטער אין װעג ארויין זוכן. — —

א שטילער װעהטאג האט מיין נשמה געדריקט, נאר קיין איין איינציג װארט האט זיך פון מיין הארצן ארויסגעריסן. שטום און פארקלעמט איז מיין גאנצער װעזן געבליבן...

— — — — װען די זון איז אויפגעגאנגען, האב איך שטיל יענעם װינ-

אין די לאַנגע דונקעלע נעכט פון מיין שטענדיגען אומוואַנדערען רייסען זיך שטערען פון בלויען הימעל אַרויס — אָבער ניט אין מיינע אָרעמס פאַלען זיי. ניט אין מיינע אָרעמס לעשען זיי זיך. — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —

פון אַ פרעמד לאַנד בין איך פערוואָגעלט געוואָרען, אָבער מיין וועג — מיין לאַנגער און שווערער וועג וועט מיך קיינמאָל צוריק אַהין ניט פער־פיהרען. קיינמאָל ניט. קיינמאָל ניט. —

א.

אויפ׳ן שייד - וועג האָבען מיר זיך געטראָפען.

מיעד און דערשראָקען ביזטו געזעסען ביים גרינעם וועג. פון דיין איי־גענעם איך ביזטו געלאָפען און דיין ברוסט האָט פאַר פחד געציטערט: צי יאָגט דיך ניט דיין פינסטערער מזל אין דיין ווייטען וועג.

איך האָב מיך צו דיר דערנאָהנטערט.

דו האָסט אויפגעציטערט פאַר שרעק און שמחה צוזאַמען. איך האָב עס געזעהן אין דעם פייער, וואָס האָט זיך אין דיינע אויגען צופלאַקערט. פון דיינע אויגען האָט דער עלענד אַרויסגעבליקט און געוואונקען צו מיר.

עלענד ווי איך האָסטו זיך געשפירט אין דיין וועג צום גליק.

און ווען די נאַכט האָט אונז ביידען אַרונטערגענומען אונטער איהרע מו־טערליכע פליגלען, האָט שטיל דיין האַרץ מיר איינגערוימט:

— בעשיץ מיך; דער אומעט פרעסט זיך צו מיין ברוסט.

און מיעד איז דיין קאָפּ אויף מיין אַקסעל געפאַלען.

די שפּיצן פון די הויכע בערג. ווערט דאָס געזאַנג פון יענע הערצער שטאַרקער און ברייטער. געזאַנגען מיט געזאַנגען בעגעגענען זיך. שטראָמען און פליסן איינאיינעם: ווערן און איין פעסטיגן געזאַנג־ים פערוואַנדעלט.

און די געזאַנג־כוואַליעס טראָגן זיך, ווילן די בערג איבערשטייגן.

נאָר די זון קערט זיך צוריק ניט אום.

און בלויען הימל בעווייזן זיך שטערן: פינקלען און אָנגעשטרענגט הערן די דאָס געזאַנג. ווערן פערשיכורט פון מענטשנס בענקען און איין שטערן נאָכן אַנדערן הייבן זיך אָן צו רייסן פאַר שמערצן פון בלויען הימל אַרויס און פאַלן אין דער נידער, און טיפן טאָל אַריין. פאַלן און ווערן אויך אייביג פערלאָשן.

בענקענדיג רייסן זיך די שטערן פון הימל און ווערן פערלאָשן — און בענקענדיג רייסן זיך די הערצער ביי יענע מענטשן און פערגעהן.

די הערצער רייסן זיך — און ביזן לעצטן ציטער הערן זיי ניט אויף צו זינגען און צו בענקען...

•

פון א פרעמד לאַנד און פרעמדן טאָל איז מיין מלאך געקומען און פון דער פרעמד האָט ער מיר מיין האַרץ געבראַכט.

פון יענעם אומגליק־גליקליכן לאַנד איז די נשמה מיינע.

זינגען און בענקען וועט דאָס האַרץ מיינס ביז עס וועט צוריסן ווערן און פערגעהן.

און די קלאַנגען פון מיין האַרצן וועלן אייביג עלענד בלייבן. קיינמאָל וועט זיך דאָס געזאַנג ניט אַריינגיסן אין יענעם גרויסן, ליכטיגן האַרמאָניע־ים.

פּ ר אָ ל אָ ג.

ווייט, גאָר ווייט, אויף יענער זייט מדבריות און ים'ען, איז אַ לאַנד פאַרהאַנען, דאָס לאַנד פון געזאַנג און האַרמאָניען.

הויכע בערג רינגלען יענעס לאַנד פון אַלע זייטען אַרום און אויף די שטאָלצע אַקסלען פון יענע בערג זענען אָנגעצויגען די ברעגען פון די בלויע הימלען.

ביי די קינדער אין יענעם לאַנד איז אַ וואונדער-האַרץ פערבאָרגען:

סטרונעס דינע, פון געזאַנג געוועבטע, זענען אָנגעצויגען אויף די הער-צער פון יענע מענשען.

ווערט דאָרט געבוירען אַ קינד אינ'ם טאָל, פאַלען אויף דעם שטראַהלען פון דער אויפגעהענדער זון — הויבט דאָס האַרץ אָן צו זינגען.

ציהען קלאַנגען פון דער נשמה אַרויס.

זינגט דאָס האַרץ דעם מאָרגען-לויב;

זינגט עס אַ ליעד פון יוגענד און ליכטיגען בריה-מאָרגען.

פרעסט דאָס קינד פון יענעם טאָל דאָס שטאַרקע בענקען די הויכע בערג איבערצושטייגען, — ציטערט דאָס האַרץ פון טיפע שמערצען;

רעגט זיך דאָס האַרץ פאַר ווילדען בענקען —

ציטערען די סטרונעס אויפ'ן מענשענס האַרץ:

אינ'ם קלאַנג שפּילט די נשמה, רייסט זיך און וויינט. און איהר געוויין איז דאָס אייביגע געזאַנג.

געהט דער טאָג פאַרביי און די זון הויבט זיך אָן צו פערהוילען הינטער

א· וואנדערער - טרוימען·

LIBRARY
FEB 6 - 2002
UNIVERSITY OF TORONTO

אלע רעכטן אויף
דעם בוך באהאלט דער
אויטאר פאר זיך.

פרץ הירשביין

מיין בוך

LIBRARY Jewish Teachers Seminary NEW YORK

ראובן קענדלשטרוסקי